

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

VII Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тези доповідей

23 березня 2017 р.

Дніпро
2017

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

**VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

**РОЗВИТОК ФІНАНСІВ,
ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ
В УМОВАХ ХАОТИЧНО
СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

23 березня 2017 р.

Дніпро
2017

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету:

П.Й. Атамас – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля.

Члени оргкомітету:

В.М. Вареник – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля;

М.М. Вакуліч – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля;

З.С. Пестовська – старший викладач кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля.

Секретар оргкомітету:

І.В. Олійник – викладач кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування Університету імені Альфреда Нобеля.

*За загальною редакцією кандидата економічних наук,
професора П.Й. Атамаса.*

Р 64 Розвиток фінансів, обліку та контролю в умовах хаотично структурованої економіки: VII Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених і студентів: тези доповідей, Дніпро, 23 березня 2017 р. / за заг. ред. П.Й. Атамаса. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2017. – 124 с.

Збірник містить тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Розвиток фінансів, обліку та контролю в умовах хаотично структурованої економіки». Проблематика конференції подана у тезах доповідей за такими розділами: 1. Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки; 2. Розвиток обліку в умовах хаотично структурованої економіки; 3. Розвиток фінансового контролю в умовах хаотично структурованої економіки.

Призначено для наукової спільноти, практиків, державних службовців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів – всіх небайдужих до розвитку державних фінансів, обліку та контролю в Україні в сучасних умовах хаотичного структурування економіки.

УДК 336.01:330.1

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Університет імені Альфреда Нобеля,
оформлення, 2017

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Астатурян К.В. Походження терміна “фінанси”.....	6
Атамас О.П. Податкова система держави як фактор впливу на фінансово-економічну безпеку підприємства.....	7
Богун Г.М. Критична оцінка фінансово-економічної діяльності КЗ «НЦМЛ»ДОР».....	9
Vakulich M. Investment climate monitoring: Practical approach.....	9
Вареник В.М. ProZorro: державні закупівлі онлайн.....	10
Гарцусва О.С. Аналіз фінансової стійкості товариства з обмеженою відповідальністю «ТЕКТУМ С».....	12
Гончарук Є.М. Аналіз інвестиційної діяльності в Україні.....	14
Горбуля К.В. Організація виробничого процесу на підприємстві.....	16
Горжанкін М. Оптимізація фінансового стану підприємства.....	17
Гулевич Н.С. Зовнішні загрози фінансової стійкості малих підприємств у сучасній Україні.....	18
Донченко Н.В. Аналіз фінансової стійкості ПП «МЕГАПОЛІС-М».....	19
Друз’єва С.П. Шляхи покращання економічної ситуації в Україні.....	20
Думанська Д.М. Особливості бухгалтерського обліку на промисловому підприємстві.....	22
Євтушенко Я.С. Фінансовий менеджмент як складова частина системи управління підприємством.....	24
Євчин Л.О. Впровадження системи закупівель ProZorro (Прозоро) для КЗК «ДОУНБ».....	25
Єгоров А.Є. Законодавче забезпечення економічної діяльності на тимчасово окупованих територіях України.....	26
Івахненко В.О. Якими будуть гроші в майбутньому.....	27
Кавун В.В. Бюджет як основний фінансовий план країни.....	28
Каїра Я.І. Оцінка ймовірності банкрутства на прикладі ТОВ «ЛЕНДРОК».....	30
Калішева О.С. Проблеми збалансування державного бюджету.....	31
Кальченко А.О. Аналіз прибутковості та ліквідності ПАТ «УКРСОЦБАНК».....	32
Ковтуненко І.В. Шляхи покращання фінансового стану підприємства.....	33
Ковтюх Р.А. Валютний ринок: теоретичні аспекти.....	35
Колбан Ю.А. Фінанси домогосподарств: теоретичні аспекти.....	36
Колопац С.К., Хорошилов С.К. Огляд основних сучасних тенденцій функціонування сільськогосподарської галузі в Україні.....	37
Кочкова А.В. Оцінка ефективності використання бюджетних коштів.....	38
Логвиненко О.В. Організація процесу управління персоналом підприємства: теоретичні основи та практичні рекомендації.....	40
Makotkina O.V. Tax systems of Ukraine and the Czech Republic.....	41
Маркова Д.А. Сутність та види фінансового аналізу.....	42
Наказной В.В. SWOT-аналіз: теоретические основы.....	43
Норка М.А. Оцінка стану зовнішньоекономічної діяльності підприємств України.....	44

Носач А.О. Фінансовий менеджмент витрат підприємства: теоретичні основи	47
Олійник І.В. Особливості організації фінансової діяльності ДП НАЕК «Енергоатом» ВП «Атоменергомаш»	48
Перова Д.В. Страховой рынок Украины: современное состояние	50
Пестовська З.С. Стратегія покриття поточних фінансових потреб підприємств машинобудівного комплексу	52
Погрібна В.В. Розвиток фінансів в умовах хаотично структурованої економіки	54
Резцова М.І. Аналіз ефективності використання капіталу підприємства: теоретичні основи	55
Рижик А.О. Еволюція грошей	56
Селезньова О.Ю. Репрофайлінг – новий інструмент управління державним боргом	57
Сидоренко О.В. Конкурентоспроможність підприємства: критичний погляд в умовах економічної стагнації	59
Скряга Я.В. Система фінансового менеджменту в умовах хаотично структурованої економіки	60
Скубченко А.А. Проблеми ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства	61
Таженова Г.Е. Доходы государственного бюджета республики Узбекистан	62
Таженова Г.Е. Методы финансирования бюджетного дефицита	64
Тарасенко Л.В. Кредитування та його роль у сучасному економічному просторі	66
Терещенко М.В. Управління фінансовою системою в умовах хаотично структурованої економіки	67
Толстих Т.К. Аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «КОДАКИ ТРЕЙД»	68
Фалій Є.О. Значення і роль державних фінансів	69
Фомічов Є.В. Аналіз стану формування інвестиційної стратегії на ПрАТ «ЧУМАК»	71
Харабара Ю.І. Критична оцінка діяльності ПАТ «Укрсоцбанк»	72
Шулаков А.В. Основи стратегічного розвитку ТОВ «ДОМІНАНТА ПРИНТ»	73
Щерба А.І. Рівновага державного бюджету	74
Ягольник А.Д. Финансовая карьера – путь к успеху	75

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ОБЛІКУ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Вовк Г.В. Сучасні вимоги до фінансової звітності підприємства	77
Годько Т.О. Принципи організації документування фінансової інформації	78
Голозубова О.В. Облік праці та розрахунків по заробітній платі в бюджетних установах	80
Гранкіна Н.В. Особливості проведення інвентаризації основних засобів при зміні матеріально відповідальної особи	81
Гудзь Н.І. Аналіз конкурентоспроможності продукції ТОВ «ВІЛЬНОГІРСЬКЕ СКЛЮ»	83

Друз'єва С.П. Синергія фінансової інформації в бізнесі в умовах сучасної хаотично структурованої економіки	84
Кочерга О.В. Удосконалення аналітичного обліку запасів у медичній установі	86
Міллер В.М. Організація обліку необоротних активів підприємства	88
Піддубна М.Ю. Аналіз та внутрішній аудит руху грошових коштів на підприємстві ДП «КОНТАКТ» ВАТ «ЖИТЛОБУДУМЕХАНІЗАЦІЯ-2»	90
Прусан А.В. Шляхи модернізації обліку виробничих витрат ПАТ «ЄВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ»	92
Рак Л.А. Аналіз та внутрішній аудит стану розрахунків за платежами підприємств з бюджетом.....	93
Салиева З., Калжанов Д. Сущность и основные задачи бухгалтерского учета	94
Трінєва О.Д. Методи оцінки запасів при вибутті з підприємства	96
Туребеков А.А. Международные бухгалтерские принципы	97
Туребеков А.А. Нормативное регулирование бухгалтерського учета в Узбекистане.....	99
Ходусенко Ю.А. Синергія інформації в бізнесі в умовах сучасної хаотично структурованої економіки.....	101
Хоменко Ю.В. Облік, аналіз і аудит реалізації послуг в територіальних центрах соціального обслуговування	103
Шамрай Д.А. Аналіз формування та використання персоналу підприємства	104
Шевела І.В. Шляхи покращання організації облікуекспортно-імпорتنих операцій	106

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ахмедов С. Бюджетный дефицит и государственный долг.....	109
Ахмедов С. Неналоговые доходы государственного бюджета и их характеристика	112
Журавльова М.Ю. Аналіз платоспроможності комерційних банків	113
Ковальчук А.М. Удосконалення фінансового контролю в умовах хаотично структурованої економіки.....	115
Кузьменко Є.С. Посилення інституційних можливостей НКЦПФР в умовах хаотично структурованої економіки.....	116
Салиева З., Калжанов Д. Роль бюджета в распределении и перераспределении национального дохода.....	118
Томіліна А.О. Теоретичні основи політики управління позиковим капіталом підприємства.....	120
Туребеков А.А. Государственный бюджет как инструмент финансового регулирования экономики	122

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

К.В. Астатурян,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПОХОДЖЕННЯ ТЕРМІНА “ФІНАНСИ”

Фінанси – одна з найбільш важливих і складних економічних категорій. Без фінансів неможливе функціонування держави і практична діяльність суб'єктів господарювання, оскільки саме вони забезпечують вартісний рух створеного у суспільстві валового внутрішнього продукту, відображуючи досить складні відносини, що виникають при цьому.

Слово, фінанси походить від середньовікового латинського терміну *finatio*, *financia*, який застосовувався в XIII – XIV столітті для позначення обов'язкової сплати грошей та строку сплати. У Німеччині в XVI – XVII столітті слово фінанси мало недобрий, лихий зміст: здирства, вимагання, хабарництво, лихварство. В той же час у Франції (XVI ст.) слово фінанси використовувалося у тому значенні, яке закріпилося за ним до початку XX століття у всіх Європейських країнах, а саме як сукупності матеріальних засобів, необхідних для задоволення потреб держави та різноманітних суспільних груп.

Виникнення фінансів пов'язане з розвитком товарно-грошових відносин, з посиленням ролі держави, розширенням її функцій, а причини їх появи – необхідність задоволення потреби держави і суб'єктів господарювання у фінансових ресурсів для здійснення належної діяльності.

Важливою передумовою виникнення фінансів було також розмежування доходів між ресурсами держави і її глави. Тільки з виділенням державної скарбниці і повним розмежуванням її від власності монарха (XVI – XVII ст.) фінанси стають важливою формою та методом надходження і витрачання грошових коштів на виконання державою своїх функцій. Такі зміни були передумовою виникнення поняття державних фінансів, державного бюджету, державного кредиту.

Отже, фінанси – історична категорія. Вони з'явилися одночасно з виникненням держави при розширенні суспільства на класи. Термін *financia* виник в XIII – XV столітті у торгових містах Італії і позначав будь-який грошовий платіж. Надалі термін набув міжнародного поширення і почав уживатися як поняття, пов'язане з системою грошових відносин між населенням і державою з приводу освіти державних фондів грошових коштів.

Список використаних джерел

1. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: навч. посібник / С.В. Ковальчук, І.В. Форкун. – Львів: Новий Світ - 2000, 2006. – 568 с.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.П. Атамас,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, аудиту та управління
фінансово-економічною діяльністю*

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі становлення України як розвинутої європейської держави, важливу роль відіграють механізми державного регулювання економікою, які встановлюють правові засади функціонування держави, підприємств і громадян в суспільстві. Податкова політика є одним з головних інструментів державного регулювання економікою. В умовах економічної нестабільності для існування і розвитку підприємств виникає необхідність нейтралізації внутрішніх і зовнішніх загроз, які впливають на економічний стан та безпеку підприємств.

Податкова політика, яка включає податкову систему, є могутнім інструментом керування економічними процесами і від ефективності її побудови залежить фінансово-економічна безпека громадян, підприємств і держави в цілому. На даний час у дослідженнях фахівців не приділяється достатньої уваги вивченню впливу податкової системи на фінансово-економічну безпеку підприємств, що підриває ефективність функціонування всього народногосподарського механізму.

Аналізуючи поняття «податкова політика» і «податкова система», необхідно акцентувати увагу на тому, що поняття «податкова політика» сприймається у більш широкому розумінні як процес прийняття рішень з управління діяльністю у сфері встановлення і стягнення податків, у той час як «податкова система» є інструментом «податкової політики» і включає сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів та внесків до бюджету і державних цільових фондів.

Податкова система в Україні почала формуватися з проголошення незалежності і на даний час змінюється та удосконалюється відповідно до вимог сьогодення. Реформування податкової системи є доволі складним і болючим процесом для суспільства, тому що охоплює всі аспекти відносин між державою, особистостями та підприємствами. За допомогою вилучення коштів юридичних і фізичних осіб відбувається формування бюджету, і в той же час забезпечується фінансове підґрунтя існування держави, розвиток науки, освіти, культури, гарантування економічної безпеки та становлення України як економічно незалежної держави в світовому співтоваристві.

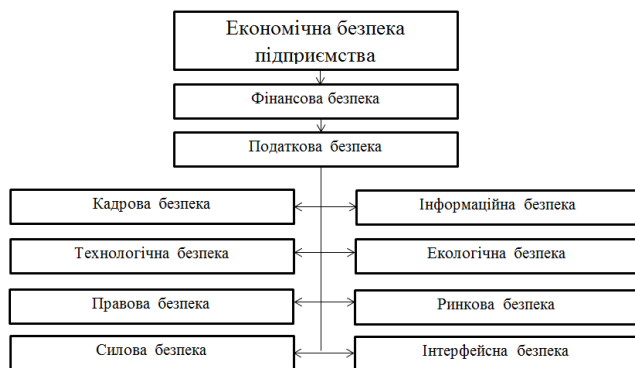
Проблема податкової безпеки бізнесу існує з моменту виникнення податків. Податкова безпека, як складова фінансово-економічної безпеки потребує від управлінського персоналу глибокого знання та розуміння не тільки законодавчих актів, а й усіх господарсько-виробничих процесів, які відбуваються в державі. На даний час існує декілька тлумачень визначення та місця податкової безпеки в системі економічної безпеки підприємств. Так, Павличенко В.Г. трактує податкову безпеку підприємства як: «фінансово-економічний

стан платника податків, що забезпечує мінімізацію податкових ризиків, при якому з боку господарюючого суб'єкта повністю і вчасно сплачуються нараховані податки, а з боку законодавчих і виконавчих органів забезпечується передбачений законом захист платника податків» [1]. Гуцалюк О.І. характеризує податкову складову фінансової безпеки як «джерело ресурсного забезпечення, інструмент впливу на економічні та соціальні процеси» [2]. В основі податкової безпеки підприємства лежить оцінка та мінімізація податкових ризиків та податкового навантаження на підприємство. Під податковим ризиком слід розуміти втрати підприємства в результаті зміни законодавства, некваліфікованим розрахунком податків та несвочасною їх сплатою у зв'язку з недостатністю оборотних коштів, що призводить до штрафних санкцій та збільшення податкового навантаження на підприємство.

Наслідки податкових ризиків, які невраховані в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства, впливають на зменшення отримання прибутку, погіршення інвестиційної привабливості підприємства, порушення виробничого циклу, погіршення якісного забезпечення кадри, а також на всю фінансово-економічну ситуацію в державі.

При розгляді структури економічної безпеки підприємства необхідно показати зв'язок податкової безпеки з іншими складовими (рис.1):

Рис.1. Податкова безпека в структурі економічної безпеки підприємства

Отже, податкова безпека є фактором фінансової складової економічної безпеки підприємства і має суттєвий вплив на всі складові економічної безпеки, а це зумовлює необхідність ефективного управління податковими ризиками як з боку держави, так і окремих суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Гуцалюк О.І. // Управління проектами, системний аналіз і логістика / О.І. Гуцалюк, Н.П. Левковець. – К.: НТУ, 2015. – Вип. 15.
2. Павліченко В.М. Податкова безпека як складова економічної безпеки українських підприємств в умовах кризи / В.М. Павліченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2015. – Вип. 49. – С. 131-135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetr_2015_49_26.

КРИТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЗ «НЦМЛ»ДОР»

Основним документом, який відображає специфіку фінансування КЗ «НЦМЛ»ДОР» є кошторис. У кошторисі бюджетних установ зазначають планові обсяги фінансування за рахунок коштів загального та спеціального фондів. Для аналізу фінансування КЗ «НЦМЛ»ДОР» необхідно дослідити структуру і динаміку передбачених кошторисом доходів та витрат.

Аналізуючи особливості забезпечення фінансової стійкості КЗ «НЦМЛ»ДОР» за 2014-2015 роки, можна зробити висновок, що фінансування установи за досліджуваний період як за рахунок коштів загального, так і спеціального фонду, в абсолютному вираженні постійно зростало. Протягом досліджуваного періоду загальний фонд зріс на 4758,85 тис. грн., або на 49,04 %, що позитивно вплинуло на якість наданих послуг, дало можливість врахувати темпи інфляції при здійсненні видатків і погашення заборгованості бюджетної установи на кінець звітної періоду.

Питома вага загального фонду протягом 2014-2015 років коливалась в межах 100 %. Хоча, частка спеціального фонду була вдвічі менша за частку загального, але це дозволило збільшити видатки на комунальні послуги і погасити частину кредиторської заборгованості бюджетної установи.

Список використаних джерел

1. Левицька С.О. Облік та контроль діяльності неприбуткових організацій: монографія / С.О. Левицька. – Рівне: НУВГП, 2005. – 340 с.
2. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності ЦУЛ / Г.В. Савицька 2008. – 392 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

М. Vakulich,
PhD in Economics, Associate Professor
Alfred Nobel University, Dnipro

INVESTMENT CLIMATE MONITORING: PRACTICAL APPROACH

Monitoring the investment climate in Ukraine's economy can be said that Ukraine's economy inherent unfavorable investment climate with a high level of risk in Ukraine. The proposed model of monitoring the investment climate of a state for the main factors influencing its formation is acceptable for use as the points awarded to each of the six factors have a great range from 0 to 10, and the analyst can assign a score to each indicator using it for integrated assessment of management effectiveness of the investment climate. Thus, it can be stated that the development of methods of calculation of the index the investment climate is

built according to the methodology of the global indices. The index has a level of detail and technical implementation, sufficient for the development and management decision-making bodies of state power of Ukraine. The mechanism of investment climate management in Ukraine's economy provides an opportunity to assess not only the change in conditions for investment under certain indicators, and most importantly, in the event of adverse results, provides information about the areas and limits of change indicators (proxy variables), which will contribute to the improvement of the investment climate in the state.

One of the fundamental problems of the world economy is a problem of a lack of investment resources and fight for their effective use. Because investments are always future-oriented, and therefore associated with considerable uncertainty in the economic situation and people's behavior, it leads to a high level of probability of default investment plans for objective or subjective reasons. Investing in any investment project is always risky, because the income or loss from a project is random variables, which is unknown at the time of making the investment decision. Therefore, one of the reasons that constrain the increase in external funding for the implementation of investment projects in the economy are high risks of investment of resources, which can lead to a shortfall in the planned profit or loss of investment.

To improve the methodological provisions for the management of investment climate in the national economy have created a comprehensive factor model of monitoring the investment climate in Ukraine's economy (based on the assessment of the management factors of the investment climate and provides his assessment scale (favorable, favorable with moderate risk, high risk, adverse), which allows for comprehensive monitoring of the investment climate to promptly respond and anticipate potential threats and risks when making management decisions regarding the investment climate at the macro, meso- and micro levels. The results of the research suggest about the practical value of the results and the possibility of their implementation in the current activity.

В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

PROZORRO: ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ ОНЛАЙН

Однією з важливих умов стабільного розвитку національної економіки є підвищення ефективності управління системою електронних торгів. Сьогодні, в епоху швидкого розвитку інформаційних систем та технологічного прогресу кожна держава повинна слідкувати за інноваціями і проводити реформи, направлені на удосконалення роботи державних інституцій, з метою їх спрощення, модернізації та підвищення ефективності.

Одним з пріоритетних напрямків реформування в Україні є інститут державних закупівель, який потребував використання новітніх технологій для спрощення і прозорості його роботи.

Найбільш перспективними напрямками електронної комерції сьогодні стають так звані електронні закупівлі, що становляться найбільш розповсюдженими на ринках державних закупівель розвинутих країн, зокрема Спільного ринку Європейського Союзу.

Електронна закупівля являє собою ефективний спосіб, який дає багато можливостей учасникам, які його обрали. Запровадження системи електронних торгів в сфері державних закупівель це новітній метод, за допомогою якого бюджетні установи і суб'єкти господарювання мають змогу управляти електронним середовищем при проходженні всіх етапів закупівельного циклу. Цей цикл включає як маркетингові дослідження, так і процедури придбання, розміщення замовлень, здійснення поставок і оплат за них, бюджетування і планування закупівель (формування бюджету закупівель та його реалізація). Розглянемо основні переваги та недоліки використання електронних державних закупівель в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги та недоліки використання електронних державних закупівель в Україні

Переваги		Недоліки	
Фактор	Характеристика	Фактор	Характеристика
Економія	на листопад 2015 р. - економія державних коштів 400 млн грн.	Зловживання правом замовниками	акцентування уваги виключно на ціні товару
Зручність	автоматизація усіх необхідних дій та стандартизація документів	Неграмотність учасників	помилки при заповненні даних
Відкритість та прозорість	он-лайн система підвищує відкритість та прозорість цієї процедури	Закупівля простих стандартизованих товарів	стандартизовані товари, які не розробляються за окремою специфікацією, критерій оцінки ціна
Автоматизація	торги в електронній формі		
Можливості	отримання інформації про закупівлі невеликої вартості і прийняття участі в торгах		
Чесні тендери	можливість перевірити кваліфікацію переможця і оскаржити результати торгів за потребою		
Обов'язковий аукціон	можливість прийняти участь в аукціоні і знизити власну ціну для перемоги		

Як показує аналіз переваг та недоліків використання електронних державних закупівель в Україні переваг у системи більше, ніж недоліків.

Якщо розглянути досвід зарубіжних країн, то в Європі використовують дві основні моделі електронних державних закупівель: централізовану і децентралізовану (табл. 2).

Таблиця 2

Моделі електронних державних закупівель, які використовуються в Європі

Модель	Характеристика	Країна, що використовує
Централізовані закупівлі	здійснюються єдиним органом з питань державних закупівель з метою забезпечення загальних потреб, тобто замовники доручають здійснення державних закупівель від їхнього імені централізованому органу	Німеччина
Децентралізовані закупівлі	передбачають самостійне здійснення замовниками закупівель, тобто дають змогу кожному замовнику здійснювати закупівлі товарів і послуг	Швеція

Як показує аналіз переваг та недоліків використання електронних державних закупівель в Україні переваг у системи більше, ніж недоліків.

Система ProZorro дає великі можливості малим та середнім підприємствам, а також бюджетним установам. Зазначені учасники торгів мають можливості отримати новий, значний за обсягами ринок для збуту своєї продукції за більш спрощеною процедурою, їм немає необхідності додатково витратити кошти на просування свого товару, рекламу, пошуку партнерів, інвесторів тощо. Отже, у суб'єктів господарювання, які мають обмежені фінансові ресурси з'являються нові можливості заробляти. Нова електронна система дає поштовх для початку своєї підприємницької діяльності на новому місці. Бюджетні ж установи при здійсненні закупівель можуть використовувати електронну систему закупівель з метою відбору постачальника товару, надавача послуги та виконавця робіт для укладання договору.

Список використаних джерел

1. Система електронних закупівель ProZorro: зради і перемоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/sistema_elektronnih_zakupivel_prozorro_zradi_i_peremogi_n731967
2. Закон України «Про публічні закупівлі» станом на 10.12.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

О.С. Гарцуєва,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТЕКТУМ С»

Фінансову стійкість підприємства характеризує, насамперед, співвідношення між власним капіталом і зобов'язаннями. Однак це співвідношення дозволяє дати лише загальну оцінку фінансової стійкості підприємства [1]. Тому, у світовій і вітчизняній фінансово-аналітичній практиці розро-

блена система фінансових коефіцієнтів, які відображають різні аспекти стану активів і пасивів підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Тектум С» станом на кінець 2016 р.

Показники	2015 р.	2016 р.	Відхилення (+,-) 2015 р. від 2016 р.
1	2	3	4
Показники структури капіталу			
Коефіцієнт автономії або фінансової незалежності	0,69	0,62	-0,07
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,31	0,38	0,07
Коефіцієнт фінансування	2,23	1,63	-0,61
Коефіцієнт фінансового ризику	0,45	0,61	0,17
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,00	0,00	0,00
Показники стану оборотних активів			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,99	1,00	0,00
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,69	0,62	-0,07
Коефіцієнт забезпеченості запасів	1,11	1,09	-0,01
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,05	0,001	-0,05

Отже, аналізуючи дані табл. 1.1 можна зробити наступні висновки:

1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) — показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Оптимальне значення $\geq 0,5$. У 2016 р. показник відповідав своєму нормативному значенню та дорівнював 0,62.

2. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу – показує питому вагу позикового капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Оптимальне значення $< 0,5$. У 2016 р. показник відповідав своєму нормативному значенню та дорівнював 0,38.

3. Коефіцієнт фінансування – показує залежність підприємства від залучених засобів. Оптимальне значення 1. У 2016 р. показник не відповідав своєму нормативному значенню та дорівнював 1,63.

Отже, провівши аналіз фінансової стійкості ТОВ «Тектум С» можна зробити висновок, що всі коефіцієнти відповідають теоретично визначеному значенню.

Список використаних джерел

1. Аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними і відносними показниками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1992072842600/ekonomika/analiz_finansovoyi_stiykosti_pidpriyemstva_apsolyutnimi_vidnosnimi_pokaznikami

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Прагнення України посісти належне місце в міжнародному економічному середовищі гальмуються нинішньою кризою національного господарства, тому виникає необхідність проблеми виходу з кризи та переходу до ринкових форм і методів господарювання одночасно. Для подолання цих проблем необхідно створити досить міцну фінансову та виробничу бази за участю інвестованого капіталу.

Інвестиційна політика направлена на створення привабливого інвестиційного середовища для поживлення інвестиційної діяльності та нарощування обсягів інвестицій у національну економіку, інвестиційній політиці [1].

Проведемо аналіз інвестиційної політики України.

За даними Держстату у січні-червні 2016 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 2859,1 млн.дол. США та вилучено 330,1 млн.дол.США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), у січні-червні 2015 року – 1042,4 млн.дол.США та 351,3 млн.дол.США відповідно.

Рис. 1. Обсяги прямих іноземних інвестицій, млрд. доларів США

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 12274,1 млн дол. США, Німеччина – 5489,0 млн дол. США, Нідерланди – 5108,0 млн дол. США, Російська Федерація – 2685,6 млн дол. США, Австрія – 2354,3 млн дол. США, Велика Британія – 1953,9 млн дол. США, Віргінські Острови (Брит.) – 1872,6 млн дол. США, Франція – 1539,2 млн дол. США, Швейцарія – 1371,2 млн.дол. США та Італія – 966,6 млн дол. США.

Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення капітальних інвестицій, у січні-червні 2016 року залишаються: про-

мисловість – 33,4%, будівництво – 13,7%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,5%, інформація та телекомунікації – 4,8%, оптова та роздрібно-торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 10,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,8%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 2,3%.

Рис.1. Розподіл освоєних капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності (у % до загального обсягу)

У рейтингу легкості ведення бізнесу, що його укладає Світовий банк, Україна посіла 83 місце і покращила свої позиції на 4 пункти порівняно з минулим роком.

У доповіді Doing Business 2016 відзначається, що ключовою реформою, яка сприяла підвищенню рейтингу України, є спрощення реєстрації бізнесу. Так, у сфері реєстрації підприємств Україна посіла 30-те місце та покращила свої позиції на 40 пунктів порівняно з минулим роком. В Україні скорочено час на реєстрацію підприємства платником податків та скасовано збір за державну реєстрацію бізнесу.

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Інвестиційна діяльність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Організація виробництва – це складний та багатогранний процес, що охоплює чимало проблем. Найактуальнішими з них є зміцнення та розширення можливостей первинної ланки підприємства, удосконалення їх організаційних структур, організація системи технічного обслуговування виробництва [1, с. 18 – 19].

Під виробничою діяльністю розуміють сукупність цілеспрямованих процесів, що здійснюється людьми за допомогою засобів праці чи природних процесів, у результаті яких предмети праці змінюють свій склад, стан, форму, отримують певні нові властивості та перетворюється в готову продукцію.

До виробничої діяльності входять:

1. Праця людей як активна частина виробництва, що ставить основу трудового процесу;
2. Предмети праці, над якими працює людина для перетворення їх у проміжний чи харчових продукт із метою задоволення певних потреб споживачів;
3. Засоби праці – частина засобів виробництва, за допомогою яких людина впливає на предмет праці.

Організація виробництва – це процес упорядкування, координації й оптимізації у просторі й часі науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт, освоєння та виготовлення продукції для задоволення потреб споживачів і отримання прибутку. Вона розглядає загальні закономірності організації виробничих систем, формування й методи здійснення виробничих процесів виготовлення конкурентоспроможної продукції при раціональному використанні трудових, матеріально-технічної та фінансових ресурсів [2, с. 24].

Технологія виробничих процесів реалізується за допомогою організації виробництва, і, фактично, формує основу виробничої системи, зумовлюючи динаміку виробничого процесу. Детальне проектування виробничого процесу і підготовка робочої документації для персоналу – справа складна і відповідальна. Саме на цьому етапі остаточно вирішується завдання збалансованості ціни і якості і тим самим забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства. Продукція низької якості або надмірно дорога не знайде на ринку покупця. Часом найменші вади проекту загрожують поразкою на ринку з боку конкурентів.

Список використаних джерел

1. Шваб Л.І. Економіка підприємства [Текст]: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
2. Васильков В.Г. Організація виробництва: [навч. посіб.] / В.Г. Васильков. – К.: КНЕУ, 2008. – 524 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема встановлення реального фінансового стану підприємства є актуальною з точки зору його ефективного управління і розробки стратегії економічної діяльності. За умов необхідності поновлення і вдосконалення методології бухгалтерського обліку у відповідності до вимог міжнародних стандартів і сучасної ринкової економіки теорія і практика аналізу фінансового стану підприємства потребують суттєвої доробки.

Комплексний фінансовий аналіз стає дійовим інструментом фінансового менеджменту і економічних взаємовідносин підприємств з партнерами, фінансово-кредитною системою, податковими органами тощо. Це висуває на перший план необхідність врахування таких показників, як фінансова стійкість, ділова активність, прибутковість.

Вітчизняна методологія комплексного аналізу фінансового стану підприємств формувалась і постійно вдосконалюється працями таких вчених-економістів як: Л.Д.Білик, Л.Д. Буряк, О.І.Барановський, Ф.Ф. Бутинець, А.Д. Бутко, О.Д. Василик, О.І.Гадзевич, А.І.Даниленко, І.В. Зятковський, В.М. Івахненко, К.В.Ізмайлова, Є.Є.Іонін, Т.М. Ковальчук, М.Я. Коробов, Л.А. Лахтіонова, О.Г. Мендрул, В.О. Мец, О.В. Павловська, А.М. Поддєрьогін, В.В. Сопко, В.М. Суторміна, О.О. Терещенко, Т.Є.Унковська, М.Г. Чумаченко, А.В. Чупіс, С.І.Шкарабан, М.І.Яцків та ін. Проте єдиного підходу до оцінки фінансового стану окремого методичного підприємства й досі не досягнуто.

Більшість методик, що пропонуються, не визначають розрахункові кінцеві критерії такої оцінки, кількість яких завелика та дуже часто вони просто дублюють один одного. Більш того, у цих працях акцент робиться на поточному стані окремого підприємства без приділення достатньої уваги розробці стратегії і перспективних планів поліпшення фінансового стану.

Результат комплексного аналізу фінансового стану підприємства береться до уваги при оцінці фінансово-економічного потенціалу суб'єкта господарювання в цілому, що дає змогу визначити його місце в економічному середовищі і який є важливою складовою загальної інформаційної бази даних підприємства, що використовується при прийнятті низки управлінських та фінансових рішень при розв'язанні проблемних питань купівлі та продажу бізнесу, напрямів виробничого розвитку, залучення чи здійснення інвестицій тощо.

Результати комплексного фінансового аналізу використовуються підприємствами для обґрунтування рішень стратегічного характеру і інформаційного забезпечення потреб оперативного фінансового планування. Такий аналіз є невід'ємною складовою інструментарію антикризового управління особливо в умовах провадження справ про банкрутство.

Результативні показники комплексного аналізу беруться за основу потенційними інвесторами підприємства при розробці відповідних інвестиційних проєктів і прийнятті рішень щодо фінансування, а також кредиторами при обґрунтування рішень про надання кредиту, його обсягів та умов.

З метою подальшого удосконалення методології комплексного аналізу фінансового стану підприємства можна рекомендувати низку заходів і пропозицій:

Слід використовувати переважно експресні методики, які б давали змогу в обмежені терміни якісно і об'єктивно оцінювати фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Більш інтенсивно вдаватися до достатньо ефективного і добре опрацьованого метода порівняльного аналізу фінансових звітів.

Сформувані оптимізовану сукупність показників, які б характеризували як поточний стан підприємства так і перспективи його подальшого розвитку. 4. Забезпечити однозначність інтерпретації результатів математичного та аналітичного визначення цільових показників з метою попередження та уникнення невизначеності висновків, а також суперечливостей у оцінках окремих експертів щодо ідентифікації стану об'єкта дослідження.

Таким чином, у результаті комплексного аналізу може бути встановлено узагальнений інтегральний показник, який має слугувати характеристикою об'єкта аналізу (підприємства) щодо його відповідності поточним ринковим умовам. Отримані за допомогою розрахунку інтегрального показника результати аналізу фінансового стану є інформаційною основою для виконання поставленого управлінського завдання та дають змогу зробити обґрунтовані висновки про фінансовий стан підприємства у цілому.

Список використаних джерел

1. Чернявський А.Д. Антикризове управління підприємством / А.Д. Чернявський. – К.: МАУП, 2012. – 256 с.
2. Василенко В.А. Антикризове управління підприємством / В.А. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2011. – 504 с.

Н.С. Гулевич,

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЗОВНІШНІ ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

На сьогоднішній день більшість підприємств підпадає під жорсткий вплив мінливих зовнішніх умов, що у разі неготовності, може призвести до серйозних наслідків, навіть до повної ліквідації підприємства. Для того щоб мати можливість своєчасно та правильно реагувати на вплив середовища треба добре орієнтуватись у внутрішній структурі підприємства, знати сильні та слабкі сторони, межі впливу на фінансовий стан та важелі якими можна здійснити цей вплив. Також важливо забезпечувати безперебійну діяльність, адже в конкурентних умовах неможна собі дозволяти простої, які легко можуть призвести до втрати долі на ринку. Для досягнення таких цілей доцільно розрахувати показники фінансової стійкості. Особливо важливо бути в гармонії з зовнішнім середовищем для малих підприємств, які зазвичай обмежені в ресурсах та запасах, що робить їх досить нестабільними у фінансовому плані, чим і зумовлена актуальність обраної теми.

На сьогоднішній день стан Української економіки доволі нестабільний. Про це говорять багато експертів, наприклад [1,2], та насамперед – факти та показники. На економіку країни впливають такі фактори як: політичні, фінансові, державні, соціально-економічні. Загалом проведений аналіз показав надзвичайну складність нинішньої соціально-економічної ситуації в Україні. Важливим чинником для розвитку країни є підтримка малого та середнього бізнесу, який на теперішній час почуває себе не дуже добре. Лише 40% малих та середніх підприємств бачать своє майбутнє в Україні [3].

Отже, ураховуючи несприятливість сучасних економічних умов, надважливою є задача повного контролю над фінансовою стійкістю, що є відображенням внутрішнього стану підприємства. Особливо актуальним це питання є для малих підприємств, у яких, зазвичай, недостатньо внутрішніх ресурсів для протидії зовнішнім несприятливим факторам. Все це дозволить своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища та забезпечувати можливість ведення нормальної економічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Економіка України 2016 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.business.ua/politics/ekonom_ka_ukra_ni_2016_roku-282704/
2. Кулицький С. Українська чорна металургія: стан, проблеми, перспективи [Електронний ресурс] / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2016. – № 5. – С. 44–65. – Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2016/ukr5.pdf>
3. Аналіз фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/16011013/ekonomika/analiz_finansovoyi_stiykosti_pidpriyemstva

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**Н.В. Донченко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПП «МЕГАПОЛІС-М»

Актуальні світові тенденції в економіці та суспільстві висувають принципово нові вимоги до монетарної політики і фінансової системи в цілому. Сучасна фінансова криза, вплив якої відчуває зараз весь світ, показав неготовність переважної більшості фінансових інститутів до функціонування в нестабільних умовах зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. Більше того, незаперечним є нездатність передбачити й прогнозувати фінансові кризи як з боку сучасних міжнародних і державних інститутів, так і з боку переважної більшості вчених та експертів. [1, с. 9] Саме тому, необхідним є постійне проведення аналізу фінансової стійкості підприємствами як на макро- так і на макрорівнях. У табл. 1 представлені результати аналізу абсолютних показників фінансової стійкості.

**Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ПП «Мегаполіс-М»
за період 2016 – 2015 рр.**

Показники	Роки			Відхилення			
				2015/2014		2016/2015	
	2014	2015	2016	(+,-)	%	(+,-)	%
1. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,83	0,72	0,64	-0,11	-13,3	-0,08	-11,1
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,21	1,38	1,55	0,17	14,0	0,17	12,3
3. Коефіцієнт маневрування власного оборотного капіталу	0,32	0,35	0,27	0,03	9,4	-0,08	-22,9
4. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,17	0,28	0,35	0,11	64,7	0,07	25,0
5. Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	-	0,01	-	0,01	100,0	-0,01	-100,0

Як видно з таблиці 1 у динаміці прослідковується зменшення частки власних коштів авансованих у діяльність підприємства, і відповідно, доля залученого капіталу у цьому ж періоді збільшилась, а саме: у 2016 р. – 64% авансованих у діяльність підприємства коштів були власними і 35% - залученими, які в порівнянні з 2015 р. збільшились на 0,07 пунктів.

Таким чином, аналіз показав, що підприємство платоспроможне в часі, є дотримання умов фінансової рівноваги між власними та залученими коштами. За рахунок джерел власних і позикових коштів покривається вся вартість запасів і витрат, і явно перевищує їх величину. Залучення нових позикових коштів підприємство не потребує.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Розвиток державних фінансів в умовах хаотичного структурування економіки: монографія / С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.О. Кохан [та ін.]; за заг. наук. ред. С.А. Кузнецової. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Бланк І.А. Антикризове фінансове управління підприємством / І.А. Бланк. – Київ: Ніка-Центр, 2006. – 672 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**С.П. Друз'єва,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ШЛЯХИ ПОКРАЩАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Обсяг зовнішніх запозичень, які нам треба сьогодні повертати дорівнює тому обсягу допомоги МВФ, який Україна просить. Виглядає так, що наша країна бере кредит, щоб заплатити борг за минулі роки. Відсоток кредиту, як для економіки, так і для громадян піднімається і можливо від цього комусь і

легше жити, але не для громадян, яким доведеться це платити в ціні товару, або банку за те, що він взяв гроші, щоб купити наперед цей товар. Тому, односторонньої відповіді не має. З якою б метою Україна не займала ці гроші, це все одно це полегшує віддачу боргів країни та роботу економіки нашої країни. Оскільки, обсяг продажу на валютному ринку стрибав, великі експортери, можуть робити спекуляції, для якої потрібні гроші з ринку, якщо гроші будуть дорожчі, можливо буде менше бажаючих це зробити.

Транш МВФ – це кредит, який Україна буде повертати. І якщо використати його для того, щоб збільшити виробництво України, було б добре, з чого і повернула б країна цей кредит. Але виходить так що, роками країна бере кредити і ці гроші витрачаються на вирішення проблем, які є. Таким чином, Україна додатково нічого не виробляє і кредити повернути не може. З цього видно, що транш МВФ для України не є добре. Це може бути підтримкою й на деякий час і може зміцнити політичні позиції в соціальних гарантіях населенню. Державі необхідно насамперед, думати про народ, займатися соціальними питаннями. Але ж економіка пов'язана і з політикою. Якщо ми знаходимось в ситуації кризи, то повинно бути втручання держави в економіку. Ще дуже багато залежить від керуючої особистості і залежить дуже багато від людей, які знаходяться навколо неї, від команди. Країні потрібен розум. Дуже потрібні професіонали. І ще важливо, щоб усі люди в країні розуміли, які добрі реформи хоче зробити людина, яка поставлена в управлінні державою.

Від міжнародних фінансових організацій ми чуємо, що гроші будуть даватися тільки при виконанні попередніх обіцянок, які давалися урядом. З цієї точки їх цілком можна зрозуміти, як будь-який банкір надає кредит хоче зрозуміти платоспроможність і бажання людини змінюватися. Тому, держава зобов'язана мотивувати населення на розвиток бізнесу. І коли бізнес буде розвиватися, тоді і буде наповнюватись державний бюджет. Потрібно показати європейським і світовим організаціям, те що ми хочемо розвиватися, що самі хочемо вкладати у розвиток своєї держави. Якщо українські інвестори не будуть вкладати в країну, тоді як можна чекати інвесторів з інших країн? Чим чекати від когось допомоги, варто мобілізувати внутрішні ресурси. У нашій країні достатньо внутрішніх ресурсів.

Вільні міжнародні ресурси є, щоб заводити їх в Україну, але є вимоги інвесторів до держави: прибрати корупцію, зробити на належному рівні лібералізацію відносини між владою і бізнесом, зробити нормальні податки, і тоді інвестори придуть. Тому конфлікт на Сході до інвестиційної привабливості стоїть не на першому місці. На першому місці економічний клімат в Україні. Проблема полягає, в тому, що будь-яка реформа наштовхується на опір корупційних схем. Ментальність наша в тому, що закон є, але його не всі виконують. Якщо хочемо змін в нашій державі, то не потрібно йти далі продовжувати займатися тільки своїми справами. Дуже хороші починання в нашій країні, але для цього необхідно створювати прозорі умови роботи. Криза у тому, що не має виробництва, економіка не розвивається, нічого не виробляє. Основна функція держави - створити такі умови, в яких би економіка розвивалася.

Отже, необхідно зробити пріоритетом свою економіку, а не економіку інших країн. Без корінних змін в економіці, у податковій системі не буде дій. Наповнюють бюджет країни ті, хто працює у сфері посередництва, торгівлі, промисловості, сільського господарства.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**Д.М. Думанська,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Підприємства будь-яких форм власності в сучасних економічних умовах не обходяться без ведення бухгалтерського обліку. Побудова бухгалтерського обліку створена таким чином, що б своєчасно і оперативно отримувати інформацію для ефективного контролю за матеріальними, трудовими і фінансовими ресурсами підприємства [1]. Бухгалтерський облік – це упорядкована система збору, реєстрації і узагальнення інформації в грошовому виразі про зобов'язання підприємства, про рух грошових коштів та майна підприємства. Бухгалтерський облік ведеться суцільно, безперервно з документуванням обліку усіх господарських операціях [2].

Відповідно, виходячи з цього визначення, об'єктами бухгалтерського обліку на промисловому підприємстві є: майно, зобов'язання, господарські операції, здійснювані підприємством в процесі своєї діяльності [3].

Виробнича практика проходила на підприємстві, яке виконує роботи у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Метою виробничої практики було вивчення стану бухгалтерського обліку на підприємстві.

Під час виробничої практики потрібно було вирішити наступні завдання:

- вивчити діяльність підприємства;
- вивчити матеріально-технічну базу підприємства;
- вивчити та проаналізувати надходження і використання власних коштів підприємства;
- вивчити і проаналізувати надходження і використання бюджетних коштів;
- вивчити організацію бухгалтерського обліку на підприємстві;
- вивчення та аналіз бюджетної програми.

Пройшовши практику на підприємстві, яке виконує роботи у сфері діяльності з радіоактивними відходами неядерного циклу і ознайомившись з роботою бухгалтерської служби підприємства було зроблено висновок, що на підприємстві система бухгалтерського обліку працює задовільно.

Однак, можна зробити декілька зауважень і запропонувати шляхи їх вирішення. Зокрема це:

відсутність на підприємстві ведення управлінського обліку і фахівців, які б його здійснювали;

використання застарілої на даний час автоматизованої програми «1С-Підприємство7».

використання окремої програми по нарахуванню заробітної плати.

відсутність затверджених методик і правил по розрахунку вартості напрямків бюджетної програми.

Для усунення цих недоліків необхідно:

директору підприємства покласти обов'язки з ведення управлінського обліку строком на 2-3 місяці на одного фахівця з метою перевірки доцільності ведення даного виду обліку на даному підприємстві і надання підгрунтя для прийняття наступних рішень з даного питання.

бухгалтерській службі перейти на більш сучасну програму «1С-Підприємство 8». Це призведе до більш раціонального використання робочого часу працівниками підприємства. Для цього необхідно, щоб бухгалтерська служба підприємства пройшла курси підвищення кваліфікації.

розробити і затвердити методики розрахунку вартості напрямків бюджетної програми на підприємстві.

Під час проходження практики були закріплені теоретичні знання. Були набуті практичні навички на основі вивчення роботи підприємства, знайомства з його загальною та організаційною структурою, принципами організації виробництва, планування, управління обліку.

Для складання фінансової звітності відповідно до чинних нормативних актів та надання її користувачам керівництво підприємства формує облікову політику: обирає принципи, методи і процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати діяльності підприємства та забезпечити зіставність показників фінансових звітів.

По проведеному аналізу господарської діяльності, можна зробити висновок, що підприємство у умовах сьогодення не є прибутковим і на далі не буде. Це обумовлено роботами, які підприємство виконує - приймання, перевезення та зберігання радіоактивних відходів. Ці роботи можна віднести до аварійних і прорахувати наявність аварійних ситуацій на території країни не можливо. Однак слід зазначити, що підприємство, за наявності матеріальної і технічної бази може надавати і інші послуги: проводити аналізи на склад питної води та ґрунту; проводити аналізи на склад повітря; надавати послуги з навчання по таким спеціальностям, як дозиметрист, радіометрист.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навчально-методичний посібник / за ред. С.Ф. Голова – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2003. – 768 с.
2. Пушкар М.С. Фінансовий облік: навч. посібник / М.С. Пушкар. – Т.: Карт-Бланш, 2002. – 628 с.
3. Чабанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: навч. посібник / Н.В. Чабанова, Ю.А. Василенко. – К.: Академія, 2002. – 672 с.

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ефективна діяльність і розвиток малих та середніх підприємств залежать сьогодні від трьох основних факторів: по-перше, державної політики в галузі підприємництва; по-друге, впливу банківської фінансової системи на розвиток малого та середнього бізнесу і, по-третє, рівня організації управління фінансовим менеджментом на підприємстві.

Фінансовий менеджмент треба розглядати як інтегральне явище, що має різні форми вияву [1, с. 34]. З функціонального погляду фінансовий менеджмент являє собою систему економічного управління і частину фінансового механізму. З інституційного погляду фінансовий менеджмент є органом управління. З організаційно-правового погляду фінансовий менеджмент – це вид підприємницької діяльності. Фінансовий менеджмент оперує фактичними, внутрішньо однорідними грошовими потоками. Зміст управління потоками грошових коштів залежить від оптимізації фінансових потоків і структури капіталу підприємства. Критеріями управління грошовими потоками є ліквідність і дохідність. Процес управління фінансами базується на використанні механізмів фінансового менеджменту, складовою яких є правове і нормативне забезпечення управлінських рішень. Через розробку системи законів та інших нормативних актів держава проводить відповідну фінансову політику і здійснює регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств економічними методами [2, с. 126].

Побудова системи організаційного забезпечення фінансового менеджменту шляхом створення центрів відповідальності різних типів залежить від багатьох факторів, обсягів діяльності підприємства, багатофункціональності цієї діяльності, чисельності персоналу, організаційної структури виробництва, організаційно-правової форми діяльності та інших. Тому, визначення чисельності та складу центрів відповідальності потребує індивідуального підходу для кожного підприємства.

Список використаних джерел

1. Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент як фактор економічного зростання // Фінанси України. – 2000. – № 1. – С. 32–40.
2. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / С.Я. Салига, Н.В. Дацій, С.О. Корецький та ін.; М-во освіти і науки України. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 273 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАКУПІВЕЛЬ PROZORRO (ПРОЗОРО) ДЛЯ КЗК «ДОУНЬ»

Держава – головний покупець товарів, робіт і послуг на ринку України. З метою проведення реформування закупівель за державні кошти в грудні 2015 року Верховна Рада України прийняла закон «О публічних закупках». Закон дозволяє створювати в сфері тендерів відкриту конкуренцію, підвищити прозорість торгів, запобігає корупції в держзакупівлях, і головне економить бюджетні кошти.

Основна ідея, що закладено в систему Прозоро (ProZorro) при її створенні – «Всі бачать все». Оприлюднену на торгах інформацію, мають можливість, бачити і аналізувати не тільки учасники торгів, а і журналісти, громадські активісти і решта Інтернет – користувачів.

Головні переваги системи Прозоро(ProZorro) для потенційних учасників торгів:

- відмова від корупційних схем і рівні умови для всіх потенційних постачальників. На Прозоро(ProZorro) всі можуть бачити учасників торгів, цінові пропозиції та ціну переможця. Кожен може перевірити кваліфікацію переможця і оскаржити результати торгів;

- простий доступ до держзакупівель для кожного підприємця. Надання тендерної документації можливо після онлайн – аукціону. Як що потенційний переможець не може підтвердити власну кваліфікацію, замовник перевіряє наступну вигідну цінову пропозицію;

- обов’язковий аукціон, що відбувається в три раунди. Учасники аукціону мають можливість прийняти участь в аукціоні і знизити власну ціну для перемоги.

При час закупівель товарів, робіт і послуг бюджетні установи, що фінансуються за рахунок державного та місцевих бюджетів, повинні дотримуватися законодавства України щодо принципів здійснення публічних закупівель. При здійсненні закупівель можуть використовувати електронну систему закупівель з метою відбору постачальника товару, надавача послуги та виконавця робіт для укладання договору.

Комунальний заклад культури «Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов’янських Кирила і Мефодія” як бюджетна установа, що фінансується з місцевого (обласного) бюджету в вересні 2015 року прийняла рішення про участь у пілотному проєкті, щодо впровадження процедури електронних закупівель товарів. Таким чином бібліотека зареєструвалася та стала учасником торгів Прозоро (ProZorro). З січня 2016 року через систему закупівель Прозоро (ProZorro) додатково проводяться і закупівля послуг і робіт.

За чотири місяці 2015 року бібліотека провела 10 закупок товарів через систему Прозоро (ProZorro). Заявлена сума оголошених торгів складала 90845 грн., за результатами проведених торгів сума за укладеними дого-

ворами 82422 грн. Економія від проведення закупівель товарів в 2015 році склала 8423 грн. або 10% від заявленої суми закупівлі.

За дев'ять місяців 2016 року кількість торгів на придбання товарів і послуг, що були оголошені і відбулися, склала 48 закупівель. Заявлена сума на закупівлю товарів робіт і послуг передбачалася в сумі 774003 грн. В результаті проведених торгів було укладено договори на придбання товарів і послуг на суму 560474 грн. Економія від проведення торгів в системі Прозоро (ProZorro) за дев'ять місяців 2016 року склала 174814 грн. або 23% від заявленої суми на торги.

Одним з джерел поповнення бюджету бібліотеки в 2016 році стало впровадження в дію держзакупівель за допомогою електронної системи закупівель Прозоро (ProZorro). Зекономлені кошти залишають в бібліотеці і використовуються на інші потреби. Таким чином потрібно продовжувати проведення закупівлі товарів, робіт і послуг для КЗК «ДОУНБ» в системі Прозоро (ProZorro).

На наш погляд існує три переваги системи закупівель Прозоро (ProZorro). Перша – чим більше учасників торгів, тим менша ціна, тому що є конкуренція. Друга – переконати бізнес, що держава надійний партнер. Третя – реформи починаються з кожного з нас. Державу потрібно реформувати всім разом.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

А.Є. Єгоров,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Як і більшість українських підприємств ТОВ «Сервісопторг» постраждало під час розпочатої у 2014 році агресії. Товарообіг значно знизився, зникли певні ринки збуту та постачання, ускладнилось транспортне сполучення. Крім цього, значної шкоди завдали окупація Криму та бойові дії на Сході України. Від подібних негараздів страждають й інші підприємства, що робить її проблемою не лише місцевого, а й загальнонаціонального характеру. Саме тому це питання потребує детального розгляду та законодавчого регулювання.

Тимчасово окуповані території України розділяються на Крим та райони Донбасу. Доцільніше спочатку розглядати Крим, оскільки він перший потерпів від агресії. Правовий режим цієї території регулює Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», де вказано, що тимчасово окупована територія України (початок окупації 20.02.2014) є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів Украї-

ни. На тимчасово окупованій території на строк дії Закону поширюється особливий правовий режим перетину меж тимчасово окупованої території, вчинення правочинів, проведення виборів та референдумів, реалізації інших прав і свобод людини і громадянина.

Таким чином, ТОВ «Сервісопторг» отримало підтвердження своєї власності на території Криму, хоча у більшості випадків лише юридичні. Однак, іншою складністю є особливий порядок перетину меж цієї території, який значно ускладнив товарообіг і інше сполучення, тому компанія прийняла рішення про продаж існуючих активів на території Криму.

Для забезпечення господарської діяльності держава вводить на цій території ряд мораторіїв, які не лише ускладнюють діяльність юридичних осіб, а й по суті є важко реалізованими в умовах бойових дій. Це є виваженим кроком, який приніс певну користь й ТОВ «Сервісопторг».

Так, компанія прийняла рішення про евакуацію (в рамках можливого) наявних активів, а те, що не вдалося вивезти, виставити на продаж – що правда в більшості випадків залишене майно захоплене бойовиками. Слід зазначити, що ТОВ «Сервісопторг» не втратило право вимагати відшкодування завданої матеріальної та моральної шкоди в судовому порядку.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**В.О. Івахненко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ЯКИМИ БУДУТЬ ГРОШІ В МАЙБУТНЬОМУ

Аналізуючи спеціалізовану літературу можна сказати, що гроші є і залишаються специфічним товаром, який є загальним еквівалентом вартості інших товарів, або послуг.

На ранніх стадіях розвитку замість грошей використовувався товарообмін. Згодом на зміну товарному обміну прийшла епоха товарних грошей. Приблизно у VII-VI ст. до н.е. виникають перші монети. Паперові гроші з'явилися лише у XVII ст.

На даний момент, звичні для нас грошові банкноти і монети, поки що складають основну масу фінансових ресурсів. Хоча, протягом останніх десяти років вони поступово витісняються з обігу їх віртуальними аналогами, а грошові відносини все більше уходять в безготівковий рахунок. Але, керує світом все ще паперова банкнота.

Хоча існує теорія, за якою в майбутньому все буде здійснюватись для спрощення, унифікації та стирання кордонів, тобто реальні гроші все більше замінюватимуться віртуальними і з кожним днем все більше людей починатимуть користуватись безготівковими розрахунками. Тим більше, що технології необхідні для переходу в безготівкову систему доступні вже сьогодні, і все більше людей розуміють наскільки ця система є зручною.

В майбутньому ніхто не перейматиметься з питань безпечного збереження власних коштів, адже всі вони будуть на картці, або в смартфоні, і їх неможливо буде загубити, або викрати. Хоча можливу безпеку складатимуть хакери, та провідні ІТ-спеціалісти переконують, що майбутню захисну систему неможливо буде взламатися.

Багато країн в наш час намагаються перейти в електронний грошовий оборот. Наприклад, Кенія в 2007 році запустила систему видачі кредитів через мобільну мережу. В підсумку розвинулась система грошових переказів на базі грошового оператора. Мешканці кенії мають можливість просто зі свого рахунку пересилати один одному кошти. Завдяки цій системі в 2013 році через систему електронних платежів проходить 31% ВВП.

Також, не можна не згадати про Скандинавські країни в яких близько 90% обігу безготівкові.

Ще одним відкриттям і кроком уперед для всього світу було створення відкриття віртуальної валюти- біткоіна. Біткоін- валюта, що існує у вигляді програмного коду. Ця віртуальна валюта є добре захищеною, адже її неможливо взламатися, або підробити. Біоконти використовують міжнародні компанії, адже грошові перекази з однієї країни в іншу зазвичай йдуть, щонайменше добу, тоді як в біоконті платежі здійснюються моментально.

Вчені не сумніваються, що грошові системи за кілька десятків років суттєво трансформуються. Відкритим залишається лише питання, в якій формі це буде реалізовано.

Грунтуючись на вище викладеному можна сказати, що в найближчому майбутньому кожна людина за допомогою якогось одного пристрою зможе задовольнити всі свої фінансові потреби: покупку, продаж, заробіток, інвестування, розрахунок і т.д.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук , доцент.*

**В.В. Кавун,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

БЮДЖЕТ ЯК ОСНОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПЛАН КРАЇНИ

Бюджет є основним фінансовим планом країни, який тісно пов'язаний із системою фінансових планів у суспільстві в цілому. Вчені вказують, що потрібно розрізнити бюджет як економічну категорію і як основного фінансового плану. Перше поняття – вказує, що бюджет - це система грошових відносин, що мають об'єктивний характер, а друге – результат діяльності людей з приводу формування і використання основного централізованого фонду грошових коштів держави, тобто він є наслідком прояву об'єктивних економічних відносин, що функціонують у суспільстві.

Також бюджет, як основний фінансовий план держави, визначають за природою і функціями держави, його роллю у суспільстві. Він є складовою загальної системи фінансових планів держави, які розробляються всі-

ма суб'єктами господарювання, органами державної влади, державного управління та місцевого самоврядування.

Бюджет держави включає Державний бюджет України, республіканський бюджет Автономної республіки Крим, місцеві бюджети.

Як основний фінансовий план країни бюджет розглядають за його горизонтальною та вертикальною структурою. Горизонтальна структура бюджету показує склад і співвідношення його доходів та видатків. У вертикальному розрізі структура бюджету розглядається за рівнями органів державної влади й місцевого самоврядування. На кожному з рівнів складають, затверджують і виконують окремі бюджети. Вертикальна структура бюджету відповідає бюджетному устрою країни.

Бюджет затверджується Верховною Радою України на відповідний бюджетний період. В структурі видатків бюджету розрізняють два фонди: загальний і спеціальний. Кошти цих фондів мають різне призначення. Як основний централізований фонд грошових коштів бюджет відносять до державних фондів, що мають змішану форму використання призначень. За таких умов відбувається пряме розмежування доходів і видатків залежно від форми мобілізації та напрямку їх використання на загальні і спеціальні.

Загальний фонд призначений для акумулювання кошти, які мають загальнодержавний характер і підлягають подальшому перерозподілу. Спеціальний зосереджує кошти бюджетних установ, у тому числі спеціальні, а також державних цільових фондів, які не підлягають перерозподілу і використовуються за цільовим призначенням.

Стан бюджету характеризують три основні показники:

– збалансованість бюджету – коли доходи дорівнюють видаткам;

– профіцит – коли доходи перевищують видатки;

дефіцит – коли навпаки видатки перевищують доходи.

Хоча бюджетний дефіцит і показує, що коштів витрачається менше ніж акумулюється це не означає, що є кошти для додаткового витрачання. Ситуація профіциту каже проті, що є кошти для покриття боргу.

Ситуація з дефіцитом є негативною для кожної економіки. Дефіцит свідчить про нестачу коштів в економіці країни.

Взагалі функціонування бюджетної системи здійснюється при взаємодії двох необхідних форм, а саме доходів та видатків. За допомогою доходів формується загальна фінансова база діяльності держави, а за рахунок видатків забезпечуються економічні та соціальні потреби всіх членів суспільства.

Отже, від збалансованості бюджету залежить стан бюджету вцілому і можливість виконання державою своїх функцій.

Список використаних джерел

1. Федосов В.М. Бюджетна система [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/13791-tema-4-byudjetniy-ustruy-pobudova-byudjetno-sistemi-ukrani.html>

2. Єніна-Березовська А.О. Теоретичні аспекти побудови бюджетної системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4440>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЛЕНДРОК»

Оцінку ймовірності банкрутства підприємства можна розуміти як процедуру виявлення ступеня близькості фінансового стану підприємства до неплатоспроможності. Результати аналізу та оцінювання ймовірності банкрутства являють інтерес не тільки щодо можливого настання банкрутства, але й можливості відновлення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства. Для більш аргументованого прогнозу необхідно комплексно використовувати одночасно декілька методів прогнозування ймовірності банкрутства підприємства, що дозволить значно збільшити ступінь вірогідності отриманих результатів.

Використовуючи фінансову звітність ТОВ «Лендрок» було проведено оцінку ймовірності банкрутства за наступними моделями: модель Міністерства Фінансів України; дво- та п'ятифакторна модель Альтмана; модель Вівера; модель Спрингейта; модель Таффлера; модель Ліса та інші. Для більш зручного узагальнення проведеної оцінки ймовірності настання банкрутства для ТОВ «Лендрок» за 2013 - 2015 рр. отримані дані представлено у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Результати розрахунків ймовірності банкрутства ТОВ «Лендрок» за 2013–2015 рр.

Моделі	Граничні значення	Показник			Ймовірність банкрутства		
		2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
модель Міністерства Фінансів України	$Пп < 0$	2,50	-835,50	-1,59	низька	банкрут	банкрут
Двофакторна модель Альтмана	$Z < 0$	-254,61	-3,72	-1,59	дуже низька	низька	низька
модель Вівера	$Kб < 0,17$	0,33	0,34	0,37	середня (за 5 років до банкрутства)	середня (за 5 років до банкрутства)	середня (за 5 років до банкрутства)
модель Спрингейта	$\lambda < 0,862$	55,65	3,88	3,17	дуже низька	низька	низька
модель Таффлера	$Zт < 0,2$	0,29	0,70	1,05	низька	дуже низька	дуже низька
модель Ліса	$Zл < 0,037$	0,06	0,09	0,1	низька	низька	Низька

За більшістю застосованих методик ТОВ «Лендрок» найближчим часом банкрутство не загрожує, але за деякими – підприємство знаходиться на шляху до банкрутства. За моделлю Вівера підприємство можна класи-

фікувати як таке, що знаходиться за 5 років до банкрутства. Також спостерігається підвищення ймовірності банкрутства за методами Спринггейта та двофакторної моделі Альтмана. ТОВ «Лендрок» певною мірою загрожує банкрутство, тому керівництву необхідно взяти ряд заходів для виведення підприємства із зони ризику.

Сучасний стан економіки вимагає створення загального алгоритму прогнозування банкрутства підприємства з урахуванням як вітчизняного, так і закордонного досвіду. Для досягнення результатів в антикризовому управлінні потрібно надати належну увагу проблемі створення українських моделей діагностики банкрутства і запропонувати модель, здатну враховувати реалії економіки, що значно збільшить кількість підприємств, які своєчасно і правильно зможуть розробити певні заходи з попередження банкрутства.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

О.С. Каліцева,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ ЗБАЛАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Реформування суспільно-економічних відносин в Україні підтверджує необхідність якомога скорішого вирішення проблем фінансової стабілізації – основи загальнодержавної стабілізації і виходу з економічної кризи. Основу фінансової політики становить бюджетна політика.

Державний бюджет України – це головний фінансовий план країни. Бюджет країни віддзеркалює суспільно-економічний стан у державі. Бюджет є основним засобом впливу на стан економіки. Стан економіки визначають бюджетні показники різних рівнів. Дефіцит державного бюджету свідчить, насамперед, про його незбалансованість. Поява бюджетного дефіциту зумовлена неправильно обраною та реалізованою концепцією збалансування бюджету.

Розмір бюджету, характер податкової політики, структура видатків допомагають визначити темп економічного розвитку, тенденції зміни зайнятості, процентні ставки та цінові зміни. Бюджет об'єднує основні фінансові категорії (податки, державний кредит, державні видатки) в їх взаємодії.

Останні кілька років бюджет України формувався у складних умовах. Насамперед, це відбувалось через неефективне функціонування економіки; поглиблення фінансової кризи; зменшення податкової бази (понад половину підприємств збиткові, частина з них взагалі не працює); практично повне зупинення інвестиційної діяльності державного та приватного секторів економіки в зв'язку з військовими діями на сході країни; високий рівень інфляції; підвищення рівня безробіття, високий рівень корупції.

Ці фактори провокували незбалансованість державного бюджету в напрямі перевищення видатків над доходами.

Економічна нестабільність і спад виробництва негативно впливають на формування видатків бюджету. При формуванні державного бюджету основною задачею є його збалансованість – це повне покриття витрат прибутками й утворення залишку засобів, тобто перевищення прибутків над видатками.

Цього стану, можна досягти двома засобами: зменшення розміру витрат; збільшення розміру прибутків. Але іноді незбалансованість бюджету спостерігається як перевищення доходів над видатками, яка чітко відслідковується у деяких розвинутих країнах Європи.

В Україні існує багато проблем, пов'язаних із збалансуванням державного бюджету, вирішення яких слід проводити враховуючи зв'язок бюджетної політики з бюджетним і податковим реформуванням, взаємозв'язок бюджетів всіх рівнів. Тому під час прийняття окремих бюджетних рішень необхідно враховувати, що визначена державою бюджетна політика обов'язково впливатиме на всі економічні показники, у тому числі на формування бюджетних та позабюджетних коштів. Позабюджетні кошти можуть бути утворені за рахунок надходження від необов'язкових платежів фізичних і юридичних осіб, інших позабюджетних джерел. Але треба пам'ятати, що забороняється використання бюджетних коштів для фінансування позабюджетних коштів.

В Україні необхідно створити багатоканальну систему формування бюджету, на основі якої кожен рівень бюджетної системи повинен мати власні закріплені доходи.

Таким чином, шляхи збалансування державного бюджету повинні проводити виходи з необхідності розвитку виробництва, скорочення дефіциту бюджету, зростання інвестицій та доходів. У цілому ж кінцевою метою їх впровадження мають бути стабілізація і розвиток України.

Список використаних джерел

1. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: навч. посібник / С.В. Ковальчук, І.В. Форкун. – Львів: Новий Світ - 2000, 2006. – 568 с.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.О. Кальченко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ ПАТ «УКРСОЦБАНК»

Публічне акціонерне товариство «Укрсоцбанк» один з найбільших банків України, який займає 4 місце з обсягами чистих активів 5,2% банківського ринку України.

У праці аналізується прибутковість банку. Так, за останні п'ять років маємо наступну інформацію. Чистий прибуток банку за 2012 р. склав 106 502 тис. грн. У 2013 р. збиток банку склав 1 153 571 тис. грн., а у 2014 р – 3 365 759 тис. грн. У 2015 році збиток склав 3 224 845 тис. грн.

Таким чином видно, що протягом останніх років спостерігається негативна тенденція збитковості банку, однак фінансова система в країні за ці роки не тільки не вийшла з кризи, а й більше у неї занурила.

Нажаль такі тенденції спостерігалися й у 2016 році. Так, за 9 місяців, які закінчилися 30 вересня 2016 року, сукупний збиток банку склав 2 771 719 тис. грн., а непокритий збиток станом на 30 вересня 2016 року становив 9 785 208 тис. грн., кумулятивний розрив ліквідності до одного року становив 2 106 852 тис. грн.

Серед позитивних тенденцій слід зазначити, що відбулось зменшення збитків у 2016 р. порівняно з попереднім періодом 2015 року на 14%, а порівняно з 2014 р. збитки зменшились на 17,6% [1].

Значення окремих економічних нормативів та лімітів загальної відкритої валютної позиції банку, не відповідають нормативним вимогам. Так, норматив короткострокової ліквідності (Н6) складав 45,84% при нормативному рівні не менше ніж 60%; ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) складав 178,36% при нормативному рівні не більше ніж 0,1%.

У праці аналізується питання ліквідності активів банку, однак з урахуванням показників, що надані ПАТ «Укрсоцбанком», можна стверджувати, що робота банку не ліквідна.

У зв'язку з порушенням зазначених вище нормативів, у березні 2016 року Банком була підписана угода з Національним банком України «Про вжиття заходів щодо забезпечення дотримання нормативів поточної та короткострокової ліквідності Н6, ліміту загальної довгої відкритої валютної позиції Л13-1 та зменшення обсягу негативно класифікованих активів ПАТ «Укрсоцбанк». У жовтні 2016 року Національний банк України надав дозвіл на перехід ПАТ «Укрсоцбанк» у підпорядкування холдингу АВН Holdings S.A.

Список використаних джерел

1. Звіт за 9 місяців 2016 р. ПАТ «Укрсоцбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrsotsbank.com/ip_fininter/params/year.9/

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**І.В. Ковтуненко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ШЛЯХИ ПОКРАЩАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово- економічної діяльності зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємства. Основним засобом отримання конкурентних переваг є пошук шляхів підвищення ефективності власної діяльності та удосконалення фі-

нансового стану. Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Він залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності [1]. Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств. Необхідно оцінити тенденції найбільш загальних показників, які з різних сторін характеризують фінансовий стан підприємства.

Методику розрахунку даних показників пропонують багато авторів, яка зводиться до розрахунку декількох груп показників [2]:

1) показники оцінки майнового стану: дають змогу визначити, наскільки ефективно використовується майно підприємства;

2) показники оцінки ділової активності: характеризують спроможність підприємства ефективно використовувати свої ресурси;

3) показники оцінки ліквідності і платоспроможності: характеризують спроможність підприємства виконувати свої зобов'язання за рахунок власних активів;

4) показники оцінки фінансової стійкості підприємства: характеризують ефективність формування та використання грошових ресурсів, необхідних для нормальної господарської діяльності;

Отже, фінансовий стан є найважливішою характеристикою ділової активності й надійності підприємства. Він визначає конкуренто-спроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів як самого підприємства, так і його партнерів. тому за умов ринкової економіки істотно підвищився інтерес учасників економічного процесу до об'єктивної та вірогідної інформації про фінансовий стан підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності. Проте, потрібно звернути увагу на те, що для кожного підприємства необхідно обирати індивідуальні шляхи для покращення фінансового стану та усунення недоліків в його бізнес-процесах.

Список використаних джерел

1. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: посібник. / А.М. Поддєрьогін. – Київ: КНЕУ, 2005 – 247 с.
2. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посібн. / В.О. Мец. – К.: Вища школа, 2005. – 246 с.
3. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2006. – 106 с.

*Науковий керівник: С.А.Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

ВАЛЮТНИЙ РИНОК: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Успішний розвиток валютних відносин можливий за умови існування особливого ринку, на якому можна вільно продати та купити валюту. Без такої можливості економічні контрагенти просто не змогли б реалізувати свої валютні відносини – не мали б іноземної валюти для здійснення своїх зовнішніх зобов'язань, не могли б перетворити одержану інвалютну виручку в національні гроші для виконання своїх внутрішніх зобов'язань. Такий ринок заведено називати валютним.

Валютний ринок – ринок, на якому гроші однієї країни використовують для купівлі валюти іншої країни.

Невід'ємною ланкою міжнародної валютної системи є валютний ринок. Сучасний валютний ринок – система стійких економічних і організаційних відносин між учасниками міжнародних розрахунків з приводу не тільки валютних операцій, а й зовнішньої торгівлі, надання послуг, здійснення інвестицій та інших видів діяльності, які вимагають обміну і використання різних іноземних валют.

За своїм призначенням і організаційною формою валютний ринок – це сукупність спеціальних інститутів та механізмів, які у взаємодії забезпечують можливість вільно продати-купити національну та іноземну валюту на основі попиту та пропозиції.

Валютний ринок має всі атрибути звичайного ринку: об'єкти і суб'єкти, попит і пропозицію, ціну, особливу інфраструктуру та комунікації тощо.

Об'єктом купівлі-продажу на цьому ринку є валютні цінності, іноземні – для резидентів, коли вони купують чи продають їх за національну валюту, та національні – для нерезидентів, коли вони купують чи продають ці цінності за іноземну валюту. Оскільки на ринку одночасно здійснюють операції обох цих видів, то об'єктом купівлі-продажу водночас виступають національні та іноземні валютні цінності. Суб'єктами валютного ринку можуть бути будь-які економічні агенти (юридичні та фізичні особи, резиденти і нерезиденти) та посередники, насамперед банки, брокерські компанії, валютні біржі, які «зводять» продавців і покупців валюти та організаційно забезпечують операції купівлі-продажу.

Ціною на валютному ринку є валютний курс. Він являє собою ціну грошової одиниці даної валюти в грошових одиницях іншої валюти.

Функції та операції валютного ринку. Валютний ринок виконує певні функції, в яких виявляється його призначення й економічна роль. Основними його функціями є:

- забезпечення умов та механізмів для реалізації валютної політики держави;

- створення суб'єктам валютних відносин передумов для своєчасного здійснення міжнародних платежів за поточними і капітальними розрахунками та сприяння завдяки цьому розвитку зовнішньої торгівлі;

- забезпечення прибутку учасникам валютних відносин;
- формування та урівноваження попиту і пропозиції валюти і регулювання валютного курсу;
- страхування валютних ризиків;
- диверсифікація валютних резервів.

Стан кон'юнктури валютного ринку виявляється у зміні співвідношення між попитом і пропозицією окремих валют, що, у свою чергу, є ключовим чинником впливу на валютний курс. Тому чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку, одночасно є і чинниками зміни валютного курсу.

Як свідчить світовий та вітчизняний досвід, на стан та динаміку попиту і пропозиції на валютному ринку впливає велика кількість (десятки) чинників економічного, політичного, правового, психологічного характеру. Усі їх можна розділити на три такі групи: курсоутворюючі чинники; регулюючі чинники; чинники кризового характеру.

Ці чинники виникають при порушенні динамічної рівноваги економіки, послаблюють дію курсоутворюючих чинників та знижують результативність регулятивних заходів держави.

Список використаних джерел

1. Гроші та кредит [Електроний ресурс]: підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2001. — 602 с. . – Режим доступу: <http://finlit.online/page/kredit/ist/ist-2--idz-ax242--nf-41.html>
2. Валютний ринок [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Валютний_ринок

*Науковий керівник В.М. Вареник
кандидат економічних наук, доцент.*

Ю.А. Колбун,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Фінанси домогосподарств - це фінансові відносини, виражені в грошовій формі, що виникають при утворенні, розподілі та використанні грошових доходів і заощаджень громадян та їх сімей у процесі виробництва та реалізації товарів.

Фінанси домогосподарств є невід'ємною складовою фінансової системи. Соціально-економічна сутність фінансів домогосподарств виявляється через розподільну, регулюючу, контрольну та інвестиційну функції.

У країнах з розвинутою ринковою економікою важливою функцією фінансів домогосподарств є інвестиційна. На сьогодні заощадження домогосподарств в Україні відіграють мізерну роль у формуванні інвестиційного капіталу.

Фінанси домогосподарств в умовах розвинутих ринкових відносин беруть участь в кругообігу капіталу та охоплюють частину процесу виробни-

цтва. Домашнє господарство є одним з основних суб'єктів сучасної економіки, її первинним елементом.

Роль домашнього господарства в економіці велика, тому що більша частина ВВП у вигляді товарів і послуг споживається домогосподарствами. Домашні господарства самостійно формують і використовують свої грошові кошти.

Фінанси домогосподарств забезпечують стабільність споживання у межах суспільства, а також допомагають зберегти належність домогосподарства до певного суспільного класу при ймовірних випадкових коливаннях його доходів.

Формування доходів домогосподарств відбувається майже у всіх сегментах ринку.

З наведеного вище можемо сказати, що домашнє господарство є однією з найменш вивчених економічних одиниць;

Список використаних джерел

1. Фінанси для фінансистів [текст]: підручник. / О.А. Шеремет, І.В. Дем'яненко, К.В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 612 с.
2. Юрій С.І. Фінанси: підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
3. Фінанси. Грошове звернення. Кредит: підручник для вузів / під ред. проф. Г.Б. Поляка. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2-ге изд. 2001. – 512 с.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**С.К. Колопац, С.К. Хорошилов,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОГЛЯД ОСНОВНИХ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Сільське господарство – одна з найважливіших галузей виробничої сфери, яке займається вирощуванням сільськогосподарських культур і розведенням тварин для забезпечення населення продуктами харчування, а промисловості – сировиною. Головним засобом виробництва у сільському господарстві є земля. Одночасно вона є і предметом праці, який завдяки родючості дає можливість вирощувати культурні рослини. Тобто земля є природним ресурсом, на якому базується сільськогосподарське виробництво. Незважаючи на те, що загалом по Українським підприємствам зараз спостерігається спад (по фінансовим результатам до оподаткування), сільськогосподарська галузь є досить стабільної, й навіть перспективною для подальшого розвитку. Загалом по Україні лише 73,7% підприємств отримало прибуток, у той час як 26,3% підприємств є збитковими. При цьому фінансовий результат до оподаткування визначається збитком у -348471,7 млн. грн.. У той самий час, у сільськогосподарській підприємницькій діяльності

функціонує 88,5% прибуткових підприємств, що приносить їй 103138 млн. грн. позитивного сальдо, незважаючи на, відповідно, 11,5% збиткових підприємств. Все це свідчить про стабільне положення сільськогосподарської галузі серед галузей України у кризовий період [1].

Найбільш прибутковими у сільськогосподарській сфері є середні підприємства, частка прибутку від реалізованої продукції становить 50,6%. Щодо малих підприємств - вони зазвичай працюють на задоволення потреб власника, й не привносять багато продукції в обіг, й незважаючи на те, що частка малих підприємств у сільськогосподарській сфері 95,5%, обсяг товарів, реалізованих ними, становить лише 32,5% від загальної суми у галузі [2].

У 2016 році, індекси обсягу у сільськогосподарській сфері значно змінилися, продукція тваринництва зменшилася, у той час як продукція рослинного походження збільшилася на 6.1% (по усім категоріям господарств у цілому). Найбільші зміни торкнулися сільськогосподарських підприємств, що збільшили обсяг продукції рослинного походження на 13,7%, зменшивши обсяги продукції тваринного походження на 2.2%.

Список використаних джерел

1. Чистий прибуток (збиток) великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/fin/chpr/chpr_ed/chpr_ed_u/chpr_ed_0316_u.htm
2. Індекси обсягу сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/sg/ivp/ivp_u/ivp2016.html

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.В. Кочкова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Ефективне використання бюджетних коштів залишається однією із важливих проблем виконання бюджету у більшості країн світу. Особливо актуальна ця проблема для України, де збільшуються бюджетні витрати в умовах обмежених бюджетних ресурсів.

Вивчення стану планово-фінансової діяльності, бухгалтерського обліку та оцінка ефективності використання бюджетних коштів у Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді показало, що власних коштів суд не має, оскільки є бюджетною установою, яка повністю утримується за рахунок Державного бюджету, і є неприбутковою установою та не надає платних послуг.

Відповідно до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” фінансування всіх судів в Україні здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. Видатки загального фонду Державного бюджету України на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України.

Суди фінансуються згідно з кошторисами і щомісячними розписами видатків, затвердженими відповідно до вимог цього Закону, у межах річної суми видатків, визначених Державним бюджетом України на поточний фінансовий рік, у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України.

Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд є розпорядником бюджетних коштів за програмою 0501020 ««Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними та вищими спеціалізованими судами». Паспорт бюджетної програми складається Державною судовою адміністрацією України, яка є головним розпорядником бюджетних коштів.

Організація бухгалтерського обліку у Дніпропетровському апеляційному адміністративному суді здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», закону про Державний бюджет України на відповідний рік, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства фінансів України та Державної казначейської служби України, Положення про бухгалтерську службу Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду, Положення про облікову політику Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду та інших нормативно-правових актів, які регламентують бюджетні відносини і фінансово-господарську діяльність бюджетної установи [1; 2; 3].

З 1 січня 2017 року почали діяти 10 нових національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі й запроваджено новий План рахунків бухгалтерського обліку [1].

Наразі, Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд впроваджує ці новації задля наближення до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Важливим інструментом державного управління є державний внутрішній фінансовий контроль (ДВФК), який являє собою структуровану модель, що повинна допомогти Уряду досягати виконання поставлених завдань, контролювати доходи та видатки та зменшити кількість проблемних питань, пов'язаних з діяльністю органів державного сектору. Його метою є забезпечення законного, економічного, ефективного, результативного та прозорого управління державними фінансами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996-14 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 № 2939-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

3. Наказ Державної судової адміністрації України від 04.07.2016 № 132 «Про організацію бухгалтерського обліку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.sop.com.ua/regulations/2341/8395/8397/487118/>

4. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України, затверджений наказом Міністерства фінансів України 22.06.2012 №758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12>

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

На сьогоднішній день зрозуміло, що для того, щоб розвиватись, одержувати прибуток і зберегти конкурентоспроможність організації, керівництво повинно максимально оптимізувати власну діяльність.

Тому особливо гостро стоїть задача організації управління підприємствами – створення цілком нових систем управління або внесення прогресивних змін у побудову і порядок функціонування діючих. Організація управління здійснюється шляхом організаційного проектування, реорганізації або ліквідації одних діючих систем і створення інших, здатних самостійно і високоефективно досягати цілей в умовах ринкових відносин.

Управління персоналом – це діяльність організації, спрямована на ефективне використання персоналу для досягнення цілей, як організації, так і особистих. Поняття «управління персоналом» має два основних аспекти:

Функціональний: у відношенні управління персоналом розуміється виконання таких найважливіших елементів як:

- 1) визначення загальної стратегії;
- 2) планування потреби організації у персоналі з урахуванням діючого кадрового складу;
- 3) залучення, відбір та оцінка персоналу;
- 4) підвищення кваліфікації персоналу та його перепідготовка;
- 5) система управління кар'єрою та інші.

Організаційний: в організаційному відношенні управління персоналом охоплює всіх працівників і всі структурні підрозділи в організації, які несуть відповідальність за роботу з персоналом.

Процес управління персоналом включає такі головні функції, як: планування, організація, керівництво, контроль, регулювання – коригування робіт, встановлених вимог у разі необхідності.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що управління персоналом у сучасних умовах включає декілька взаємозалежних етапів:

Розробка ефективної системи кадрового менеджменту.

Формування механізму управління персоналом і відповідною організаційною структурою.

Планування людських ресурсів.

Набір персоналу.

Профорієнтація та адаптація.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

TAX SYSTEMS OF UKRAINE AND THE CZECH REPUBLIC

Among the numerous economic levers by which the state influences the market economy, an important place is occupied by taxes. In the conditions of market relations and the chaotically structured economy, the tax system is one of the most important economic regulators, and the basis of the financial and credit mechanism of state regulation of the economy. The state widely uses the tax policy as a certain regulator of influence on the negative phenomena of the market. Taxes as a whole tax system are a powerful tool of economic management in the market conditions. A properly constructed tax system depends on the effective functioning of the entire economy.

The collection of levied state taxes and other payments (taxes, duties) makes up the tax system. This concept encompasses a set of laws governing tax rules, as well as the structure and functions of the state tax authorities. The tax system is based on the relevant legislation of the state that establishes specific methods of construction and collection of taxes, i.e. defines the elements of taxes. The tax system also includes the bodies of the collection and supervision of tax payments such as tax inspection [2, p. 278].

The taxation system in Ukraine is based on the principles of obligation, equivalence, and proportionality, equality and preventing tax discrimination; stability, economic soundness, uniformity of payment and unification of the approach [2, p. 278]. The tax system operating in the Czech Republic fully adheres to the principles of the fiscal policy of the market economy. The Czech Republic has a decentralized 2-stage tax system. It consists of federal and local taxes [3, p. 239].

There are three main taxes which are the main ones in the tax system of Ukraine and the Czech Republic: value added tax (VAT), profit tax and personal income tax (PIT) (Table 1).

Table 1

Main Taxes in Ukraine and the Czech Republic, %

Country	VAT	Profit tax	PIT
Ukraine	20	18	18
Czech Republic	21	19	15

As seen, VAT and income tax in the Czech Republic are higher than in Ukraine but the tax on income of individuals in the Czech Republic is much smaller than in Ukraine that testifies to a smaller ratio charged from employees, income from business, rental and other income.

As you know, in 2017 implementation of the tax reform is planned in Ukraine. One of the criteria of changes is a decrease in the rate of value added tax which should have a positive impact on prices of goods (works, services) [3].

References

1. State Fiscal Service of Ukraine. Electronic resource. Mode of access: <http://sta-sumy.gov.ua/podatki-ta-zbori/>
2. Slemrod, J. (2014) Optimal Taxation and Optimal Tax Systems / Joel Slemrod // The Journal of Economic Perspectives. – Vol. 4. No. 1, P. 157–178.
3. Electronic resource. Mode of access: http://dlf.ua/wp-content/uploads/2016/09/DLF_Taxes-in-Ukraine_Doing-Business-in-Ukraine.pdf
4. Ministry of Finance of the Czech Republic [Electronic resource]. Mode of access: <http://www.mfcr.cz/en/themes/taxes>

*Scientific supervision by V. M. Varenyk,
Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Language supervision by Senior Lecturer S. I. Medynska.*

Д.А. Маркова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Фінансовий аналіз – оцінка інвестицій з погляду окремо взятої компанії, що планує одержання конкретних фінансових результатів від очікуваного вкладання засобів. Крім визначення прибутковості проекту, задачею фінансового аналізу є складання фінансових планів, що визначають потреби в капіталі. [1]. Предметом фінансового аналізу є саме фінансові ресурси того підприємства, де проводять фінансовий аналіз.

За організаційними формами аналіз є : зовнішній ті внутрішній. Основний зміст зовнішнього фінансового аналізу — надання інформації користувачам про прибутковість діяльності підприємства, його платоспроможність. Результати внутрішнього фінансового аналізу призначені для керівництва підприємства. Основний зміст цього аналізу — факторний аналіз прибутку чи збитку.

Основним принципом вирішення завдань фінансового аналізу є принцип комплексності , системного підходу.

Методи фінансового аналізу - це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

Таблиця 1

Класифікація фінансового аналізу за видами (напрямами)

Ознака	Вид (напрямок)
Інтереси користувачів	Прийняття управлінських рішень Оцінка економічної політики Організація контролю
Часовий період	Квартальний Піврічний Річний

Ознака	Вид (напрямок)
Обсяг дослідження	Комплексний Тематичний
Просторова форма	Регіон Загальнодержавний Міждержавний
Рівень автоматизації робіт аналітичного дослідження	Ручний Автоматизований
Організаційна система	Централізований Децентралізований
Динаміка формування вихідних інформаційних ресурсів	Одноразовий Періодичний

Отже, у ході фінансового аналізу підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші методи. Все залежить від підприємства на якому проводять фінансовий аналіз.

Список використаних джерел

1. Фінансовий аналіз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**В.В. Наказной,
Університет імени Альфреда Нобеля, г. Дніпро**

SWOT-АНАЛИЗ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ

Впервые это слово было введено в 1963 на конференции в Гарварде по проблемам бизнес – политики. SWOT – анализ – это метод стратегического планирования на предприятии, компании и даже на государственном уровне, включающий в себя выявления внутренних и внешних факторов организации, которые впоследствии будут поделены на четыре категории:

Strengths (мощные стороны);
Weaknesses (слабые стороны);
Opportunities (возможности);
Threats (угрозы).

SWOT-анализ - это одна из важнейших диагностических процедур, используемых консультационными фирмами мира. Кроме того, ее можно и нужно рассматривать как важную для любой организации бизнес-технологию, технологию оценки исходного состояния, незадействованных ресурсов и угроз деятельности предприятия.

Технология работы с материалом, полученным в ходе SWOT-анализа, исключительно проста. Респонденту, после того как он сделал соответствующую запись, задаются уточняющие вопросы типа: «Почему Вы так считаете?» или «Как Вы считаете, чем вызвано (обусловлено) существование той или иной проблемы?». При этом не требуется, сколько-нибудь, серьезной специальной подготовки тех, кто проводит подобный анализ внутри организации. Например, такой подход - сочетание SWOT-анализа и диагностического интервью - дает достаточно четкое представление о том: «Что представляет организация на самом деле?».

Первые два фактора в основном являются факторами внутренней средой предприятия или компании, а следующие два фактора являются факторами внешней среды. Этот анализ имеет эффективность при осуществлении начальной оценки текущего состояния в компании, так же этот метод применим в самых разных сферах экономики. Но самое большое преимущество это то, что использование метода, не требует специальных знаний и наличия узкопрофильного образования. Большая компания, которая хочет наиболее точно и полностью раскрыть SWOT-анализ о своей деятельности, чаще всего нанимает группу специалистов. В саму группу аналитиков для проведения такого вида анализа выбирают опытных специалистов по исследуемому направлению, но не стоит забывать, что SWOT-анализ является довольно субъективным и зависит от позиции и знания того, кто этот анализ проводит.

Задача SWOT-анализа – это дать описание ситуации, вокруг которой нужно выбрать и принимать решение.

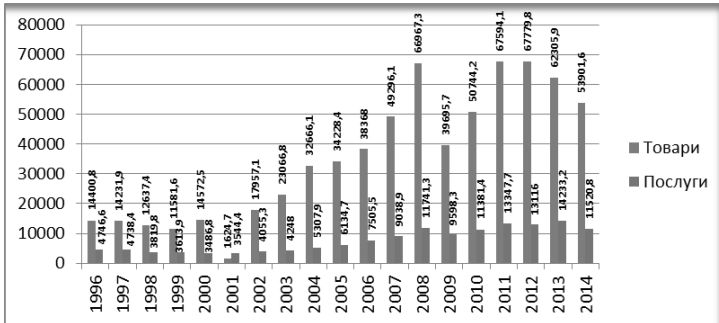
*Научный руководитель: М.М. Вакулч,
кандидат экономических наук, доцент.*

М.А. Норка,
Університет імені Альфреда Нобеля

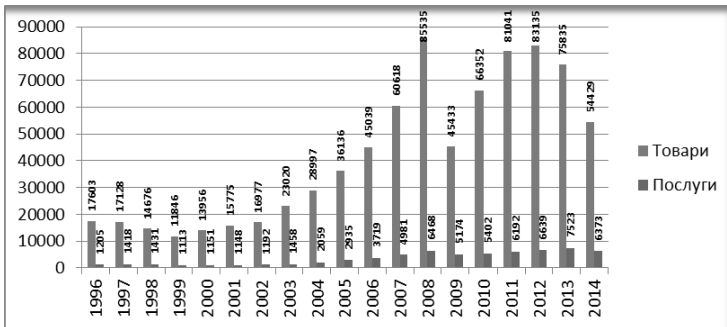
ОЦІНКА СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розвиток економіки держави в цілому, як і окремих її галузей серед іншого визначається відношенням об'ємів експорту і імпорту. Динаміка експорту дає підставу визначити кілька етапів: 1996–1999 рр. – зростання обсягів експорту; 2000–2012 рр. (крім 2009 та 2010 рр.) – також зростання; 2013–2014 рр. – спад. Обсяги імпорту коливалися більше: 1996–1999 рр. – спад; 1999–2008 рр. – зростання; різкий, майже удвічі спад – у 2009 р., далі, до 2012 р. – зростання й у 2014 р. – знову спад. Із 2000 до 2014 р. обсяги імпорту зросли в 5,5 раза (рис. 2). Як видно з рис. 2, за досліджуванний період обсяги імпорту частіше переважали обсяги експорту. Слід зазначити, що у структурі експорту та імпорту послуг в Україні переважа-

ють транспортні послуги (понад 50 % обсягу експорту, понад 20 % обсягу імпорту). Цим вітчизняна структура експорту послуг значно відрізняється від світової.

Рис. 1. Динаміка експорту товарів та послуг з України, млн дол. США (за 2010–2014 рр. дані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя)

Рис. 2. Динаміка імпорту товарів та послуг до України, млн дол. США (за 2010–2014 рр. дані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя)

Так, за даними Світової організації торгівлі [1] у 2013 р. в світовому обсязі експорту послуг переважали туристичні послуги, частка яких складала 25,5 %, натомість частка транспортних послуг складає 19,5 %. При цьому динаміка експорту комп'ютерних та транспортних послуг в Україні за останні роки відповідає загальносвітовим тенденціям.

Нестабільність зовнішньоторговельної сфери України значною мірою зумовлена збереженням диспропорцій товарної структури експорту. Структурні параметри товарного експорту України не відповідають сучасним тенденціям світового розвитку, демонструючи низьку конкурентоспроможність вітчизняних товарів з високою доданою вартістю на зовнішніх ринках. За останнє десятиріччя товарна структура українського експор-

ту практично не змінюється, має місце лише незначне коливання частки окремих товарних груп. Така ситуація свідчить про неефективну реалізацію експортного потенціалу.

Наша країна дуже активно використовує міжнародні норми, але наша законодавча база у сфері ЗЕД недосконала. Особливо громіздка процедура збирання документів і реєстрації суб'єктів ЗЕД. Суттєвим недоліком вважається відсутність чіткої стратегії та недосконала зовнішньоекономічна політика держави. Варто вказати на не завжди обґрунтовані й прозоро сформульовані адміністративні заходи, зокрема це стосується нетарифного регулювання ЗЕД. Не менш істотні й проблеми нерациональної географічної структури експорту продукції вітчизняних підприємств і малоперспективна модель міжнародної спеціалізації України [6]. У зазначеному джерелі наголошено, що, зокрема, машинобудування, здебільшого зорієнтоване на ринки Росії та країн СНД, у той час як більш перспективні ринки європейських країн. Структура експорту України визначається не перевагами продукції українських підприємств, а потребами зарубіжного ринку й спеціалізацією її економіки, що обумовлює інерційність галузевої та товарної структур економіки України. Найбільшим негативний чинник – ефект імпортозаміщення, що свідчить про захищеність і нерозвиненість внутрішніх ринків України. Це – наслідок неефективної, на мою думку, не лише зовнішньоекономічної політики держави, а й економічної загалом. Відсутність належного ресурсного забезпечення, велике технологічне відставання від розвинених країн, низький рівень якості більшості товарів призводять до незадовільної структури експорту, основа якої – сировинні матеріали, напівфабрикати. Також існують досить вагомні недоліки в інфраструктурному забезпеченні ЗЕД: недосконалисть митного обслуговування та митних процедур, фінансових розрахунків, проблеми транспортування й зв'язку; служб із надання консалтингових, інформаційних та інших ділових послуг тощо. Серед внутрішніх чинників доцільно виділити такі групи: техніко-технологічні, фінансові, управління, кадрового забезпечення. Обладнання та технології, які не відповідають сучасному рівню розвитку, негативно відображаються на витратах, показниках якості й технічних параметрах продукції, а отже – невідповідності світовим стандартам, що не дає змоги конкурувати з іноземними аналогами. Через фінансові труднощі підприємства не здатні швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, оновлювати обладнання, технології, асортимент продукції, удосконалювати її. Крім того, через низьку ефективність експортних операцій, що є наслідком високих витрат на виробництво, ЗЕД підприємства стає низько прибутковим. Підприємствам не вистачає обігових коштів за складного механізму залучення зовнішніх джерел фінансування. Недостатньо уваги приділено підбору, мотивації та розвитку персоналу – основної рушійної сили розвитку підприємства. У більшості підприємств – суб'єктів ЗЕД – малий ефект досвіду, що не дає змоги зосередитися на тих напрямках спеціалізації, які б сформували конкурентні переваги для виходу на зовнішні ринки. Суттєва пробле-

ма – неефективність системи менеджменту ЗЕД, відсутність стратегічного й маркетингового підходів в управлінні підприємством. Найчастіше використовують прийом короткотермінового пристосування.

Список використаних джерел

1. International Trade Statistics 2014 / World Trade Organization. – Printed in Switzerland. 2014. – 265 p.
2. Закон України від 16 квітня 1991 року №959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність» із змінами і доповненнями від 23.02.2012.
3. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002.
4. Коломацька С.П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення: Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2004.
5. Прокушев Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность: Учебник. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2006.
6. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом Європейської інтеграції» / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін. ; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогно- Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки 26 звання НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К. : ЮЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

*Науковий керівник: С.А.Кузнецова,
доктор економічних наук, професор*

**А.О. Носач,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

На сучасному етапі розвитку економіки підприємства витрати є важливим аспектом його економічної стійкості, конкурентоспроможності та ефективності виробництва. Підтримка оптимального рівня витрат є основною умовою його виживання й розвитку. Управління витратами – найважливіший інструмент досягнення підприємством високого економічного результату.

Необхідність формування облікової політики для цілей управління витратами обумовлена найбільшою питомою вагою бухгалтерської інформації в інформаційному забезпеченні управління витратами. Зміна орієнтирів економічного і соціального розвитку підприємства ставить нові завдання, як перед бухгалтерським обліком, так і перед управлінням підприємством й витратами, у тому числі. Механізм формування облікової інформації для цілей управління витратами не набув належного висвітлення в наукових працях, а тому потребує подальших досліджень.

Створення ефективної системи управління витратами підприємства передбачає вирішення таких організаційних аспектів, як:

- формування облікової політики для цілей управління витратами,
- розробка стандарту управління витратами,
- розробка Положення про центр (відділ) управління витратами,
- створення центру (відділу) управління витратами,

– розробка форм управлінської звітності.

Система управління витратами є індивідуальною для кожного підприємства і, зазвичай, є результатом власної розробки, рідше розробкою консалтингових компаній. Облікову політику стосовно управління витратами пропонується вважати окремою ділянкою облікової політики підприємства та обов'язковою для виконання усіма співробітниками, які, відповідно до посадових обов'язків, мають відношення до збору, обробки, аналізу і передачі користувачам інформації про витрати підприємства.

Отже, система управління витратами відіграє ключову роль як в обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища, так і в налагодженні ефективного внутрішньогосподарського управління та створенні ефективного механізму планування, контролю і аналізу витрат. Тобто, управління витратами на сьогодні вийшло за межі традиційного впливу на витрати лише в процесі виробництва та поширилося на всі можливі витрати, які виникають або потенційно можуть з'явитися у фінансово–господарській діяльності підприємства.

*Науковий керівник: Вакуліч М.М.,
кандидат економічних наук, доцент.*

І.В. Олійник,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» ВП «АТОМЕНЕРГОМАШ»

ВП «Атоменергомаш» є потужним багатопрофільним підрозділом, яке виготовляє сертифіковану продукцію енергетичного машинобудівництва для усіх АЕС України і здійснює агрегатно-відновлювальний ремонт теплообмінного обладнання.

ВП АЕМ є єдиним підрозділом в Україні з діючими потужностями з виробництва елементів трубопроводів і нестандартного обладнання для об'єктів енергетики. Підрозділи ВП АЕМ атестовані на право виготовлення обладнання для АЕС і ТЕС України, є корпоративним постачальником продукції в НАЕК «Енергоатом».

Згідно положення про ВП «Атоменергомаш» [1] керівником ВП АЕМ є генеральний директор. Організаційна структура підприємства є функціональною. Керівником економічного відділу є заступник з економічних та комерційних питань.

Йому підпорядковуються:

Фінансово-економічний відділ;

Відділ організації праці та заробітної плати;

Відділ матеріальнотехнічного постачання;

Група супроводу конкурсних торгів;

Сектор маркетингу.

Фінансово-економічний відділ (далі - ФЕВ) є самостійним підрозділом ВП «Атоменергомаш» та знаходиться у підпорядкуванні заступника генерального директора з економічних та комерційних питань. Організаційна структура ФЕВ наведена на Рис. 1 [2].

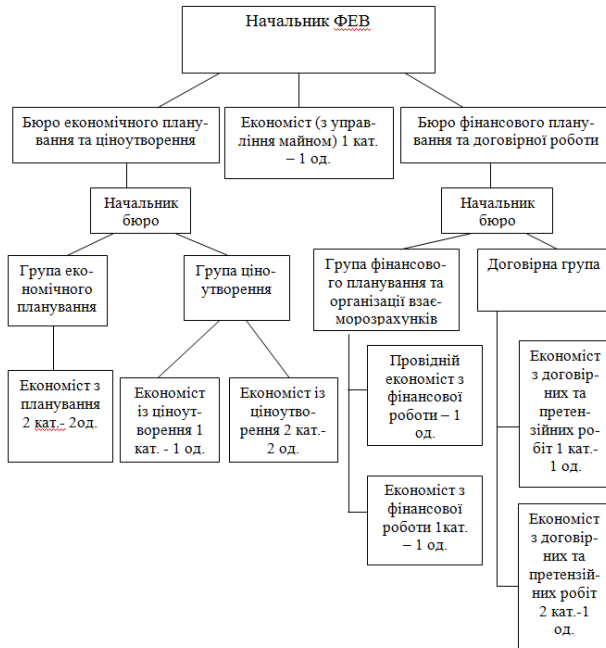

Рис. 1. Схема організаційної структури фінансово-економічного відділу

Фінансово-економічний відділ створений з метою:

- здійснення техніко-економічного та фінансово-економічного планування ВП АЕМ, спрямованого на організацію раціональної господарської діяльності, організацію та координацію фінансово-економічної діяльності ВП АЕМ, реалізацію єдиної фінансово-економічної політики, аналізу виробничо-господарської діяльності та тенденцій розвитку підприємства з розробкою заходів щодо підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності;

- організації ефективного використання фінансових механізмів для досягнення стратегічних та тактичних цілей, визначення фінансових джерел розвитку виробництва, ефективного використання фінансових ресурсів, погашення кредиторської заборгованості, а також забезпечення формування та розподілу фінансових коштів, що надходять, згідно з затвердженими виробничою програмою та кошторисом витрат.

ВП АЕМ є безприбутковим підприємством (не планує прибуток). Управління з формування та розподілу прибутку здійснюється ДП НАЕК «Енергоатом». Управління капіталом ВП «Атоменергомаш» здійснюється шляхом бюджетування.

Бюджетування – це сучасний процес управління капіталом підприємства в цілому та його структурних підрозділів за допомогою системи

взаємопов'язаних бюджетів, особливостями якого є максимальне врахування інформації як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, орієнтованість на досягнення цілей стратегії підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективах [3].

Бюджетний процес управління Компанією здійснюється на базі автоматизованої системи SAP ERP та охоплює всі напрямки діяльності підприємства.

SAP ERP (SAP Enterprise Resource Planning — планування ресурсів підприємства) — це надійна, перевірена платформа, створена для підтримки компаній будь якого розміру і галузі. Доступ на базі ролей до важливіших даних, аналітичним інструментам дозволяє оптимізувати процеси закупівлі, виробництва, обслуговування, збуту, управління фінансами і кадрами.

Рішення SAP ERP дозволяє підвищити ефективність процесів управління фінансами, персоналом та бізнес-операціями і добитися їх більш точної відповідності поточної стратегії. Підвищення продуктивності роботи підприємства та більш глибоке розуміння суті бізнес-процесів, яке дають рішення SAP ERP, дозволить швидко і без особливих витрат адаптуватися до мінливих вимог бізнесу, ринку і галузі.

Список використаних джерел

1. Положення про відокремлений підрозділ «Атоменергомаш» ДП НАЕК «Енергоатом» ПЛ-П.43.43.071-15.
2. Положення про фінансово-економічний відділ ВП «Атоменергомаш» ПЛ-П.43.07.001-14.
3. Положення про бюджетування ДП НАЕК «Енергоатом» ПЛ-Д.0.04.224-15.

*Науковий керівник: А.А. Кузнецов,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Д.В. Перова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

СТРАХОВОЙ РЫНОК УКРАИНЫ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ

Осуществление деятельности в условиях рынка сопровождается разного рода рисками. Неопределённость – одна из основных составляющих конъюнктурной ситуации на каждом рынке любого государства – развитого или развивающегося. Неопределённость включает в себя весь спектр возможных непредвиденных ситуаций и рисков. В тоже время любой экономический субъект идёт на риск уже в момент организации собственного дела. Поэтому, риски являются неотъемлемой составляющей деятельности любого предприятия.

В такой ситуации практически единственным способом защиты от рисков и минимизации их последствий является страхование. В связи с этим, принципиально меняется характер и функции страхования в Украине, растет его значение как эффективного, рационально-

го, экономного и доступного способа защиты имущественных интересов субъектов хозяйствования, производителей товаров и услуг, а также граждан.

Рынок страховых услуг является необходимым элементом рыночной инфраструктуры, тесно связанный с рынком средств производства, потребительских товаров, рынком капитала и ценных бумаг, труда и рабочей силы.

В развитых странах страхование является одним из лидирующих отраслей экономики, без которого не происходит практически ни одна сфера производства.

Проанализируем ситуацию на страховом рынке Украины.

Рынок страховых услуг остается одним из самых капитализированных среди других небанковских финансовых рынков. Общее количество страховых компаний по состоянию на 31.12.2015 составляла 361, в том числе СК «life» - 49 компаний, СК «non-life» - 312 компаний, (по состоянию на 31.12.2014 - 382 компании, в том числе СК «life» - 57 компаний, СК «non-life» - 325 компаний).

Количество страховых компаний имеет тенденцию к уменьшению, так 2015 год по сравнению с 2014 годом, количество компаний уменьшилось на 21 СК, по сравнению с 2013 годом уменьшилась на 46 СК.

Анализ специализированной литературы показал, что в последнее время усиливается спрос на услугу страхования имущества. Все больше юридические и физические лица хотят застраховать свое имущество, особенно если предоставляют его в аренду. По словам председателя правления СК «АРМА» больше услугой пользуются арендодатели, которые хотят застраховать имущество от его использования. И они предоставляют им метод увеличения продаж — так называемые кросс-продажи: предложение полиса страхования жилья клиентам, купившим какие-то другие продукты компании. Особенно самый большой спрос по имущественному страхованию не в крупных городах и даже не в столице, а в западных регионах, что связано с высокими рисками наступления там стихийных бедствий.

Таким образом, анализ показывает, что страхование в Украине развивается, но медленными темпами. Страховым компаниям необходимо придумывать все новые и новые методы для привлечения клиентов и выживания на рынке в тяжелое для бизнеса время.

Список использованных источников

1. Статистика страхового рынка Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forinsurer.com/stat>

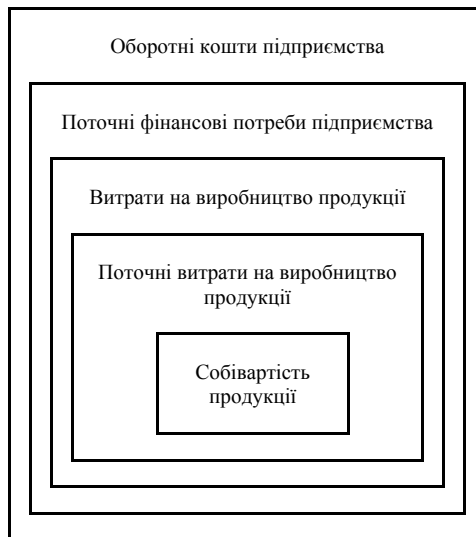
2. Что ждет систему страхования жилья в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/life/lsociety/chto-zhdet-sistemu-strahovaniya-zhilya-v-ukraine-729059.html>

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

СТРАТЕГІЯ ПОКРИТТЯ ПОТОЧНИХ ФІНАНСОВИХ ПОТРЕБ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ

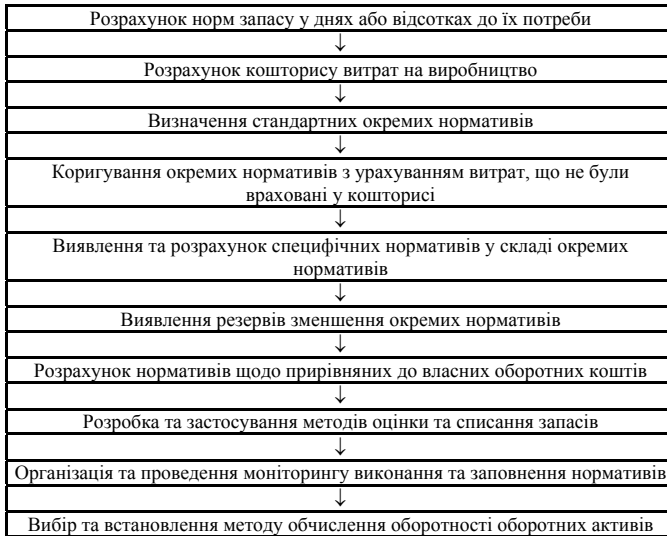
Оцінка ендогенних та екзогенних факторів, сильних і слабких сторін підприємств машинобудування приводить до такої стратегічної мети планування фінансових ресурсів як визначення майбутніх перспектив діяльності та розвитку і націленість на їхню реалізацію. У сучасних умовах господарювання для багатьох підприємств, зокрема машинобудівного комплексу, дуже важливим є забезпечення фінансування свого економічного розвитку та підвищення ефективності використання наявних фінансових ресурсів. Отже, дуже актуальною є проблема розробки моделі фінансового планування на машинобудівних підприємствах, яка б забезпечила ефективність системи управління та дозволила б врахувати фінансові потреби та фінансові можливості з метою визначення оптимального розміру фінансових ресурсів.

Покриття поточних фінансових потреб є цільовим фінансуванням неперервності здійснення поточної діяльності підприємства за рахунок джерел фінансових ресурсів [1]. Поточна діяльність підприємства - це сукупність різновидів виробничої, господарської, фінансової діяльності підприємства, яка не має капітального або іншого довгострокового характеру. Взаємозв'язок цих понять можна зобразити на схемі з поетапною деталізацією (рис. 1).

Рис. 1. Взаємозв'язок понять з поетапною деталізацією.

Ефективність управління поточними фінансовими потребами підприємства залежить від організації оборотних коштів підприємства, оскільки поточні фінансові потреби – це потреби у власних та прівірняних до них оборотних коштів або в чистому оборотному капіталі для фінансування неперервності поточної фінансово-господарської діяльності [2]. Управління оборотними активами насамперед полягає у їхньому нормуванні, яке можна поділити на такі етапи (рис. 2).

Рис 2. Етапи нормування оборотних активів підприємства

З метою виявлення усіх фінансових потреб підприємства та джерел їх покриття, а також визначення загальної потреби у фінансуванні, необхідно визначити черговість завдань, що стоять перед керівництвом машинобудівних підприємств. По-перше, необхідним є управління інвестиційною діяльністю заради забезпечення зростання потенціалу підприємства; необхідна розробка системи антикризових заходів для зниження ймовірності банкрутства. Це стратегічний рівень. По-друге, необхідно вирішити проблеми ефективного використання грошових активів підприємства, управління поточними необоротними активами, управління фінансовим ризиками, що виникають у процесі оперативного й тактичного планування. Це тактичний рівень. По-третє, необхідно вирішувати проблеми фінансування основної діяльності, оскільки це приносить підприємству операційний прибуток та створює перспективи подальшого розвитку. Такий поділ стратегічних, тактичних й оперативних завдань надасть подальшого розвитку якості фінансового планування підприємств машинобудівного комплексу з врахуванням фінансових та інших видів ризиків.

Список використаних джерел

1. Управління фінансуванням поточної діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://stud.com.ua/11427/ finansu/upravlinnya_finansuvannyam_potochnoi_diyalnosti_pidpriemstva](http://stud.com.ua/11427/finansu/upravlinnya_finansuvannyam_potochnoi_diyalnosti_pidpriemstva)
2. Планування потреби фінансових ресурсів для забезпечення діяльності акціонерних товариств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/104899-8.html

В.В. Погрібна,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

РОЗВИТОК ФІНАНСІВ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Термін «фінанси» (від лат. «financio» — доход, платіж) виник у XIII ст. в Італії. Перше використання цього терміну було у відомих на той час європейських центрах торгівлі та банківської справи (Венеції, Генуї, Флоренції) у значенні «грошова оплата». На той період часу під цим терміном розуміли обов'язкове передавання громадянином частини свого доходу в розпорядження монарха, короля або іншого правителя для його матеріального утримання і здійснення певних витрат державного характеру.

Отже, бачимо, що фінанси в основному виражали процес передання коштів з рух в руки, який означав плату громадянина за функції, які повинна виконувати держава.

Значення фінансів в економічному житті суспільства визначаються функціями. Головними з яких є розподільча, відтворювальна і контрольна. Також в спеціалізованій літературі можна зустріти стимулюючу, фіскальну та інші.

Фінансові відносини всіляко сприяють формуванню ефективної структури виробництва, стимулюють розвиток пріоритетних галузей економіки, науково-виробничої та соціальної інфраструктури та поліпшення організації господарських зв'язків. Але для того, щоб відбувалась фінансова діяльність необхідно виділяти суб'єктів та об'єктів діяльності. Головними суб'єктами фінансової діяльності є фізичні, юридичні особи та держава. А головним об'єктом і інструментом фінансів є гроші.

Особливого значення набувають відносини між державою та суб'єктами господарювання, які поділяються на юридичних та фізичних осіб. Важливість відносин з підприємствами направлена на створення нової вартості, яка направляється на формування чистого доходу, акумульованого в державному бюджеті, на створення різноманітних фондів організацій галузевого і територіального управління.

В Україні створюються і функціонують різні громадські організації, діяльність яких пов'язана здебільшого з невиробничою сферою (мистецтвом і культурою, освітою, фізкультурою і спортом, інформаційною службою тощо).

За ринкових умов державні фінанси чітко відокремлені від фінансів приватнопідприємницьких. Через них у розвинених країнах світу прохо-

дить від 1/3 до 2/3 обсягу валового національного продукту. Вони обслуговують державний сектор економіки (державне господарювання) зі своїми специфічними функціями, метою, результатами.

Фінанси підприємств визначають як сукупність грошових ресурсів, що забезпечують процес відтворення на підприємстві, форм і методів їх акумулювання та витрачання. До них належать фінанси різноманітних господарських систем на рівні мікроекономіки (об'єднань, кооперативів, асоціацій, корпорацій тощо). У первинній виробничій структурі вони набувають форм основного, оборотного капіталу і прибутку, амортизаційних відрахувань.

Особливість фінансів підприємств і фінансів населення полягає в тому, що вони є джерелом ресурсів для державних фінансів і саме на них спрямовані мобілізаційні механізми: податкова система, система страхових і пенсійних відрахувань, рентні, митні та інші платежі. Діє і зворотний зв'язок, коли централізовані державні фінансові ресурси певною мірою повертаються підприємствам» і населенню у вигляді капіталовкладень, субсидій, дотацій і витрат соціального характеру.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

М.І. Різцова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Економічну ефективність використання капіталу характеризує система ресурсних і затратних показників рентабельності. Загальний зміст цих показників полягає у визначенні суми прибутку, одержаного на одну гривню вкладеного капіталу. В залежності від мети аналізу найчастіше використовують такі ресурсні показники ефективності використання активів:

Рентабельність активів;

Рентабельність власного капіталу;

Строк окупності власного капіталу.

Рентабельність активів є найбільш узагальнюючим показником ефективності використання капіталу. Визначають його діленням суми чистого прибутку на середньорічну вартість активів. Рентабельність активів показує скільки прибутку підприємство одержало на одну гривню, вкладену в активи, тобто на одну гривню всього авансового капіталу (власного і залученого) [1].

Рентабельність власного капіталу характеризує ефективність використання активів, зменшених на суму довгострокових і поточних зобов'язань. Рентабельність власного капіталу показує скільки прибутку підприємство одержало на 1 гривню власного капіталу [2].

Строк окупності власного капіталу – показник є обернений до показника «рентабельність власного капіталу». Строк окупності власного капіталу показує, за скільки років підприємство одержить суму чистого прибутку, рівну величині власного капіталу. Основним шляхом підвищення ефективності ресурсних і затратних показників рентабельності є зростання суми прибутку від всіх видів діяльності і насамперед від реалізації продукції, (шляхом збільшення кількості реалізованої продукції, підвищення середньої реалізаційної ціни і зниження собівартості продукції). Що стосується іншого фактору, активів підприємства, то необхідно дбати про підвищення інтенсивності використання основного і оборотного капіталу шляхом підвищення фондівіддачі та прискорення швидкості обертання оборотного капіталу.

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк, С.О. Булгакова та ін.]; під ред. А.М. Поддєрьогіна. – 6-те вид. – К.: КНЕУ, 2006. – 552 с.
2. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: підручник / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній; за ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

А.О. Рижик,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ

Аналізуючи спеціалізовану літературу, можна сказати, що гроші дають владу людині. Вся система суспільства вибудована так, щоб люди радісно і беззаперечно віддавали самих себе в розпорядження інших людей. Гроші відкривають нам багато можливостей в житті, але без них можна їх відкрити, тільки не кожному під силу. Але колись давно грошей не було і люди обмінювалися худобою, хлібом. Гроші – загальний еквівалент без якого не можна придбати товар чи обміняти його. Роль грошей набуває велику цінність у людини, без грошей людина не зможе собі щось придбати, обміняти. У нашому суспільстві майже все вимірюється грошима.

Які б не були гроші - металеві чи паперові, все одно вони мають функції, а саме: міра вартості, засіб обігу та засіб зберігання. Якщо подивитися на історію грошей, то можна побачити, що раніше у різних народів були різні цінності: риба, сіль, худоба, хутро або срібло. Тобто цей товар мав якусь ціну і тому люди вигадали поняття «гроші». Не дарма, якщо з латині перевести «капітал» означає «худоба», а значить кошти якими користувалися наші предки. Чому наприклад не сіль замість коштів або хутро? Худобу було важко перевозити, тим паче худоба не жила завжди. А якщо замість грошей була сіль, то мені здається солі б не вистачало і може це справило

на вимирання. Тому, щоб люди не страждали, люди вигадали монети, а потім паперові гроші. Тобто раніше користувалися натуральними грошима, які не тільки існували, як кошти, але і були як товар. Зараз ми користуємося символічними грошима це паперові, монети, кредитні гроші. Є електронні гроші, наприклад компанія може взяти гроші та покласти їх на депозит і тим самим вона може оплатити платіж і нікуди не їхати, а зробити все через програму, де фіксуються всі фінансові витрати. Або людина може взяти гроші та покласти їх на депозит і тим самим вона може накопичити гроші. Зберігати їх можна не тільки у паперовому виді чи у банку, деякі люди зберігають свої кошти у виді золота, коштовностей, картин, різних акцій.

Валюта, взагалі обмін, купівля, продаж. Торгівля вже закріпилася у людському житті і без неї взагалі ніяк. Торгівля рухає процесом розвитку людства, тому що від фінансової економіки багато, що залежить від кризи або мало грошей, розвиток науки чи війна. У кожній державі є своя ринкова економіка без якої люди вже не зможуть нормально жити. Тому треба вміти зберігати, купувати, продавати, давати у борг, заощадити так, щоб завжди були гроші. Таким чином, кожна людина повинна правильно і раціонально використовувати гроші.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**О.Ю. Селезньова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

РЕПРОФАЙЛІНГ – НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

У розвинених країнах операції з облігаціями внутрішньої державної позики (ОВДП) на відкритому ринку є одним з основних інструментів грошово-кредитної політики, головна мета якої – боротьба з інфляцією. В Україні ж ОВДП абсолютно не здатні грати роль регулятора інфляції. Роль цих паперів зводиться до того, щоб бути інструментом капіталізації і рефінансування банків.

За останні три роки внутрішній державний борг виріс майже в півтора рази – до 668 млрд грн (458,23 і 505,36 млрд відповідно на початок 2015 і 2016 рр.), і 57% ОВДП знаходяться в портфелі НБУ.

Напередодні 2017 р. Мінфін і НБУ почали активні переговори щодо реструктуризації внутрішнього держборгу: йдеться про продовження строків обігу та зміну умов погашення ОВДП, що перебувають в портфелі НБУ (тепер цей процес називається «репрофайлінг») [1].

Необхідність у реструктуризації внутрішнього держборгу викликана кількома причинами:

- кредитний рейтинг суверенних облігацій України надто низький, тому позики на зовнішніх ринках обмежені і не вигідні;
- на 2017 рік припадає пікове навантаження по виплаті та погашенню боргів по ОВДП в розмірі 168,7 млрд грн;
- при запланованому дефіциті держбюджету в 77 млрд грн уряд зіткнувся з необхідністю додаткових витрат на капіталізацію державних банків і виплату підвищених зарплат, що не дасть йому можливості своєчасно погасити свої борги.

Згідно з програмою Мінфіну з управління державним боргом на 2017 рік, Україна випустить боргові зобов'язання на 190,8 млрд грн, з яких на внутрішньому ринку буде залучено 103,9 млрд грн (54,5%). Тобто, після «репрофайлінга» обсяг прямого внутрішнього боргу може збільшитися на 10–15% [2]. Загальні виплати Україною за державним боргом у 2017 році оцінюються в 240,897 млрд грн, з яких 30% (72,199 млрд грн) – виплати за зовнішнім боргом, 70% (168,698 млрд грн.) – виплати за внутрішнім боргом. У 2017 році обсяг платежів з погашення державного боргу становить 129 559 млн грн, з яких 98 621 млн грн. (76,1%) – зобов'язання за внутрішнім боргом, а 30 938 млн грн. (23,9%) – зобов'язання по зовнішньому боргу, з яких: погашення зобов'язань перед МВФ – 16 836 млн грн, перед МБРР – 7 304 млн грн, перед ЄБРР – 3 251 млн грн.

Обсяг платежів з обслуговування державного боргу на 2017 рік прогнозується в сумі 111 338 млн грн. Найбільші за обсягами платежі з погашення передбачені за ОВДП 2013 року – 29 068 млн грн, ОВДП 2016 року – 24 702 млн грн, ОВДП 2014 і 2012 – 10 935 та 9 212 млн грн відповідно. Найбільшу питому вагу в обслуговуванні внутрішнього держборгу протягом 2017 матимуть виплати по ОВДП 2014 року в сумі 23 641 млн грн і ОВДП 2016 року в сумі 12 204 млн грн. Сукупний державний (прямий і гарантований) борг України станом на 31 грудня – 70,97 млрд доларів [3].

Частину зекономлених від репрофайлінга бюджетних коштів планують витратити на докапіталізацію КБ «ПриватБанк», решту - на ремонт доріг і фінансування бюджетного дефіциту. Як бачимо, держава збирається реструктурувати внутрішній борг не для того, щоб вивільнені гроші вкладати в довгострокові інвестиції й інфраструктурні проекти, що сприяють росту ВВП, а на проведення поточних витрат [4].

Не можна забувати, що виплати по ОВДП є доходами НБУ, які підлягають передачі до держбюджету. А це означає, що вплив репрофайлінга на зниження бюджетних витрат нівелюється зменшенням прибутку НБУ.

В НБУ стверджують, що репрофайлінг сприятиме підтримці Мінфіном режиму інфляційного таргетування, оскільки прибутковість нових держоблігацій буде прив'язана до інфляції. Така прив'язка дійсно стимулює уряд до зниження інфляції, оскільки в такому випадку державі доведеться менше платити за боргами. Але ставки по ОВДП в портфелі НБУ не є вирішальним фактором інфляції, головними чинниками якої зараз є курс гривні, тарифи на комунальні послуги та підвищення мінімальної зарплати. Тобто, репрофайлінг зараз - усього лише спроба відстрочити дефолт.

Список використаних джерел

1. Невидимый долг [Електронний ресурс]. – Режим доступа: – https://www.business.ua/politics/nevidimyy_dolg-363192/
2. Нацбанк не считает реструктуризацию ОВГЗ в своем портфеле скрытой эмиссией. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: – <https://economics.unian.net/stockmarket/1744437-natsbank-ne-schitaet-restrukturizatsiyu-ovgz-v-svoem-portfele-skrytoy-emissiyey.html>
3. В 2017 Украина отдаст треть своего бюджета по долгам [Електронний ресурс]. – Режим доступа: – <http://ukranews.com/news/476794-v-2017-ukrayna-otdast-tret-svoego-byudzhet-po-dolgam>
4. Национальный банк и Министерство финансов обсуждают репрофайлинг ОВГЗ из портфеля НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/article?art_id=249656936& cat_id=244843950

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

О.В. Сидоренко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: КРИТИЧНИЙ ПОГЛЯД В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАГНАЦІЇ

Конкурентоспроможність фірми є результатом її конкурентних переваг по всьому спектру проблем управління компанією. Критерій конкурентоспроможності — рівень продаж і стабільне місце на ринку. Оптимізація політики поведінки в умовах специфічного ринку України здатна істотно підвищити «виживаність», стабільність, тривалість конкурентних переваг і забезпечити подальше зростання підприємства. Поняття конкурентоспроможності містить у собі великий комплекс економічних характеристик, що визначають положення фірми на галузевому ринку (національному або світовому).

Конкурентоспроможність товару відображає його здатність більш повно відповідати запитам покупців порівняно з аналогічними товарами, представленими на ринку. Вона визначається конкурентними перевагами: з одного боку, якістю товару, його технічним рівнем, споживчими властивостями, з іншого боку — цінами, встановленими продавцями товарів. Крім того, на конкурентоспроможність впливають переваги в гарантійному й післягарантійному сервісі, рекламі, іміджі виробника, а також ситуація на ринку, коливання попиту. Високий рівень конкурентоспроможності товару свідчить про доцільність його виробництва й можливості вигідного продажу. Конкурентна перевага — рівень ефективного використання наявних у розпорядженні фірми (а здобувають також для майбутнього споживання) всіх видів ресурсів. Головне завдання — непинно поліпшувати показники фірми, щоб підсилити наявні переваги, наприклад, більш ефективно експлуатувати виробничі потужності або організувати більш гнучке обслуговування клієнтів. Тоді конкурентам буде ще сутужніше обійти її, адже для цього їм буде потрібно терміново поліпшувати власні показники,

на що в них може просто не вистачити сил. Проте, в остаточному підсумку, для того щоб утримати конкурентну перевагу, необхідно розширювати набір її джерел і удосконалювати їх, переходити до переваг вищого порядку, які довше зберігаються.

Отже, важливим атрибутом ринкової економіки є конкуренція. Конкуренція охоплює всі зв'язки виробництва і споживання, є єдиною можливим засобом досягнення збалансованості між попитом і пропозицією і в кінцевому підсумку - суспільними потребами та виробництвом. Конкуренція виконує функцію спілкування (кооперації) та погодження інтересів виробників - у результаті поділу праці інтерес кожного з них пов'язаний і взаємодіє з інтересами інших товаровиробників. Конкуренція стимулює підвищення якості продукції та послуг. Історично важливою функцією конкуренції є формування ринкової ціни.

*Науковий керівник: М.М.Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

Я.В. Скрыга,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ефективність управління діяльністю підприємства можна визначити рівнем розвитку фінансового менеджменту в ньому. Розглядаючи питання ефективної системи фінансового менеджменту, варто приймати до уваги особливості сучасної економіки, однією з яких є її нестабільність. Одним із факторів теперішнього стану економіки можна вважати нестабільність соціальної та політичної сфери України та вплив на економіку країни світової економічної та фінансової криз.

Теоретичні основи побудови системи фінансового менеджменту мають формуватися з використанням системного підходу, що передбачає поєднання мети, завдання, принципів, функцій, методів та процесу організації фінансового управління на підприємстві [1].

Основною метою фінансового менеджменту є забезпечення ефективної фінансової діяльності підприємства як на поточний період, так і в майбутній перспективі. В даному контексті важливе місце займає бухгалтерський облік, який має створити умови для ефективного інформаційного забезпечення системи фінансового менеджменту [2]. Ефективний фінансовий менеджмент впливає на формування ресурсного потенціалу підприємства, забезпечує накопичування власного капіталу, що в свою чергу зумовлює підвищення конкурентоспроможності підприємства на фінансовому і товарному ринках, формує стійку стратегію розвитку. Дослідивши проблеми фінансового менеджменту в умовах хаотично структурованої економіки можна зробити наступні висновки:

1) Без фінансового планування неможливо досягти такого рівня управління діяльністю підприємства, за якого підприємство буде конкурентоспроможним та успішним на ринку;

2) Без оцінки фінансового стану підприємства неможливе ведення ефективної діяльності.

3) Для забезпечення фінансової стабільності підприємства та ефективного управління фінансовими ресурсами має застосовуватися методологія фінансового менеджменту.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія / С.А. Кузнецова // Академічний огляд. – 2011. – № 1 (34).

2. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / О.П. Крайник. – Львів: ЛРІДУНАДУ, Інтелект-Захід, 2005. – 256 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.А. Скубченко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Основою ефективного функціонування будь-якого підприємства є забезпечення його діяльності оптимальним обсягом фінансових ресурсів. Проте, однією із найважливіших проблем сучасних промислових підприємств є гостра нестача фінансових ресурсів, що істотно відображається на результативності господарювання.

Сучасні умови трансформації економічної системи України та проблеми виходу її з кризи потребують вчасного формування та використання фінансового капіталу для забезпечення розширеного відтворення. Це особливо актуально для промислових підприємств, які відчують нестачу фінансових ресурсів в умовах загострення конкурентної боротьби на ринку. Отже, дослідження проблеми залучення фінансових ресурсів потребує, перш за все, їх ідентифікації та інтерпретації.

За наслідком кризових явищ економічного розвитку підприємств у останні роки стала гостра нестача фінансових ресурсів, що істотно позначилося на ефективності господарювання. Це пов'язано з помірним розвитком інвестиційного клімату в країні. Головним завданням для покращення інвестиційного клімату в Україні можна виділити: підготовку необхідної правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентоспроможності вітчизняної економіки, а також створення умов для зацікавлення національних інвесторів вкладати кошти та використовувати прибутки всередині країни, не вивозячи їх за кордон [1].

Фінансове управління дає змогу збалансовувати фінансові ресурси економічних суб'єктів згідно поставлених цілей, пріоритетних видів діяльності, координувати результати діяльності, формувати високі темпи економічного розвитку, значно підвищувати конкурентоспроможність суб'єктів господарювання і забезпечувати їхній стабільний розвиток на довгостроковий період. Таким чином, для забезпечення промислових підприємств фінансовими ресурсами необхідно розробити стратегію диверсифікації залучення фінансового капіталу: орієнтуватися на банківські кредити, емісію цінних паперів, розробку інвестиційних проектів для залучення коштів інвесторів.

Список використаних джерел

1. Вакулич М.М. Аналіз методів оцінювання інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки / М.М. Вакулич // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 85–88.

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Г.Е. Тажєнова,
ассистент, Нукусский филиал Ташкентского
государственного аграрного университета,
Узбекистан**

ДОХОДЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Государственный бюджет - закрепленная законом форма образования и расходования фонда денежных средств, предназначенных для финансового обеспечения выполняемых государством экономических, социальных и политических задач.

Государственный бюджет: денежные отношения, которые складываются у государства с юридическими и физическими лицами в соответствии с законодательством в целях формирования в распоряжении государства денежных средств (доходы бюджета: налоги, другие обязательные платежи, неналоговые доходы, таможенные пошлины) необходимых ему для выполнения им своих обязанностей (расходы бюджета: финансирование, кредитование, инвестиции).

Доходы государственного бюджета:

- налог на прибыль юридических лиц;
- налог на доходы физических лиц;
- налог на добавленную стоимость;
- акцизный налог;
- налог на имущество юридических и физических лиц;
- земельный налог, уплачиваемый физическими и юридическими лицами;
- налог за пользование водными ресурсами;

- единый налоговый платеж, уплачиваемый микро-фирмами и малыми предприятиями, предприятиями торговли и общественного питания;
- другие налоги и обязательные платежи;
- неналоговые доходы.

Расходы государственного бюджета:

– расходы на социальную сферу: финансирование дошкольных учреждений, общеобразовательных школ, лицеев, колледжей, высших учебных заведений, больниц, поликлиник, детских домов, домов интернатов для престарелых и инвалидов; пособия семьям с детьми в возрасте до 18 лет, материальная помощь семьям с низкими доходами и другие;

– расходы на экономику и централизованные инвестиции: сельское хозяйство, водоснабжение, водопровод и канализация, освещение улиц, благоустройство, топливо и энергетика, обрабатывающую промышленность и строительство, транспорт, содержание и ремонт автодорог общего пользования, жилищное строительство и другие;

– расходы на управление: содержание органов и учреждений юстиции, органов государственной власти и управления, самоуправления граждан.

Государственный бюджет: централизованный фонд денежных средств государства (включая средства государственных целевых фондов), предусматривающий источники доходов и размеры поступлений из них, а также направления расходования и размеры средств, выделяемых на конкретные цели в течение финансового года.

Статья 3, Закон РУз «О бюджетной системе» от 14.12. 2000 г., № 158-П Государство в соответствии с законами Республики Узбекистан (Конституция, Налоговый Кодекс) вмешивается в процесс распределения дохода (прибыли) получаемой юридическими и физическими лицами забирая ее часть через налоги и обязательные платежи для формирования доходной части государственного бюджета.

Государственный бюджет, формируя доходы, выполняет распределительную функцию – принимает участие в распределении ВВП.

Государственный бюджет, осуществляя расходы из бюджета, выполняет перераспределительную функцию.

Доходы должны поступать в бюджет своевременно и в полном объеме, для того чтобы обеспечить своевременность и полноту осуществления расходов из бюджета. Наряду с этим получатели бюджетных средств обязаны использовать бюджетные средства строго по назначению на строго установленные цели.

Таким образом, контрольная функция бюджета предусматривает государственный контроль за поступлением и использованием средств бюджета.

Важным при составлении бюджета является сбалансированность его доходов и расходов. Увеличение расходов бюджета соответственно требует финансового обеспечения и ведет к повышению ставок налогов, увеличению налогооблагаемой базы, налоговой нагрузки на экономику, что может привести к росту инфляции, снижению ВВП, ухудшению экономического состояния хозяйствующих субъектов.

Таким образом, на современном этапе развития Государственный бюджет является мощным инструментом регулирования макроэкономических процессов, так в мировой практике через бюджет перераспределяется до 50% ВВП.

Список использованных источников

1. Ковалева Т.М., Барулин С.В. Бюджет и бюджетная политика / Т.М. Ковалева, С.В. Барулин. М.: ЮНИТИ, 2005. – С. 254.
2. Экономическая теория.: учебник. / И.К. Станковская, И.А. Стрелец. 3-е изд., испр. – М.: Эксмо, 2009. – 448 с.

Г.Е. Таженова,
ассистент, Нукусский филиал Ташкентского
государственного аграрного университета,
г. Нукус, Узбекистан

МЕТОДЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФИЦИТА

Государственные расходы финансируются с помощью налогов или государственных займов. При наличии дефицита бюджета государство вынуждено прибегать к займам, хотя оно может получить необходимые средства и косвенным путем с помощью индексации. «Инфляционный налог» представляет метод изъятия денежных средств у населения путем увеличения предложения денег для финансирования дефицита бюджета и обеспечения правительства средствами, необходимыми для закупки соответствующих товаров и услуг. Индексация является следствием увеличения денежной массы, что вызывает обесценение денег, находящихся в руках у населения. Если потребитель может иметь то же реальное количество денег, они вынуждены меньше тратить. Фактически они подвергаются налогообложению со стороны государства. Налогообложение с помощью индексации представляет собой метод, используемый многими развивающимися странами для оплаты государственных расходов, поскольку другие средства налогообложения неэффективны. Существует предел доходов, которые государство может получить от инфляции, так как слишком быстрое увеличение предложения денег может привести к гиперинфляции. В этом случае экономика перестанет развиваться вследствие того, что население не будет доверять денежным знакам, используемым для оплаты товаров и услуг.

Займы могут осуществляться у частного сектора или у Центрального банка. В США за выплату денежных средств несет ответственность министерство финансов. Процесс, с помощью которого это министерство финансирует и рефинансирует государственный долг, известен под названием управление государственным долгом. Министерство осуществляет финансирование государственного долга либо путем займов у частного сектора, либо путем займов у Центрального банка.

Финансирование государственного долга через займы осуществляется министерством финансов с помощью займов у населения. На своих еженедельных аукционах министерство продает облигации частному сектору. Продажа осуществляется теми участниками аукциона, которые предлагают наибольшую цену. В большинстве случаев продажа облигаций предназначена не для финансирования бюджетного дефицита, а для рефинансирования частей государственного долга, по которым наступил срок выплаты, если средства, которые поступают от частных лиц и фирм, хранятся на счетах министерства в местных банках.

Влияние финансирования государственного долга через займы на объем денежной массы таково, что фактически предложение денег не увеличивается и не уменьшается. Когда министерство финансов занимает деньги у населения, происходит уменьшение предложения денег, которое почти сразу же компенсируется, когда министерство использует эти денежные средства для государственных расходов.

Денежное финансирование осуществляется министерством финансов, когда оно занимает деньги у Центрального банка. Центральный банк получает государственные ценные бумаги и открывает специальный счет министерства. Когда министерство выписывает чеки на государственные закупки, предложение денежных средств увеличивается. Продажа министерством ценных бумаг Центральному банку известна под названием «монетаризация долга». Наряду с увеличением предложения денежных средств такое финансирование государственного долга ведет к повышению уровня цен. Чем больше денежная масса, тем выше совокупный спрос, увеличивающий уровень цен. Влияние эффекта богатства на рост потребления, несомненно, будет больше при денежном финансировании государственного долга, поскольку у людей увеличение количества денег ассоциируется с ростом богатства.

Увеличение государственных расходов в течение года повышает совокупный спрос в данном году. Если долг финансируется за счет займа у Центрального банка (денежное финансирование), рост предложения денег приводит к непрерывному увеличению совокупного спроса и уровня цен. Затем в течение следующего года совокупный спрос уменьшается, поскольку государственные расходы падают до своего начального уровня. Однако этот спрос все еще выше по сравнению с начальным совокупным спросом вследствие роста денежной массы. Если временный дефицит бюджета финансирования покрывается путем займов у населения (долговое финансирование), то в течение следующего года совокупный спрос будет падать почти до первоначального уровня в зависимости от эффекта богатства, связанного с ростом количества облигаций. Рост цен будет меньшим по сравнению с денежным финансированием.

Если экономика не развивается, то невозможно использовать метод Долгового финансирования для ликвидации постоянного дефицита бюджета. Процентные платежи по государственному Долгу могут вырасти до такого уровня, что станут значительной частью бюджета. При постоянном дефиците общая его сумма будет по-прежнему расти и выплата процентов

также соответственно увеличиваться. Однако с ростом экономики финансирование дефицита за счет займов может использоваться и при постоянном дефиците бюджета в том случае, если коэффициент «задолженность/доход» не будет увеличиваться.

Финансирование дефицита за счет увеличения денежных средств не является решением проблемы. Постоянный дефицит бюджета, финансируемый Центральным банком, приводит к инфляции - чем больше дефицит, тем выше инфляция. Инфляция часто используется в развивающихся странах в качестве средства для решения проблемы государственного долга. Повышение уровня цен сокращает реальную стоимость платежей, которые должно осуществлять государство. Однако опасность использования «инфляционного налога» для решения проблемы дефицита состоит в том, что это может привести к гиперинфляции, население не будет доверять деньгам и перестанет использовать их в расчетах.

Финансирование дефицита бюджета на основе займов и денежное финансирование оказывают в значительной степени различный эффект на экономику. С одной стороны, финансирование дефицита за счет займов (долговое финансирование) в короткие промежутки времени повышает процентную ставку, снижает инвестиции и оказывает относительно нейтральный эффект на цены и совокупный спрос. С другой стороны - денежное финансирование дефицита сокращает процентную ставку, увеличивает инвестиции, повышает цены и совокупный спрос.

Список использованных источников

1. Колчина К.В. Финансы предприятия / Колчина К.В. – М: Юнити, 2-е изд., 2001 г.
2. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент / Стоянова Е.С. –5-ое изд. М.: Перспектива, 2000 г.

Л.В. Тарасенко,

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

КРЕДИТУВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Процес кредитування складний, багатогранний і припускає ряд етапів, кожний з яких покликаний забезпечувати найбільш оптимальне й ефективне рішення поставлених перед банком цілей і завдань. Всі складові та етапи механізму банківського кредитування дозволяють комплексно проаналізувати виділення і розгляд такого цілісного поняття, як «кредитний процес», що доцільно визначити як систему відношень між банком і позичальником, яка складається на основі взаємовигідних умов і являє собою процес передачі тимчасово вільних засобів у оплатне, термінове користування й моніторинг за використанням цих засобів до моменту повернення їх кредитором. Кожний з етапів кредитного процесу доцільно розглядати як метод регулювання ризику, властивому кредитуванню [1].

Ефективне кредитування на сьогоднішній день – одне з найважливіших і найактуальніших завдань банківської системи України. В умовах сучасного трансформаційного періоду вітчизняної економіки комерційні банки змушені постійно вдосконалювати стратегію і тактику своєї кредитної діяльності, оскільки саме кредитні операції приносять банківським установам основну частину доходу. Кредитні відносини і ринок кредитних ресурсів є органічною складовою ринкової економіки. Ринок забезпечує умови для цілеспрямованого руху кредитів у ті сфери національної економіки, де вони можуть бути використані найефективніше. В ринковій економіці кредитні відносини реалізуються шляхом діяльності незалежних конкуруючих між собою комерційних кредитних установ, саме існування яких (прибутковість і ліквідність) прямо залежить від кредитоспроможності їхніх клієнтів [2].

Важливим стимулом для банків є конкурентна боротьба за залучення кредитних коштів на ринку кредитних ресурсів. Комерційні банки є самостійними і незалежними в проведенні кредитної політики. Отже, сьогодні залишається важливим питання професійних вимог до банківських працівників. Національний банк України визначає своїми нормативно-правовими актами професійні вимоги до керівників, головних бухгалтерів банків та має право вимагати звільнення з цих посад осіб, які не відповідають встановленим вимогам для зайняття зазначених посад.

Список використаних джерел

1. Закон України від 07.12.2000р. № 2121-III: Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

2. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків: // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент*

**М.В. Герещенко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СИСТЕМОЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасні темпи та тенденції розвитку економіки, яка є складною динамічною системою, не дозволяють своєчасно одержувати досконале уявлення про неї, як про детерміновану систему. Різкі стрибкоподібні зміни показників стану економічної системи, вплив невизначеностей і нерегулярності, що вагомо відбиваються на формуванні економічних умов, вплив подій катастрофічної природи, стимулюють прояви хаотичної динаміки сучасної не лише національної, але і світової економіки. Сучасний світ змі-

нюється динамічно, нелінійно, допускаючи хаотичні процеси, тому стан розвитку кінця XX і початку XXI століть називають “епохою біфуркацій” або періодом кризи сучасної цивілізації. Такі специфічні умови функціонування економіки характеризуються високим рівнем невизначеності, що впливає на збільшення ризиків і можливих втрат при прийнятті управлінських рішень [1, с. 5].

Характерним для хаотично структурованої економіки є виникнення дисонансу в розвитку організаційної та інституційної структур, що обумовлює високий рівень диференціації фінансових потоків та утворення їх складних форм, які вимагають нових управлінських рішень [2, с. 7].

Таким чином, розглядаючи особливості управління фінансовою системою в умовах хаотично структурованої економіки необхідно брати до уваги той факт, що фінансові потоки у такій економіці є максимально розгалуженими та характеризуються високим рівнем невизначеності. В таких умовах, застосування класичних методів й моделей аналізу та управління є малоефективним. Наразі виникає потреба переорієнтації методології моделювання з дослідження умов стабільності – на функціонування за умов турбулентності й нерівноважної поведінки; з досліджень процесів стабілізації – на вивчення особливостей самоорганізації; з безперервності поведінки – на стрибкоподібний імпульсивний їх характер; з детермінізму – на вивчення невизначеностей.

Список використаних джерел

1. Валлерстайн И. Конечзнакового мира. Социологии XXI в.: пер. с англ. / И. Валлерстайн – Москва, 2003. – С. 5.
2. Загородський В.С. Синергетика і економічна теорія / В.С. Загородський, А.В. Ліпенцев, С.М Борщук // Демократичне врядування: наук. Вісник Львівського регіонального інституту при Президенті України – Вип. 6. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. – С. 7.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Т.К. Толстих,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «КОДАКИ ТРЕЙД»

Під платоспроможністю розуміють наявність у підприємства коштів і їхніх еквівалентів у кількості, достатньому для розрахунків по кредиторській заборгованості, що вимагає негайного погашення [1].

Для оцінки платоспроможності підприємства використовується система показників, які мають назву коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності), вони наведені в таблиці 1.

Аналіз платоспроможності ТОВ «Кодаки Трейд» станом на кінець 2015 р

Показники	2015 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,09
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,73
Коефіцієнт покриття	1,26
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,28

Отже, узагальнюючи можна відмітити, що дані табл. 1 показують, що платоспроможність підприємства досить висока щодо теоретично виправданого значення.

Варто відмітити, що основними причинами наступної неплатоспроможності підприємства може бути:

- невиконання виробничої програми, порушення договорів поставки та втрати ринків збуту продукції;
- підвищення затрат за всіма видами господарської діяльності;
- зниження платоспроможності, банкрутство клієнтів і партнерів;
- формування понаднормативних запасів та значне відволікання коштів у дебіторську заборгованість;
- інфляційні процеси та підвищення податкового навантаження.

Список використаних джерел

1. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.О. Непочатенко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 208 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**Є.О. Фалій,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ЗНАЧЕННЯ І РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Головним призначенням державних фінансів є забезпечення прав і свобод людини через різноманітні фінансові інституції, налагоджувати економічний і соціальний розвиток держави. Досягнути це можливо за допомогою методів і форм мобілізації фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні держави. В свою чергу, ресурси держави направляються на розвиток економіки, забезпечення соціальних гарантій населенню, утримання армії, органів усіх ланок влади.

Сукупність форм і методів, за допомогою яких відбувається регулювання економіки в цілому та за окремими галузями називаються фінансовим механізмом системи управління в державі. Від того, наскільки він до-

сціоналий залежать темпи економічного і соціального розвитку країни, добробут громадян, стабільність в країні та підвищення економічного зростання. Важливе значення має те, скільки фінансових ресурсів від загальної кількості, які створюються у державі, акумулюються і на які цілі використовуються. Проте ці показники ще не забезпечують повні характеристики ефективного механізму.

Необхідність державних фінансів зумовлена тим, що за будь-якого типу економічних відносин основним призначенням держави є забезпечення фінансовими ресурсами тих потреб, які не можуть бути вирішені через ринковий механізм, тобто через попит і пропозицію, а також особисто кожним громадянином у зв'язку з відповідними об'єктивними причинами. До таких причин можна віднести структурну перебудову економіки, боротьбу з монополізмом, захист навколишнього середовища, захист громадян, які з'являються на ринку в ролі споживачів – інваліди, діти, престарілі, проведення фундаментальних наукових досліджень, загальну освіту, підготовку кадрів, соціальне забезпечення і страхування, охорону здоров'я тощо.

Держава формує свою фінансову політику, головним завданням якої є пошук оптимальної та ефективної моделі перерозподілу фінансових ресурсів з метою прискорення зростання матеріально виробництва і добробуту населення. Для того, щоб побудувати таку модель потрібно визначити рівень втручання держави у господарську діяльність виробничих структур і рівень зобов'язань держави з соціального забезпечення своїх громадян. Від цих факторів залежить, яка частка валового національного продукту має зосереджуватися у фінансових інституціях, створюваних державою.

Висока частка централізації фінансових ресурсів призводить до негативних наслідків, оскільки централізовано важко здійснювати раціональний розвиток і забезпечити ефективне їх використання.

Постає питання щодо оптимізації перерозподілу фінансових ресурсів, що знаходяться в розпорядженні населення.

Перерозподільні процеси, що здійснюються за допомогою державних фінансів – це явища макрорівня, проте роль державних фінансів виявляється не меншою мірою в формах, методах мобілізації фінансових ресурсів. Важливе значення має те, як мобілізуються ресурси, якими каналами і в якій формі відбувається їхній рух, на яких засадах вони виділяються, використовуються.

За умов ринку основними формами мобілізації фінансових ресурсів у розпорядженні держави є податки, збори і відрахування.

При використанні ресурсів держава визначає метод фінансових витрат – пряме бюджетне фінансування, бюджетне кредитування або самофінансування. Ринкова економіка передбачає залучення коштів через випуск акцій, облігацій.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПРАТ «ЧУМАК»

ПрАТ «Чумак» — виробник харчових продуктів зі штаб-квартирою в м. Каховка. Основна діяльність компанії - виробництво продуктів харчування. ПрАТ «Чумак» пропонує споживачам кетчупи, соуси, майонези, томатну пасту, соки, соняшникову олію, консервовані овочі та макаронні вироби. Для оцінки стану формування інвестиційної стратегії підприємства необхідно у першу чергу проаналізувати його інвестиційну діяльність. Основною метою такого аналізу є всебічна оцінка внутрішнього інвестиційного потенціалу підприємства та ефективності його інвестиційної діяльності. Джерелами для аналізу інвестиційної діяльності є дані балансу (звіту про фінансовий стан) та звіту про рух грошових коштів.

У процесі аналізу інвестиційної діяльності необхідно визначити не тільки загальну динамку обсягів інвестицій, також дослідити співвідношення обсягів реального і фінансового інвестування.

Аналіз обсягів інвестиційних вкладень ПрАТ «Чумак» здіймемо у табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз обсягів інвестиційних вкладень ПрАТ «Чумак» за 2013-2015 роки, тис, грн.

Показник	На кінець року			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2013	2014	2015	2015/ 2013	2015/ 2014	2015/ 2013	2015/ 2014
1	2	3	4	5	6	7	8
Реальні інвестиції, в т.ч.	187252	209678	190357	3105	-19321	1,66	-9,21
основні засоби	103992	114463	137728	33736	23265	32,44	20,33
нематеріальні активи	79382	63760	48303	-31079	-15457	-39,15	-24,24
незавершені капітальні інвестиції	3878	31455	4326	448	-27129	11,55	-86,25
Фінансові інвестиції, в т.ч.	17567	17567	15	-17552	-17552	-99,91	-99,91
довгострокові	17552	17552	0	-17552	-17552	-100,00	-100,00
поточні	0	0	0	0	0	0,00	0,00
інші	15	15	15	0	0	0,00	0,00
Загальна сума інвестицій	204819	227245	190372	-14447	-36873	-98,26	-109,13

Як видно з даних таблиці 1., за період з 2013 року по 2015 рік загальна сума інвестиційних вкладень ПрАТ «Чумак» скоротилася на 14447 тис. грн. або на 98,26%. Скорочення інвестиційний вкладень відбувалося за рахунок зменшення фінансових інвестицій на 17552 тис. грн. або на 100% при одночасному зростанні реальних інвестицій на 3105 тис. грн. або на 1,66%.

Таким чином, дана методика може бути використана для зовнішньої оцінки інвестиційного потенціалу. Зауважимо, що адекватність такої оцінки підвищить обґрунтування показників-коефіцієнтів та їх нормальних значень саме з позиції галузевої специфіки підприємства, інвестиційний потенціал якого оцінюється.

*Науковий керівник: М.М. Вакуліч,
кандидат економічних наук, доцент.*

Ю.І. Харабара,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

КРИТИЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «УКРСОЦБАНК»

ПАТ «Укрсоцбанк» – один з найбільших універсальних банків України, що працює на локальному ринку з 1990 року та пропонує повний спектр сучасних фінансових послуг як фізичним, так і юридичним особам.

Оновлений ПАТ «Укрсоцбанк» утворився 31 жовтня 2016 року шляхом операції з передачі 99,9% акцій від UniCreditGroup до АВН Holdings S.A. (АВНН) в обмін на міноритарну частку власності в АВНН у розмірі 9,9%. В результаті угоди банк поєднав чвертьвікові традиції дбайливого ставлення до клієнта, європейську якість сервісу UniCredit, а також міжнародний банківський досвід АВНН у різних країнах Європи, зокрема США. Завдяки вдалому синтезу та синергії двох українських активів АВНН, на банківському ринку України з'явилася ще сильніша фінансова установа, що призведе до підвищення рівня технологій, збільшення ефективності роботи, підвищення якості сервісу для клієнтів, а також зниження вартості послуг й розширення їх спектру.

Розгалужена мережа ПАТ «Укрсоцбанк» налічує 237 відділень, а персонал фінансової установи – близько 5 тисяч співробітників. Це банк, який генерує нові ідеї, уважно слідкує за змінами на ринку, прагне вдосконалювати умови співпраці з урахуванням спільних інтересів та потреб партнерів, пропонує повний комплекс сучасних фінансових послуг.

На підставі банківської ліцензії Банк має право здійснювати такі банківські операції: приймання вкладів, відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів, розміщення залучених коштів від свого імені.

За наявності банківської ліцензії ПАТ «Укрсоцбанк» має право здійснювати такі операції та угоди, як: надання гарантій і поручительств, придбання права вимоги на виконання зобов'язань, лізинг, послуги з зберігання цінностей та документів.

Внутрішня структура Банку сприяє реалізації орієнтованого на клієнта підходу до надання банківських послуг. На сьогоднішній день банк пропонує громадянам України більше 150 видів найсучасніших послуг, серед яких поточні, вкладні операції, карткові продукти, різноманітні програми споживчого кредитування, здійснювані в партнерстві з ведучими вітчизняними торговими компаніями і автовиробниками. ПАТ «Укрсоцбанк» є уповноваженим Урядом України банком по виплаті пенсій і соціальної допомоги громадянам.

*Науковий керівник: М.М. Вакулич,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.В. Шулаков,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ДОМІНАНТА ПРИНТ»

Дослідження сутності процесу стратегічного управління підприємством дозволяє зробити такі висновки: стратегічне управління – це процес формулювання задач і цілей організації, вибору специфічних стратегій для визначення й одержання необхідних ресурсів і їхнього розподілу з метою забезпечення ефективної роботи організації в майбутньому [3, с. 225].

Процес стратегічного планування є інструментом, що допомагає в прийнятті управлінських рішень. Його задача полягає в забезпеченні нововведень і змін у достатньому обсязі для адекватної реакції на зміни в зовнішньому середовищі. Планування стратегії не завершується якою-небудь негайною дією. Звичайно воно закінчується встановленням загальних напрямків, проходження яких забезпечує зростання і зміцнення позицій організації.

Аналіз діяльності ТОВ «Домінанта Принт» в 2013 - 2015 роки показав, що чистий дохід від реалізації продукції та собівартість реалізованої продукції за період, що досліджується, мають тенденцію до збільшення.

За 2014 рік чистий дохід від реалізації продукції зріс на 19998,1 тис. грн., або на 236,4% відносно 2013 року, за 2015 рік – на 1823,66 тис. грн. або на 6,6% відносно 2013 року.

Чистий прибуток за 2014 рік збільшився на 1647 тис. грн., що на 1162,2% перевищує значення попереднього року.

Слід відзначити, що 2014 рік характеризується для підприємства значним розширенням асортиментного ряду продукції та виходом на нові ринки збуту, що позитивно вплинуло на фінансові результати діяльності. 2015 рік характеризується зниженням величини чистого прибутку на 749,3 тис. грн. або 41,9%.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436>.
2. Податковий кодекс України від 15 грудня 2012 року / Верховна Рада України. – К.: Велес. вид-во, 2012. – 336 с.
3. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. – М. : ОАО Новости, 2000. – 255 с.

*Науковий керівник: М.М. Вакулч,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.І. Щерба,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

РІВНОВАГА ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Бюджет – це план створення та використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, що виконуються органами державної влади України і місцевими Радами народних депутатів. Економічна природа бюджету зумовлюється необхідністю фінансування заходів з надання суб'єктам суспільства нематеріальних благ і послуг у формі національної безпеки й правопорядку, захисту довкілля, освіти, охорони здоров'я, науки, культури тощо. Саме нематеріальні блага і послуги, які отримують люди від держави, мають істотний вплив на рівень добробуту населення і якість його життя. Використовуючи бюджети різних рівнів, держава забезпечує певний стан матеріального достатку населення та комфортне та безпечне життя.

У бюджеті сконцентровані інтереси держави, суб'єкти господарювання та населення. Між ними відбувається постійне протиборство за присвоєння певної частини суспільного продукту. Тому головне призначення бюджету полягає у зрівноваженні інтересів усіх суб'єктів суспільства. Відповідно до визначеної фінансової політики за допомогою бюджету відбувається розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту за підрозділами виробництва, галузями економіки, адміністративно-територіальними одиницями та верствами населення.

Збалансування бюджету належить до ключових проблем бюджетної системи. Відповідні правові рішення з цього питання не тільки забезпечують чітке й ефективне функціонування бюджетної системи, але й визначають фактичні можливості діяльності різних органів влади. В найзагальніших рисах під “збалансування” необхідно розуміти забезпечення рівноваги. В свою чергу, термін “бюджетна рівновага” означає, що бюджетні видатки покриваються бюджетними доходами. Якщо бюджетні видатки перевищують доходи, то це значить, що існує бюджетний дефіцит. У цьому випадку рівноваги немає. Якщо ж доходи вищі від податків, існує профіцит бюджету, або бюджетний надлишок. Однак і цього разу можна сказати, що бюджет відзначається відсутністю рівноваги. Отже, стан бюджетної рівно-

ваги не означає тільки рівновагу в арифметичному розумінні, тобто, коли доходи дорівнюють видаткам. Бюджет знаходиться у стані рівноваги як тоді, коли доходи дорівнюють видаткам, так і тоді, коли видатки перевищують доходи, тобто має місце існування бюджетного дефіциту.

У висновку можна сказати, що державний бюджет, як основна ланка бюджетної системи є одним з найбільш важливих інструментів, що дозволяють державі здійснювати економічні та соціальні регулювання. Роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку суспільства полягає в наступному: державний бюджет є інструментом впливу на розвиток економіки.

*Науковий керівник: В.М. Вареник,
кандидат економічних наук, доцент.*

**А.Д. Ягольник,
Університет імені Альфреда Нобеля, г. Дніпро**

ФИНАНСОВАЯ КАРЬЕРА – ПУТЬ К УСПЕХУ

Когда мы закончим университет перед нами встанет вопрос чем мы собираемся заниматься после университета. Возможно, нам следует подумать о карьере в финансовом мире. Существует довольно много видов деятельности, которыми мы могли бы заниматься. Например, мы можем собирать деньги на благотворительную деятельность или продавать известные картины, или писать об экономике как финансовый журналист, или управлять своей собственной компанией, или...

Рассмотрим спектр нашей деятельности в разрезе конкретных видов.

В наши дни существуют тысячи различных благотворительных фондов, например: «для детей», «исследования рака», «инвалиды», «третий мир», «исследования СПИД». Все они проводят важную работу и им всем нужны помощники, которые будут собирать денег.

Именно поэтому они нанимают на работу сборщиков денег на благотворительность. Что это за работа? Она очень разнообразна, но, в основном, сборщики денег на благотворительность организуют специальные благотворительные мероприятия, такие как концерты и праздники, продажи вещей, на которых можно получить неплохие средства. Если компания имеет отделения сбора средств, подойдут группы работников. Здесь можно попробовать себя в роли офисного работника, рекламщика, организатора специальных мероприятий.

Немаловажной является работа журналиста финансовых новостей. Работа заключается в трех основных областях — газеты, радио и телевидение. Нужно понимать о том, что происходит в финансовом мире, и объяснить это как можно быстрее и точнее. Экономические журналисты не только сообщают о сегодняшних новостях, они ведут разнообразные рубрики, планируют новости на будущее, исследуют интересные моменты жизни

известных личностей. Также могут понадобиться знания, приобретенные в университете по специальности «Финансы» - предсказание процентных ставок, вопросы касающиеся роста или падения курса валюты, отношений на финансовом рынке, прогнозирование роста или падения курсов акции на фондовом рынке, увеличение уменьшения экспорта или импорта в стране и т.д. В Британии, например, имеется в наличии только 2000 рабочих мест данной профессии.

Довольно интересная профессия - аукционист. Наиболее известными зданиями, где происходят мировые аукционы — это Кристи и Сотби. Аукционист, который работает там регулярно, продает известные картины стоимостью в миллионы фунтов. Но в обязанности аукциониста входит намного больше, чем просто продажи ценностей. Например, объектом продажи могут выступать: домашние животные, дома, старинная мебель или даже «памятные вещи» звезд рок-н-ролла (например: гитары, автомобили, одежда). Что для этого нужно? Важны три качества человека— спокойствие, выдержанность, живой, гибкий ум и (хотя и последнее, но не менее важное качество) громкий голос. А именно креативности и гибкости мышления мы и учимся на наших занятиях.

Дилеры работают в компаниях, которые покупают и продают иностранную валюту, товары, такие как нефть или сталь. Они работают в больших, шумных комнатах, называемых дилерскими комнатами и делают большую часть своего бизнеса по телефону и на экранах компьютера. Большинству из них до 35 лет. Таким людям необходима выдержка, четкий расчет и хладнокровие к деньгам. Потому, что именно от их правильного решения зависит выбор того или иного предложения на финансовом рынке. Именно кейсы и различные практические ситуации, которые мы изучаем на наших занятиях и помогают нам этому научиться.

Таким образом, можно сделать вывод, что в деньгах нет вреда, это всего лишь средство обращения. Деньги – хороший слуга в правильных руках.

*Научный руководитель: В.Н. Вареник,
кандидат экономических наук, доцент.*

РОЗВИТОК ОБЛІКУ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Г.В. Вовк,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів установ за звітний період, яка складається для користувачів з метою прийняття відповідних рішень. Звітність становить основу інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Інформація, яка надається у фінансових звітах, повинна бути дохідливою і розрахованою на однозначне тлумачення її користувачами [1]. Фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому. Роль фінансово-економічної інформації, як системи фінансових показників, визначається впливом на обґрунтування і прийняття рішень користувачів. Саме бухгалтерська фінансова звітність, відображаючи всі суттєві зміни в структурі господарських засобів і їх джерел, а також результати фінансово-господарської діяльності, надає в скомпонованому вигляді значний обсяг інформації, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам.

Всі учасники ринкової економіки є користувачами бухгалтерської інформації. Залежно від основних інтересів і цілей це можуть бути державні органи і громадські організації, юридичні особи, які мають відносини з цим підприємством, фізичні особи (акціонери), зарубіжні партнери та інвестори.

Річна звітність складається з Балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал, Приміток до річної фінансової звітності і Додатка до приміток до річної фінансової звітності [1]. Суб'єкти малого підприємництва мають подавати як річний, так і квартальний фінансовий (бухгалтерський) звіт, що складається з Балансу і Звіту про фінансові результати. Річна фінансова звітність подається підприємствами не пізніше 20 лютого наступного за звітним року, квартальна фінансова звітність подається підприємствами не пізніше 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом [2]. Кожну форму фінансової звітності підписують керівник підприємства і головний бухгалтер. Звіт суб'єкта малого підприємництва, який складається з Балансу і Звіту про фінансові результати, передбачає один підпис керівника підприємства і головного бухгалтера після показників про фінансові результати [3].

Отже, можна зробити висновок, що фінансова звітність являє собою систему узагальнених і взаємозв'язаних показників, що характеризують результати роботи та особливості діяльності підприємства за певний період. Процес складання фінансової звітності, як і процес бухгалтерського обліку в цілому, базується на комплексі певних принципів. Першим і головним принципом бухгалтерської звітності є достовірність відображених показників.

Список використаних джерел

1. Консультує Міністерство фінансів України: Річний фінансовий звіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cons.parus.ua/_advice_view.asp?mх=059VNb8c559315f89e7122c5a2b44d6c0568e
2. Составляем квартальный финансовый отчет / Журнал «Вестник налоговой службы Украины» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DG090279.html
3. Річна фінансова звітність підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/3192>

*Науковий керівник: З.С Пестовська,
старший викладач.*

Т.О. Годько,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Процес підготовки і аналізу фінансової інформації має велике значення для діяльності будь-якого підприємства. Він забезпечує організованість, впорядкованість та достовірність фінансової документації, яка в свою чергу дає можливість складати звіти, проводити банківські, фінансові, господарські операції, спостерігати за рухом грошових коштів підприємства, забезпечити схоронність матеріальних цінностей та грошових засобів, а також дає можливість запобігти зловживанням та фінансовим порушенням.

Організація роботи з документами є важливою складовою для прийняття рішень, особливо в умовах розвитку ринкових відносин. Система документування фінансової інформації забезпечує необхідною інформацією не тільки управлінський персонал та власників самого підприємства, але й задовольняє інтереси широкого кола споживачів. Основними користувачами фінансової інформації є внутрішні та зовнішні користувачі. Зовнішні користувачі використовують лише ту інформацію, яка характеризує результати діяльності підприємства та його фінансовий стан. Більший відсоток цієї інформації зосереджена в офіційній фінансовій звітності, яка надається підприємством. Внутрішні користувачі крім вищеназваної використовують значний обсяг

інформації про фінансову діяльність підприємства, яка є комерційною таємницею та є недоступною для зовнішніх користувачів.

Перевагою показників, що характеризують фінансовий стан і результати фінансової діяльності по підприємству в цілому є їх уніфікація. Вони дозволяють використовувати типові технології та алгоритми фінансових розрахунків по окремим аспектам формування і розподілу фінансових результатів, а також порівнювати одержані показники з іншими аналогічними підприємствами. Відбувається це лише завдяки тому, що вони базуються на загальноприйнятих стандартизованих принципах обліку.

Разом з тим, інформаційна база, яка формується на основі фінансового обліку, має і свої недоліки. Основними з яких є відображення інформативних показників лише по призначенню, а це, насамперед, не дозволяє використовувати цю інформацію для прийняття управлінських рішень по окремим сферам фінансової діяльності підприємства; періодичність складання (як правило, один раз у квартал, або в рік); використання тільки вартісних показників (це перешкоджає аналізу впливу зміни цін на формування фінансових ресурсів). До складу цих основних фінансових документів, в яких відображаються ці показники є: Баланс (ф.№1), Звіт про фінансові результати (ф.№2), Звіт про власний капітал та звіт про рух грошових коштів (ф.№3,4) [1, с. 228].

Ефективність організації процесу документування інформації – це здатність приносити ефект, результативністю самого процесу документування інформації, які слід вимірювати досягнутим рівнем інформатизації системи управління підприємства за найменших витрат минулої (уреченої) праці, яка, в свою чергу, не створює нової вартості, а виступає лише умовою її створення [2].

Кількісна ознака документування фінансової інформації – передбачає можливість визначити її одиницю виміру, трудомісткість та обсяги (ціни, відсотки і т.д.). Якісна ознака – ознака, значення якої не має чисельного виразу і обумовлює формулювання вимог щодо її документування в розрізі окремих класифікаційних груп враховуючи якісні вимоги користувачів.

Список використаних джерел

1. Документування в бухгалтерському обліку: монографія / С.Ф. Легенчук, К.О. Вольська, О.В. Вакун. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2016. – 228 с.
2. Дмитришин О.В., Яцура В.В. Синергетичний підхід до здійснення підприємницької діяльності / О.В. Дмитришин, В.В. Яцура // Науковий вісник НЛТУ України – 2011. – Вип. 21.10. – С. 194 – 199.
3. Ушкаренко, Ю. В. Синергія кооперативної взаємодії / Ю. В. Ушкаренко // АгроСвіт: Науково-практичний журнал. – 2011. – № 12. – С. 11–16.

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

ОБЛІК ПРАЦІ ТА РОЗРАХУНКІВ ПО ЗАРОБІТНІЙ ПЛАТІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Заробітна плата – це грошовий вираз вартості та ціни робочої сили.

Більш прикладне формулювання викладено у ст. 1 Закону України «Про оплату праці»: Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує робітнику за виконану ним роботу [1].

В бюджетних установах фінансування виплат по заробітній платі здійснюється за окремою статтею, яка відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України» є захищеною. Це означає, що виплати по заробітній платі здійснюються першочергово разом з перерахуванням до фондів обов'язкових платежів [2].

В бюджетній сфері дуже багато працюючих у галузі освіти, мистецтва, охорони праці, тому облік праці та розрахунків по заробітній платі є одним із найважливіших напрямів облікового процесу бюджетних установ.

Фондом оплати праці бюджетних установ є обсяг коштів, отриманих з бюджету у вигляді фінансування, а також доходи отримані у наслідок господарської діяльності, запланованої відповідно до кошторису доходів та видатків бюджетних установ для використання розрахунків заробітної плати з працівниками [3].

До завдань обліку праці та її оплати слід віднести: контроль за дотриманням штатної дисципліни та раціональним використанням робочого часу; правильне обчислення витрат робочого часу та облік праці; правильне обчислення заробітної плати та утримання з неї; здійснення своєчасних і достовірних розрахунків по заробітній платі; контроль за використанням фонду заробітної плати; забезпечення споживачів інформацією про працю і заробітну плату.

Облік і оплата праці повинні сприяти зміцненню трудової дисципліни, і зацікавленості працівників у покращенні результатів праці.

Актуальність теми зумовлена тим, що на будь-якому підприємстві облік ведеться в обов'язковому порядку. Для бухгалтера важливо знати основи законодавства про працю та з якими проблемами обліку розрахунків з оплати праці він може зіткнутися.

Список використаних джерел

1. Про оплату праці. Закон України [Електронний ресурс] // Верховна рада України. // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/и108/95-вр>. – Редакція від 16.01.2016 р.
2. Про державний бюджет України. Закон України [Електронний ресурс] // Верховна рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>.
3. Джерела фонду економії фонду оплати праці бюджетних установ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profosvitamk.org/index.php>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова
доктор економічних наук, професор.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ЗМІНІ МАТЕРІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ОСОБИ

На сьогоднішній день виникає об'єктивна необхідність у такому способі, який би забезпечив можливість взяти на облік можливі розходження між даними обліку і фактичною наявністю господарських засобів. Це досягається за допомогою інвентаризації. Інвентаризація є одним з важливих методів бухгалтерського обліку, яким забезпечується перевірка і документальне підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку про наявність і стан матеріальних і нематеріальних активів, іншого майна, капіталу, інвестицій, розрахунків, резервів і зобов'язань [3, с. 32–37].

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, передбачено проведення підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями незалежно від форм власності інвентаризації майна, коштів і фінансових зобов'язань. (Пункт 1 із змінами, внесеними згідно з Наказом Мініфіну № 115 від 26.05.2000) [1].

Порядок і строки проведення інвентаризації на підприємствах і в організаціях всіх форм власності регламентуються Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, затвердженою наказом Мініфіну України від 11 серпня 1994 р. № 69 [2].

Інвентаризації товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів проводяться з додержанням раптовості і обов'язкові в таких випадках:

При передачі цінностей однією матеріально відповідальною особою іншій або однією бригадою з колективною матеріальною відповідальністю іншій, а саме:

При прийманні на роботу і звільненні осіб з індивідуальною матеріальною відповідальністю, наданні їм відпустки і поверненні з відпустки, у зв'язку з тривалою хворобою.

При зміні бригадира (завідуючого підприємством), виході його в чергову відпустку, вибутті з бригади більше 50 % її членів, а також на вимогу одного чи кількох членів бригади.

При поверненні бригадира (завідуючого підприємством) з чергової відпустки у разі, коли бригада складається з двох осіб.

При наданні відпустки або звільненні всієї бригади.

Для того щоб стягнути з матеріально відповідальної особи заподіяну з його вини шкоду, необхідно правильно оформити приймання-передачу матеріальних цінностей. Наприклад, при прийомі на матеріально відповідальну роботу письмово зафіксувати, яке майно і інші цінності

співробітникам ввіряються. А при його виході у відпустку або при іншому тривалому відсутності на робочому місці, переведення на іншу посаду або звільнення – звірити їх наявність з даними бухгалтерського обліку.

В іншому випадку довести, що нестача або псування майна сталася з вини цього працівника, буде проблематично.

При проведенні інвентаризації важливо пам'ятати наступне:

до її початку матеріально відповідальні особи повинні дати розписки про те, що до початку інвентаризації всі видаткові і прибуткові документи на майно здано в бухгалтерію (або передані комісії і всі цінності, що надійшли на їх відповідальність, оприбутковані, а вибулі списані у расход);

перевірка фактичного наявності майна повинна проводитися при обов'язковій участі матеріально відповідальних осіб;

у проведенні інвентаризації повинні брати участь всі члени комісії. Відсутність хоча б одного з них послужить підставою для визнання результатів інвентаризації недійсними;

інвентаризація повинна здійснюватися на день приймання-передачі справ.

Уніфікованої форми акту приймання-передачі не існує. Тому він складається в довільній формі, але з дотриманням таких вимог:

В акті рекомендується відображати найменування переданого майна з зазначенням по кожній позиції: одиниці виміру; ціни за одиницю продукції; кількості переданого майна і на яку суму (вартість). Слід мати на увазі, що для заповнення цих даних можуть використовуватися результати інвентаризації. В обов'язковому порядку в акті повинна бути зазначена дата здійснення приймання-передачі матеріальних цінностей. І по завершенні процедури приймання-передачі акт повинен бути завірений підписами сторін.

Процедуру приймання-передачі необхідно завершити до дати звільнення матеріально відповідальної особи або переведення його на іншу посаду, з тим щоб у разі виявлення нестачі врегулювати розбіжності на місці (запросити письмові пояснення; в разі відмови або ухилення працівника від дачі пояснень – скласти відповідний акт тощо).

Як відомо, якщо буде виявлено матеріальну шкоду, роботодавець має право стягнути його з винного працівника. Однак якщо заподіювач шкоди не визнає себе винним і відмовляється відшкодувати його в добровільному порядку, роботодавець вправі вимагати повернення прямої дійсної шкоди через суд.

Таким чином, інвентаризація, як один з найважливіших методів господарського контролю, є засобом здійснення перевірки фактичної наявності і стану основних і зівставлення отриманого результату з даними бухгалтерського обліку. Проте існують і певні недоліки у проведенні та оформленні інвентаризації, а вдосконалення проведення інвентаризації на підприємстві є досить актуальною темою, що потребує детального розгляду і необхідних шляхів вирішення.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами і доповненнями.

2. Про інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно - матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: наказ МФУ від 11.08.1994 р. № 69 (із змінами і доповненнями від 26.05.2000 р. № 115).

3. Пархоменко В. Інвентаризація як інструмент достовірності фінансової звітності// Бухгалтерський облік і аудит. – 2005р. – № 1 – с. 32–36.

4. Г.О.Партин Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку / Г.О. Партин, А.Г. Загородній, М.В. Корягін, Р.Л. Хом'як, О.С. Височан, В.І. Воськало // Бухгалтерський облік. – Львів: НУ «ЛП», 2005. – С. 71.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**Н.І. Гудзь,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ВІЛЬНОГІРСЬКЕ СКЛО»

Підприємства як самостійні ланки економіки виробляють продукцію, надають різноманітні послуги як з метою задоволення потреб населення, так і для власного виробництва. Сучасне підприємство — це складна система, що об'єднує і використовує різноманітні ресурси: людські, матеріальні, фінансові, інформаційні тощо. Ефективне управління підприємствами неможливе без вивчення їх сутності та взаємозв'язків. Від того, як підприємства використовують власні ресурси, наскільки якісною та конкурентоспроможною є вироблена ними продукція, як вони здійснюють інноваційні перетворення, значною мірою залежать добробут населення й економічна могутність держави загалом.

ТОВ «Вільногірське скло» є підприємством, що засноване на власності іноземних підприємств та підприємства України, кінцевими бенефіціарними власниками яких є фізичні особи – громадяни України. До основних зареєстрованих видів діяльності підприємства належать: виробництво порожнистого скла та виробництво й оброблення інших скляних виробів, у тому числі технічних.

«Вільногірське скло» — єдине в Україні підприємство цього сегмента ринку, яке виробляє склотару відразу трьох кольорів — зеленого, оливкового (крім нього, більше ніхто не випускає) і прозорого.

Список споживачів ТОВ «Вільногірське скло» говорить сам за себе: Артемівський завод шампанських вин, Одеський завод шампанських вин.

ТОВ «Вільногірське скло» – генеральний постачальник білої пляшки для продукції відомих торгових марок «Олімп», «Хортиця», «Шустов», «Мягков», «Shake». У вільногірську пляшку розливається винна продукція торгових марок «Шабон», «Коблево», «Французький бульвар», «Золота амфора», «Інкерман».

Основну частку в продажах займає шампанська пляшка — близько 38%, винна класична — 14%, винна ексклюзивна «Коника» — 11%, Коблево — 8 % тощо. Тобто основні продажі сконцентровані в сегменті —

пляшки для шампанських вин і винної промисловості. Обсяг ринку шампанської пляшки — близько 40 млн шт. у рік. Позиція заводу в цьому сегменті складає 58%, тобто загальна реалізація складає близько 20,7 млн шт. По винній пляшці обсяг ринку складає 130 млн шт. на рік. У цьому сегменті ТОВ «Вільногірське скло» займає близько 48%, тобто обсяг реалізації складає 67,6 млн шт. на рік.

Географічно вигідне положення підприємства відносно сировинних джерел та основних споживачів продукції, висока якість та конкурентоспроможна ціна є передумовами для виведення заводу у лідери по продажах у південно-східному регіоні України.

Таким чином, можна виділити наступні конкурентні переваги ТОВ «Вільногірське скло»: висока якість і різноманітний асортимент продукції; близьке розташування до основних споживачів продукції; достатні запаси готової продукції, що дозволяють підтримувати збут у запланованих обсягах; низька собівартість продукції, оскільки на підприємстві використовуються енергозберігаючі технології і нове передове обладнання; вигідне розміщення сировинних джерел; досить зношені основні виробничі фонди конкурентів; високий вхідний бар'єр у дану галузь.

Список використаних джерел

1. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>
2. Офіційний сайт ТОВ «Вільногірське скло» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.steklotara.com.ua

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

**С.П. Друз'єва,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

СИНЕРГІЯ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В БІЗНЕСІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Для того щоб мати чітку уяву про фінансову інформацію підприємства, потрібно вміти правильно розподілити ресурси, виявити напрями його розвитку, визначити основні питання, які потребують корегування. Чи знаєте Ви, який фінансовий стан підприємства? Перебуває воно в стадії підйому чи скорочення своєї діяльності? Наскільки ефективно працює підприємство?

Фінансова інформація – це набір даних у систематизованій формі: господарські ресурси, зобов'язання та фінансові джерела підприємства; рівень прибутку і витрат, які дають змогу оцінити очікувані доходи та пов'язані з ними ризики; обороти фірми та якість її активів; обсяг і якість потоків грошових коштів [2, с. 56].

В основі оцінки бізнесу лежить аналіз фінансових звітів, які містять виділені дані про фінансовий стан підприємства. Правильний аналіз і адекватна інтерпретація інформації про фінансовий стан підприємства багато в чому визначають достовірність результатів, отриманих в результаті розрахунку вартості власного капіталу підприємства. Фінансовий аналіз і коректування даних переслідують такі цілі: домогтися розуміння зв'язків, існуючих між показниками звіту про прибутки і збитки та балансу, в тому числі тенденцій зміни у часі, щоб оцінити ризик, притаманний операціями даного бізнесу, і перспективи щодо результатів майбутньої діяльності; провести порівняння з аналогічними бізнесами, щоб оцінити параметри ризику і вартості; скоригувати дані звітів за минулі періоди, щоб оцінити економічні можливості і перспективи бізнесу [3]. Сучасна інформаційна система повинна бути спроможною формувати і надавати інформацію з урахуванням не тільки існуючих, але й ймовірних інформаційних потреб користувачів. Якщо правила незмінні, ми можемо розробити стратегію і тактику і розвивати власний бізнес. Якщо правила змінюються протягом руху, то це ніколи не дасть бізнесу розвиватися. Ми повинні навчитися встановлювати правила і дотримуватись правил, якщо цього не буде, не буде і економічного розвитку. Держава зобов'язана мотивувати населення на розвиток бізнесу. І коли бізнес буде розвиватися, тоді і буде наповнюватись державний бюджет.

Для сучасної світової економіки притаманні передусім, зростання уваги до питань корпоративного управління в умовах глобалізації фінансових ринків. Корпоративне управління - система відносин між інвесторами - власниками товариства, його менеджерами, а також зацікавленими особами для забезпечення ефективної діяльності товариства, рівноваги впливу та балансу інтересів учасників корпоративних відносин. Корпоративне управління дуже важливе для держави, тому як воно впливатиме на економічний та соціальний розвиток країни [1, с. 11]. Система корпоративного управління передбачає залучення інвестицій. Інвестори в українську економіку - це Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Австрія, велика Британія, Швейцарія та інші [4]. Збільшення обсягів іноземних інвестицій в Україну залежить від спроможності українських компаній забезпечити довіру партнерів та зовнішнє фінансування, через вживання заходів для впровадження ефективної системи корпоративного управління [5].

Одним із головних пріоритетів розвитку світового суспільства є його інформатизація як на глобальному рівні, так і на локальному рівні держав, корпорацій. Повною мірою ці процеси набувають більшої актуальності для України - держави, яка формує своє місце у світовому співтоваристві.

Отже, щоб підвищити ефективність фінансової інформації в бізнесі краще використати синергійний підхід. Синергія - це зростання ефективності діяльності в результаті з'єднання, інтеграції окремих частин у єдину систему та їх комплексної взаємодії. Синергія інформації - підвищення ефективності інформатизації системи управління підприємством за рахунок синергійного ефекту в результаті поєднання й інтеграції теоретичної, методологічної та організаційної складових формування та надання всього спектру інформації в єдину систему та їх комплексної взаємодії [5].

Безперечною перевагою синергізму є підвищення ефективності інформації за кількісною та якісною ознакою внаслідок системної організації процесу документування на всіх стадіях облікового процесу за всіма сегментами та напрямками діяльності у загальній системі управління.

Отже, використання синергічного підходу забезпечує можливість пошуку нових способів створення ефективніших структур, взаємозв'язків, їх організаційну реконструкцію.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.А. Синергія інформації в бізнесі: навчальний посібник / С.А. Кузнецова. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 120 с.
2. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / М.Д. Білик, О.В. Павловська. – Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2009. – 592 с.
3. Говорушко Т.А. Фінансовий менеджмент: підручник для вузів / Т.А. Говорушко. – Львів: Магнолія-2006, 2014. – 343 с.
4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Кузнецова С.А. Синергетичний розвиток управлінського обліку: підходи, принципи, трансформації [Електронний ресурс]./ С.А. Кузнецова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 721: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 131–137. – Режим доступу: <http://library.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/1269>

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

О.В. Кочерга,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ У МЕДИЧНІЙ УСТАНОВІ

Як відомо, стан справ у бюджетній установі відображається в бухгалтерському обліку, який є частиною процесу управління державними фінансами. Для того щоб управляти, потрібно контролювати, а для того щоб контролювати, треба виміряти. Від правильного ведення обліку господарських операцій залежить розвиток не лише окремо взятої установи, а й держави.

Дані бухгалтерського обліку – це вихідна інформація для складання фінансової і бюджетної звітності, і це також свідчить на користь того, що питанням організації бухгалтерського обліку має відводитися чільне місце в діяльності бюджетних установ.

Запаси для будь-якого суб'єкта державного сектора є вагомою складовою оборотних активів. Від методологічних та методичних аспектів їх обліку залежить порядок формування окремих витрат установи, а також порядок відображення даних у звітності. Як і інші об'єкти обліку в державному

секторі, запаси є предметом ретельної уваги з боку контролюючих органів, тому дотримання вимог діючого законодавства бюджетної сфери потребують від бухгалтера досконалого знання нормативної бази, аналітичного мислення та професійної кмітливості для запобігання небажаних сюрпризів у питаннях організації їх обліку і контролю.

Удосконалення аналітичного обліку витрат потребує удосконалення записів на аналітичних і синтетичних рахунках, що сприяє підвищенню ефективності системи управління витратами установи, а значить і фінансування її діяльності.

Бухгалтерський облік лікарських засобів і медичних виробів закладів охорони здоров'я здійснюється з дотриманням єдиних методологічних основ, встановлених Законом України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності медичної установи і комп'ютерної технології обробки облікових даних. Бухгалтерією ведеться облік в кількісному і вартісному вимірюванні в гривнях з копійками за найменуваннями і в розрізі матеріально відповідальних осіб, з неухильним дотриманням порядку оформлення і представлення первинних документів. У разі потреби вносяться пропозиції із застосування додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

Наказ Мінохоронздоров'я України від 09.09.2014 р. № 635 затвердив «Методичні рекомендації з ведення обліку лікарських засобів і медичних виробів в установах охорони здоров'я». Вони визначають загальний механізм формування в обліку інформації про лікарські засоби і медичні вироби в матеріальній і грошовій формі як запаси.

При цьому проблема полягає в тому, що План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі містить субрахунок 233 «Медикаменти і перев'язувальні засоби», Згідно з Порядком застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженим наказом Міністерства України від 29.12.15 р. № 1219 на субрахунку 233 повинні враховуватися «медикаменти, компоненти, бактерицидні препарати, дезінфікуючі засоби, сироватки, вакцини, кров, плівка для рентгенівських знімків, матеріали для проведення аналізів і перев'язувальні засоби, дрібний медичний інвентар (термометри, ланцети, пінцети, голки і тому подібне) установ». Як бачимо, це дуже розлогий список, і без удосконалення системи записів на субрахунку 233 не обійтися.

Наприклад, досить типовою схемою організації аналітичного обліку медикаментів є групування лікарських засобів на субрахунку 233 «Медикаменти і перев'язувальні засоби» з додаванням 4 цифри, припустимо за таким призначенням:

- 233/0 - загальні медикаменти;
- 233/1 - гуманітарні медикаменти;
- 233/2 - вакцина;
- 233/3 - благодійні медикаменти.

Далі в аналітичному обліку використовують наочно-кількісний облік окремих груп лікарських засобів. Складський облік здійснюється за найменуваннями по кожному лікарському засобу окремо, з вказівкою його назви,

дозування, форми випуску (пігулки, ампули і так далі), інформації про упаковку (коробки, флакони, туби і тому подібне)

Але часто виникає потреба між груповим обліком за призначенням лікарських засобів і складським обліком за їх найменуваннями розділити облік цих запасів на окремі підгрупи за особистими ознаками, що витікають із способу придбання або використання запасів. Як відомо, цього потребує суворість дотримання встановленого порядку фінансування закупівель за рахунок бюджетних коштів. Тоді варто організувати більшу деталізацію в кодах аналітичних рахунків з додаванням 5 цифри за потреби, наприклад:

- а). 233/01 - загальні медикаменти,
233/02 - пільгові медикаменти;
- б). 233/11 - гуманітарні медикаменти за рахунок обласного бюджету,
233/12 - гуманітарні медикаменти за рахунок місцевого бюджету;
- в). 233/31 - благодійні медикаменти від юридичних осіб,
233/32 - благодійні медикаменти від фізичних осіб.

Такі заходи із застосування додаткової системи рахунків, а у разі потреби, і реєстрів аналітичного обліку, сприяють більш зручному порядку обробки облікової інформації та удосконаленню аналітичного обліку запасів.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з ведення обліку лікарських засобів і медичних виробів в установах охорони здоров'я, затверджена наказом Мінохоронздоров'я України від 09.09.2014 р. № 635.
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектора, затверджені наказом Мінфіну України від 23.01.15 р. № 11.
3. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектора, затверджені наказом Мінфіну України від 23.01.15 р. № 11.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом Мінфіну України від 12.10.10 р. № 1202.
5. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 року № 1203.
6. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджене наказом Мінфіну України від 29.12.15 р. № 1219.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Законом України від 16.07.1999 р. № 996-XIV.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

В.М. Міллер,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Виробничо-господарська діяльність підприємства забезпечується шляхом використання фінансових, трудових і матеріальних ресурсів, а також за рахунок необоротних активів. Необоротні активи визначають потужність

виробничого персоналу, впливають на вдосконалення засобів праці та забезпечують зростання технічної оснащеності підприємства. В залежності від ефективного використання необоротних активів фінансовий стан підприємства має свої певні характеристики. В структурі майна підприємства необоротні активи складають основу його функціонування та визначають подальші шляхи та напрямки розвитку [1, с. 29].

Стан та використання необоротних активів є важливими для забезпечення конкурентоспроможності підприємства, а їх склад та структура зумовлюють можливості підприємства відносно виробничого процесу. В реаліях сучасного бізнесу користувачі прагнуть отримувати своєчасну та якісну інформацію про стан та використання необоротних активів, що сприяє результативному управлінню підприємством. Тому у сучасних умовах інформація про стан і використання необоротних активів є надзвичайно актуальною. Вона полягає в тому, що правильність, достовірність, неупередженість та правдивість важливих для користувачів показників фінансово-господарського стану підприємства залежать від повноти та об'єктивності відображення в господарських операціях інформації щодо необоротних активів в фінансовій звітності та бухгалтерському обліку [2, с. 176].

Необоротні активи - це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року.

Необоротні активи відображають у балансі за статтями [3]:

нематеріальні активи – вартість прав користування природними ресурсами, промисловими зразками, знаками для товарів і послуг, місцем на товарній і фондовій біржі, вартість програмного забезпечення обчислювальної техніки, об'єктів промислової та інтелектуальної власності, ноу-хау, гудвілу, прав користування будинками, спорудами, внесених вкладів у статутний фонд, а також придбаних у процесі діяльності підприємства, вартість прав на здійснення окремих видів діяльності й оренду будівель (споруд, помешкань);

незавершене будівництво – вартість незавершеного будівництва (включаючи устаткування для монтажу), що здійснюється для власних потреб підприємства, а також авансові платежі для фінансування такого будівництва;

основні засоби – вартість власних і одержаних на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, що належать до складу основних засобів згідно з відповідними положеннями (стандартами). У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів;

довгострокові фінансові інвестиції – на період понад один рік, а також усі інвестиції, що не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. У цій статті виокремлюють фінансові інвестиції, які згідно з відповідними положеннями (стандартами) обліковують методом участі в капіталі;

довгострокова дебіторська заборгованість, яка включає заборгованість фізичних і юридичних осіб, що не виникає в процесі нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців від дати балансу;

відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою і податковою базами оцінки;

інші необоротні активи – суми необоротних активів, що не можуть бути включені до наведених вище статей [4, с. 192].

В процесі аналізу літературних джерел, в яких розглядаються питання обліку, аналізу та аудиту необоротних активів видно, що в економічній літературі та нормативно-правових джерелах існує багато визначень необоротних активів, але серед науковців немає єдиної думки щодо змісту даних термінів, що призводить до плутанини. Тому виникає потреба узгодження нормативних актів України і введення єдиного загальноприйнятого терміну необоротні активи, яке б достатньою мірою розкривало його зміст.

Список використаних джерел

1. Антонов М.Д. Облік і аудит основних засобів / М. Д. Антонов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 3. – С. 29–39.

2. Гуцаленко Н.В. Проблемні аспекти нарахування амортизації необоротних активів / Н. В. Гуцаленко // Подільський державний аграрно-технічний університет. – 2014. – № 1. – С. 176–181.

3. Деменко А.В. Вдосконалення обліку необоротних активів шляхом впровадження сучасних інформаційних систем / А. В. Деменко, Л. І. Полятикіна // Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ. - Суми. - 2015.

4. Дерев'яно С.І. Класифікація основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку / С. І. Дерев'яно // Науковий вісник НАУ. – 2012. – Вип. 56. – С. 192–194.

*Науковий керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

**М. Ю. Піддубна,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ТА ВНУТРІШНІЙ АУДИТ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ДП «КОНТАКТ» ВАТ «ЖИТЛОБУДМЕХАНІЗАЦІЯ-2»

В ході дослідження господарської діяльності ДП «Контакт» ВАТ «Житлобудмеханізація-2» було виявлено, що обіг його грошових коштів здійснюється як у готівковій, так і у безготівковій формах. Таким чином, підприємство має і касу, і розрахункові рахунки у банках.

Документальне оформлення касових операцій здійснюється з допомогою типових форм первинних касових документів, затверджених Міністерством статистики України.

На підприємстві ведуть одну касову книгу – у національній валюті. Вона є пронумерованою, прошнурованою і опечатаною печаткою. Кіль-

кість аркушів в касовій книзі підтверджується підписами керівника і головного бухгалтера.

Задля найоперативнішого ведення своїх безготівкових розрахунків ДП «Контакт» використовує програмно-технічний комплекс «Клієнт-банк». Можливості цієї програми дають змогу формувати платіжні доручення на списання необхідної суми коштів з рахунку підприємства, а також формувати виписки про рух грошових коштів на його рахунку та їх залишок на конкретну дату.

Внутрішній аудит операцій з грошовими коштами ДП «Контакт» спрямований на розробку рекомендацій стосовно збалансованості грошових виplat та надходжень, а також на підтвердження правильності організації та методики ведення бухгалтерського обліку грошових коштів вимогам чинного законодавства з метою надання рекомендацій, спрямованих на вдосконалення системи обліку та підвищення ефективності використання грошових коштів.

Технологія проведення аудиту операцій з грошовими коштами ДП «Контакт» спрямована на:

- повну перевірку первинних облікових документів і облікових реєстрів, їх оформлення і зміст;
- перевірку звітів касира, касової книги, грошових чеків, їх взаємозв'язку в обліковому процесі;
- зіставлення показників виписки банку з даними документів, які додаються до неї;
- звірку даних виписок з обліковими реєстрами по руху і залишках грошових коштів;
- звірку даних облікових реєстрів із записами в головній книзі.

Проведення внутрішнього аудиту операцій з обліку грошових коштів ДП «Контакт» складається з наступних етапів:

- 1) проводиться перевірка на наявність договорів матеріальної відповідальності, своєчасність та повноту проведення інвентаризації каси та грошових еквівалентів;
- 2) спрямовано на перевірку надходження грошових коштів;
- 3) спрямовано на контроль вибуття грошових коштів та їх еквівалентів;
- 4) спрямовано на підтвердження інформації про фактичні залишки грошових коштів та їх еквівалентів у касі та на поточних рахунках в банківських установах;
- 5) спрямовано на проведення аналізу грошових коштів за наступними напрямками: аналіз динаміки грошових коштів, структури грошових коштів, грошових потоків, ліквідності підприємства, ділової активності;
- 6) заключний та спрямований на складання та подання аудитором аудиторського висновку.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ПАТ «СВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ»

Основним напрямком цієї роботи є дослідження виробничих витрат ПАО «СВРАЗ Дніпродзержинський КХЗ». Витрати підприємства відносяться до аспектів внутрішньо-розпоряджувальної документації, такої як «Наказ про облікову політику». Згідно з цим Наказом витрати визначаються як – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу.

Визначається, що на ПАТ «СВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ» витрати визнаються в тому звітному періоді, в якому визнано доходи, для отримання яких вони понесені (принцип відповідності доходів і витрат), або коли стає очевидно, що дані витрати не призведуть до отримання будь-яких доходів, незалежно від часу фактичної виплати грошових коштів або іншої форми їх оплати, коли економічні вигоди від їх використання зменшилися або повністю спожиті.

Незважаючи на існування принципу відповідності доходів і витрат, ПАТ «СВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ» не має права визнавати в балансі як активи або зобов'язання операції, які не відповідають визначенню активів або зобов'язань.

ПАТ «СВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ» для цілей бухгалтерського обліку і відзеркалення у фінансовій звітності приймає наступну первинну класифікацію «за призначенням витрат» (по функціях): собівартість реалізації; адміністративні витрати; витрати на збут; фінансові витрати; інші операційні витрати.

У рамках кожного елемента цієї класифікації існують підкласи, які розділяють елементи «за характером витрат» (по елементах). Основними елементами витрат є: сировина і матеріали; заробітна плата; амортизація.

Можливість нових шляхів модернізації виробничих витрат в умовах хаотично – структурованої економіки являє собою вдалий важіль для отримання додаткового прибутку за допомогою мінімізації часу на ведення обліку. Така модернізація дозволяє підприємству бути конкурентоспроможним на ринковому просторі.

Витрати - це суттєвий показник розвитку підприємства в умовах конкурентної боротьби. Виробничий процес вимагає розвитку принципів управління собівартістю з метою скорочення часу та покращення якості продукції.

При дослідженні виробничих витрат на ПАТ «СВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ» можна зробити такі пропозиції:

1. Використовувати комп'ютерні програми для зручного ведення обліку виробничих витрат підприємства;

2. Оскільки ПАТ «ЄВРАЗ ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ КХЗ» використовує попередільний метод калькулювання собівартості продукції, розглянути введення попроцесного методу калькулювання собівартості.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**Л.А Рак,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ТА ВНУТРІШНІЙ АУДИТ СТАНУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПЛАТЕЖАМИ ПІДПРИЄМСТВ З БЮДЖЕТОМ

В управлінні підприємства за чинних умов оподаткування важливо постійно здійснювати контроль за станом нарахування та сплати податкових платежів, а також вчасності та правильної оцінки планової господарської операції з погляду майбутніх податкових наслідків для підприємства. Таким чином, важливим елементом в податковому плануванні є здійснення аналізу розрахунків з бюджетом.

Аналіз за допомогою показників дає кількісну оцінку ефективності системи управління податкових платежів. До них належать: рівень податкового навантаження на підприємство; рівень впливу заходів податкового планування на величину податкових зобов'язань підприємства. Для оцінки ефективності системи управління податками і платежами підприємство може використовувати дві групи показників: показники для оцінювання податкового навантаження (сума податків, структура податків, коефіцієнти оподаткування доходів, витрат і прибутку); показники для оцінювання ефективності податкового планування (загальний коефіцієнт оподаткування, коефіцієнт використання податкових пільг). Щоквартально підприємства на основі декларації визначають податкове навантаження. Після здачі підприємствами декларацій з ПДВ, податкові органи проводять такий самий аналіз податкового навантаження.

Аналіз розрахунків з бюджетом здійснюється за трьома напрямками:

1. Аналіз податків.
2. Аналіз зборів.
3. Аналіз мита.

В свою чергу, аналіз податків має в своєму складі такі види аналізу: аналіз податку на додану вартість; аналіз акцизного податку; аналіз податку на прибуток; аналіз податку з доходів фізичних осіб; аналіз інших податків.

Перспективним в аналізі податків є визначення відхилення податкового навантаження у звітному році в порівнянні із попереднім періодом. Управління розрахунками з бюджетом та позабюджетними фондами включає в себе проведення аналізу розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами, аналізу фактичного податкового навантаження, встановлення планових нормативних показників, прогнозу платежів у бюджет та поза-

бюджетні фонди, складання бюджету планових платежів. Аналіз розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами може складатися з аналізу питомої ваги кожного податку в загальній сумі розрахунків, аналізу динаміки податків у сумі, аналізу податків у відсотках та аналізу факторів впливу на платежі. На платежі можуть впливати обсяги виробництва та реалізації продукції, зміни ставок оподаткування, чисельність робітників, суми отриманого валового доходу та понесених валових витрат, нарахована заробітна плата, зміни майна підприємства та використання ресурсів. Аналіз платежів підприємства дає змогу виявити частку кожного податків, збору, плати в загальній сумі платежів для визначення основних видів податків підприємства. У ході аналізу динаміки сплати платежів до бюджету відображається, як з кожним роком змінюються абсолютні та відносні суми сплати. Ретельний аналіз податків дає змогу прийняти своєчасні управлінські рішення та посилити контроль за сплатою основних податків.

Податки впливають на стан основних фінансових показників, зокрема показників фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, показники рентабельності. Зміни, які відбуваються у динаміці структури і складі витрат у собівартості продукції залежать від змін величини податків у собівартості продукції. Всі основні економічні показники при зменшенні ставок ПДВ мають тенденцію до покращення.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356.

*Науковій керівник: П.Й. Атамас,
кандидат економічних наук, професор.*

З. Салиева, Д. Калжанов,
*Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, Узбекистан*

СУЩНОСТЬ И ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

Бухгалтерский учет представляет собой упорядоченную систему сбора, регистрации и обобщения информации в денежном выражении об имуществе, обязательствах организации и их движения путем сплошного, непрерывного и документального учета всех хозяйственных операций. В данном определении отражены:

- основные этапы учетного процесса (вначале любой учетный объект наблюдается, затем измеряется, осуществляется его регистрация, дальнейшая обработка учетной информации для ее придачи пользователям);
- основные отличия бухгалтерского учета от других видов - статистического и оперативного.

Бухгалтерский учет обязаны вести все организации, находящиеся на территории Республики Узбекистан, а также филиалы и представительства иностранных организаций, если иное не предусмотрено международными договорами Республики Узбекистан.

Понятие о бухгалтерском учете можно определить двумя способами:

1) это информационная система, в основе которой лежит сбор, обработка и передача информации о хозяйствующем субъекте в виде финансовой отчетности заинтересованным сторонам - пользователям информации.

2) это система сплошного, непрерывного и документально обоснованного отражения хозяйственной деятельности предприятия любой формы собственности.

Функции бухгалтерского учета:

1. Информационная;
2. Контрольная;
3. Обеспечение сохранности собственности;
4. Аналитическая.

Предметом бухгалтерского учета является финансово-хозяйственная деятельность предприятия или организации.

Финансово-хозяйственная деятельность складывается из:

- формирования источников, необходимых для деятельности.

Источники могут быть финансовыми и материальными; - размещения привлеченных и сформированных средств: создание производственных запасов, затрат на производство продукции, реализации продукции,

- взаимоотношений с бюджетом в части налогообложения и иные хозяйственные операции.

Метод бухгалтерского учета - ведение учета финансово-хозяйственных операций на основе натуральных измерителей в денежном выражении путем сплошного, непрерывного, документального и взаимосвязанного их выражения.

Задачами бухгалтерского учета являются:

- формирование полной и достоверной информации о деятельности организации и ее имущественном положении, необходимой внутренним пользователям бухгалтерской отчетности - руководителям, учредителям, участникам и собственникам имущества организации, а так же внешним - инвесторам, кредиторам и другим пользователям бухгалтерской отчетности;

- обеспечение информацией, необходимой внутренним и внешним пользователям бухгалтерской отчетности для контроля за соблюдением законодательства Республики Узбекистан при осуществлении организацией хозяйственных операций и их целесообразностью, наличием и движением имущества и обязательств, использованием материальных, трудовых и финансовых ресурсов в соответствии с утвержденными нормами, нормативами и сметами;

- предупреждение отрицательных результатов хозяйственной деятельности организации и выявление внутрихозяйственных резервов обеспечения ее финансовой устойчивости.

Согласно Закону Республики Узбекистан «о бухгалтерском учете», задачами бухгалтерского учета являются:

1. формирование на счетах бухгалтерского учета полных и достоверных данных о состоянии и движении активов, состоянии имущественных прав и обязательств;
2. обобщение данных бухгалтерского учета в целях эффективного управления;
3. составление финансовой, налоговой и иной отчетности.

Список использованных источников

1. Дараева Ю.А. Теория бухгалтерского учета. Конспект лекций / Ю.А. Дараева 2008.
2. Рогожин М.Ю. Делопроизводство и документооборот в бухгалтерии, ГроссМедиа / М.Ю. Рогожин, 2009.

О.Д. Трінсва,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЗАПАСІВ ПРИ ВИБУТТІ З ПІДПРИЄМСТВА

Згідно з П(С)БО 9 оцінка запасів при їх відпуску у виробництво, продаж та іншому вибутті здійснюється одним із таких методів:

- 1) ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- 2) середньозваженої собівартості;
- 3) собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- 4) нормативних затрат;
- 5) ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є найменування запасів або однорідна група запасів (вид).

Доцільність використання різних методів для визначення собівартості запасів визначається підприємством. Наприклад, може бути доцільним застосування різних методів визначення собівартості запчастин, які реалізуються, та таких самих запчастин, що використовуються для власних потреб (ремонт устаткування).

На підприємстві ПАТ «ІНТЕРПАЙП НМТЗ» використовується метод ФІФО. Метод ФІФО (першими відпускаються запаси, що надійшли раніше) базується на хронології надходження, тобто на припущенні, що одиниці запасів, які були придбані першими, продаються чи використовуються першими, що запобігає їх псуванню, а також, що грошова одиниця є стабільною.

Одиниці, які залишаються в запасах на кінець періоду, оцінюються за цінами останніх надходжень товарів.

Перевага методу ФІФО полягає в його простоті, систематичності та об'єктивності, завдяки використанню цього методу не допускається мані-

пулювання даними в сторону штучного завищення або заниження вартості запасів, тобто сприяє запобіганню можливості маніпулюванням прибутком, забезпечує відображення у балансі суми запасів, яка приблизно співпадає з поточною ринковою вартістю. Метод ФІФО оправдовує себе в умовах незначної інфляції. Застосування ж його в умовах високої інфляції призведе до завищення вартості матеріальних залишків, заниження собівартості готової продукції та, як наслідок, завищення результатів від реалізації.

На підприємстві ПАТ «ІНТЕРПАЙПНМТЗ» облік запасів та ТМЦ автоматизований, тому розрахунок проводиться програмою «ІТ-підприємство» при проведенні видаткових накладних, та одночасно списується вартість і кількість товарів з «Картотеки обліку ТМЦ».

У створених програмою бухгалтерських проводках можна прорахувати різницю між собівартістю товарів та загальною сумою продажу. Якщо загальна сума продажу ТМЦ буде нижчою ніж собівартість товарів, що буває не часто, то на цю різницю треба буде виписувати податкову накладну, та реєструвати її в органах державної фіскальної служби.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**А.А. Туребеков, асистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, Узбекистан**

МЕЖДУНАРОДНЫЕ БУХГАЛТЕРСКИЕ ПРИНЦИПЫ

В результате реформирования бухгалтерского учета в Узбекистане содалась нормативная база. Законодательной основой для перехода на НСБУ является закон “О бухгалтерском учете”, он устанавливает основные правила бухгалтерского учета, общие требования и порядок предоставления финансовой отчетности.

Применение национальных стандартов, основанных на принципах международной финансовой отчетности, достаточно серьезно увеличивает объем учетной работы и ее качество, практически невозможным станет применение малокавалифицированного бухгалтерского труда.

Совершенно очевидно, что введение национальных стандартов бухгалтерского учета требует введение и мемориально-ордерной формы учета, поскольку именно эта форма учета максимально приспособлена для ведения учета по международным стандартам, более проста в употреблении и применяется во всем мире.

Ведение бухгалтерского учета позволяет иметь обоснованную информацию о состоянии дел на предприятии.

В соответствии с Первым международным учетным стандартом основополагающими бухгалтерскими принципами являются метод начисления и непрерывность деятельности.

Метод начисления. В соответствии с данным методом результаты операций и прочих событий признаются по факту их совершения (а не в том случае, когда денежные средства или их эквиваленты получены или выплачены). Они отражаются в учетных записях и включаются в финансовую отчетность периодов, к которым относятся. Благодаря этому финансовая отчетность информирует пользователей не только о прошлых операциях, но и об обязательствах заплатить деньги в будущем, и о ресурсах, представляющих денежные средства, которые будут получены в будущем.

Непрерывность деятельности. Финансовая отчетность обычно составляется на основе допущения, что компания действует, и будет действовать в обозримом будущем. Таким образом, предполагается, что компания не собирается и не нуждается в ликвидации или существенном сокращении масштабов своей деятельности. Если такое намерение или необходимость существует, финансовая отчетность должна составляться на иной основе, которую необходимо раскрыть.

Качественными характеристиками финансовой отчетности являются понятность, уместность, надежность и совместимость.

Понятность. Информация, представленная в финансовой отчетности, должна быть доступной для понимания пользователем, который имеет достаточные знания в сфере деловой и экономической деятельности. Вместе с тем информация о сложных и важных вопросах не должна исключаться только из-за того, что может оказаться слишком сложной для понимания отдельными пользователями.

Уместность. Информация является уместной, когда она влияет на экономические решения пользователей, помогая им оценить прошлые, настоящие и будущие события, подтверждать или исправлять их прошлые оценки.

На уместность информации влияют ее характер и существенность. Например, само сообщение о новом сегменте может повлиять на оценку рисков и возможностей, имеющихся у компании, независимо от существенности результатов, достигнутых новым сегментом в отчетном периоде.

Существенной считается информация, если ее пропуск или искажение могут повлиять на экономические решения пользователей, принятые на основе финансовой отчетности.

Надежность. Информация является надежной, когда в ней нет существенных ошибок и искажений и когда пользователи либо могут положиться на нее как правдиво представляющую соответствующие факты и события либо обоснованно ожидать от нее правдивого представления этих фактов и событий.

Для того чтобы быть надежной, информация должна правдиво представлять операции и прочие события. Для обеспечения правдивости необходимо, чтобы операции и прочие события учитывались и представлялись в соответствии с их сущностью и экономической реальностью, а не только их юридической формой (преобладание сущности над формой).

Чтобы быть надежной, информация, содержащаяся в финансовой отчетности, должна быть нейтральной, т.е. непредвзятой. Кроме того,

отчетность должна составляться при соблюдении принципа осмотрительности. Осмотрительность – это соблюдение определенной осторожности в процессе формирования суждений, необходимой в производстве расчетов, для того чтобы в условиях неопределенности активы и доходы не были завышены, а обстоятельства или расходы занижены. Вместе с тем соблюдение принципа осмотрительности не позволяет, к примеру, создавать скрытые резервы и чрезмерные запасы, сознательно занижать активы и доходы или преднамеренно завышать обстоятельства и расходы.

Для того чтобы быть надежной, информация в финансовой отчетности должна быть полной с учетом существенности и затрат на нее. Пропуск информации может сделать ее ложной или дезориентирующей, а, следовательно, ненадежной и несовершенной.

Сопоставимость. Пользователи должны иметь возможность сопоставлять финансовую отчетность разных компаний за разные периоды времени, а так же финансовую отчетность разных компаний. Для обеспечения сопоставимости измерение и отражение финансовых результатов должно осуществляться в сравниваемых периодах по единой методологии в разных компаниях. Сведения об изменении методологии измерения и отражения финансовых результатов должны сообщаться в учетной политике компании.

Рассмотрение отечественных и зарубежных учетных принципов позволяет сделать вывод о том, что многие из них являются общими для обеих учетных систем.

Список использованных источников

1. Хендриксен Е.С. Теория бухгалтерского учета / Е.С. Хендриксен. – М. Проспект, 2008.
2. Дустмуратов Р.Д. Бухгалтерия хисоби назарияси, Укув кулланма / Р.Д. Дустмуратов 2007.

**А.А. Туребеков, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, Узбекистан**

НОРМАТИВНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УЗБЕКИСТАНЕ

Для успешного ведения дела в сфере бизнеса необходимы знания по бухгалтерскому учету. Бухгалтерский учет нередко называют языком бизнеса. И это действительно так, в бухгалтерском учете и отчетности обобщаются результаты деятельности и текущее состояние каждого предприятия. Изменения в экономической системе Узбекистана привели к изменению в деятельности предприятий, которое должно было найти адекватное отражение в бухгалтерском учете.

Бухгалтерский учет необходимо вести в соответствии с нормативными документами и стандартами.

Таким образом, обеспечивается единообразный подход различных хозяйствующих субъектов к формированию финансовых отчетов.

Составленные на основе стандартов финансовые отчеты будут полезными и понятными для заинтересованных пользователей. Условно можно выделить четыре уровня таких нормативных документов.

Первый уровень – Законы, Кодексы, Постановления Олий Мажлиса, Указы Президента, Постановления Кабинета Министров Республики Узбекистан.

Нормативные акты первого уровня определяют основополагающие положения о ведении и организации бухгалтерского учета на предприятиях.

Например,

- Закон Республики Узбекистан «О бухгалтерском учете»;

- Гражданский кодекс;

- Налоговый кодекс;

- Закон Республики Узбекистан «О гарантиях свободы предпринимательской деятельности»;

- Положение о составе затрат по производству и реализации продукции (работ, услуг) и о порядке формирования финансовых результатов;

- Указ Президента Республики Узбекистан «О мерах по повышению ответственности руководителей предприятий и организаций за своевременность проведения расчетов в народном хозяйстве»;

- Постановление Кабинета Министров РУз «О мерах по сокращению и упорядочению отчетности для предприятий малого и среднего бизнеса»;

Второй уровень – конкретизируют положения нормативно-правовых актов первого уровня.

Это Национальные стандарты бухгалтерского учета (НСБУ), разработанные и утвержденные Министерством Республики Узбекистан.

НСБУ регламентируют основные правила и порядок учета определенных объектов учета на предприятиях.

До настоящего момента в Узбекистане разработано и внедрено в действие 19 НСБУ.

Например, некоторые НСБУ,

НСБУ №0 – Концептуальная основа для подготовки и представления фин. отчетности

НСБУ №1 – Учетная политика и финансовая отчетность

НСБУ №2 – Доходы от основной хозяйственной деятельности

НСБУ №3 – Отчет о финансовых результатах

НСБУ №4 – Товарно-материальные запасы

НСБУ №5 – Основные средства

НСБУ №9 – Отчет о денежных потоках

НСБУ №15 – Бухгалтерский баланс

НСБУ №19 – Организация и проведение инвентаризации

НСБУ №20 – О порядке упрощенного ведения учета и составления отчетности субъектами малого предпринимательства

НСБУ №21 – План счетов бухгалтерского учета

Третий уровень – это инструкции, методические рекомендации, положения, письма министерств, комитетов и ведомств (Минфин, ГНК, Минэкономки, Центробанк)

Нормативные документы третьего уровня конкретизируют НСБУ в соответствии с отраслевыми и другими особенностями деятельности хозяйствующих субъектов

Например:

- Положение о порядке отражения операций в иностранной валюте в бухгалтерском учете, статистической и иной финансовой отчетности;
- Инструкции о порядке начисления и уплаты в бюджет налогов;
- Положение о порядке списания с баланса основных средств;
- Положение о безналичных расчетах в Республике Узбекистан.

Четвертый уровень – внутренние нормативные документы хозяйствующего субъекта.

Они регламентируют организацию бухгалтерского учета на конкретном предприятии, разрабатываются самим хозяйствующим субъектом и утверждаются его руководством.

Например:

- Учетная политика хозяйствующего субъекта;
- Рабочий План счетов бухгалтерского учета;
- Состав первичной документации;
- Порядок представления внутренней отчетности;
- Должностные инструкции работников аппарата бухгалтерии.

Список использованных источников

1. Кондраков Н.П. Бухгалтерский учет / Кондраков Н.П. - М.: ИНФРА-М, 2001. – 635 с.
2. НСБУ №0 – Концептуальная основа для подготовки и представления фин. отчетности.

Ю.А. Ходусенко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

СИНЕРГИЯ ІНФОРМАЦІЇ В БІЗНЕСІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Поняття синергія запозичене з грецької мови, де воно в перекладі означає «співробітництво», «співучасть», «сприяння», «допомога» і складається з двох складових, одна з яких перекладається як «праця», «робота», а інше — як «разом». Тобто, в дослівному, буквальному перекладі синергія — це спільна праця. Закон синергії (або, як його ще називають, ефект синергії) полягає в наступному: ефект від взаємодії декількох елементів перевершує сумарний ефект від кожного з них окремо [1]. Щоб було зрозуміліше, що таке синергія, розглянемо декілька простих прикладів [2]:

музичний твір у виконанні оркестру справляє набагато більше враження, ніж прослуховування партії кожного інструмента в ньому окремо;

зграя тварин володіє набагато більшою силою, ніж сума сил кожної тварини окремо;

за допомогою двох рук людина може виконати роботу швидше і ефективніше, ніж окремо за допомогою правої і лівої руки.

Фактично, **закон синергії** можна використовувати в будь-якій сфері людської життєдіяльності, починаючи від вирішення щоденних побутових питань, закінчуючи глобальними життєвими цілями. На рівні окремо взятої людини або сім'ї він буде означати наступне: у багатьох випадках виконання поставленого завдання спільно буде швидше і ефективніше, ніж поодинці, що дозволить заощадити і час, і гроші. Найпростіше використовувати закон синергії в рамках окремо взятої родини: для цього необхідно, щоб до вирішення завдання одночасно підключалися чоловік, дружина, діти. Це може проявлятися в чому завгодно: у прибиранні квартири, ремонті, поїздках на відпочинок, заробітку, сімейному бізнесі.

Для організації бізнесу або роботи ефект синергії має просто величезне значення, яке в двох словах можна сформулювати наступним чином: поодинці розвинути бізнес або успішно виконати масштабну роботу набагато складніше, ніж спільно кількома людьми, що мають спільні інтереси, цілі і завдання. Причому, що важливо, закон синергії буде давати свій позитивний ефект як для всієї групи людей, що виконують спільне завдання, так і для кожного учасника цієї групи. Тобто, кожен учасник в групі досягне великих результатів, ніж діючи поодинці і, одночасно, вся група прийде до кращого результату, ніж був би сумарний результат всіх її учасників.

Розглянемо дію закону синергії на прикладі. Візьмемо дуже актуальний нині приклад організації бізнесу — **заробіток в інтернеті**. У цій сфері можна виділити декілька найбільш важливих напрямків роботи, наприклад: створення сайту; наповнення сайту; просування сайту; монетизація сайту.

Припустимо, є 4 людини, кожен з яких є професіоналом в одному з цих напрямів, але при цьому слабо розбирається в інших. І кожен з них хоче максимально заробити на своїх знаннях і уміннях. У цьому випадку можливі два варіанти:

1. Кожна людина створює свій окремий сайт, виконує максимально якісно один вид робіт на ньому (в якому він професіонал), а решта роботи або виконує не так якісно, або замовляє за гроші їхнє виконання у інших людей, які є в цьому професіоналами.

2. Ці четверо людей, застосовуючи ефект синергії в організації бізнесу, об'єднують свої зусилля, створюють свій спільний сайт і кожен з них виконує в ньому свою функцію. Таким чином, виходить ресурс, який об'єднує в собі всі необхідні професійні навички для максимального заробітку, а прибуток від нього розподіляється між усіма учасниками пропорційно їх вкладенням праці, часу, капіталу. У якому з варіантів кожна людина заробить більше? Закон синергії говорить нам про те, що в другому варіанті. Я з цим згоден, а ви? Ось вам простий приклад застосування закону синергії в бізнесі та роботі.

Точно так само його можна використовувати і в багатьох інших сферах. Навіть історичні приклади найбагатших людей світу говорять нам про те, що практично всі вони будували свій бізнес спільно з партнерами,

об'єднуючи зусилля, але при цьому переслідували, в першу чергу, свої інтереси. Тобто, застосовували ефект синергії, навіть якщо і не знали про його існування.

Список використаних джерел

1. Белашев В. Оцінка ефекту синергії / В. Белашев // ФІНАНСИСТ. – 2008. – № 11. – С. 22–24.
2. Хасанова Г.Ф. Буреніна І.В. Синергія як метод підвищення ефективності діяльності компанії // Електронний науковий журнал «Нафтогазова справа». – 2011. – № 6. – С.188–197. – Режим доступу: <http://ogbus.ru/article/sinergiya-kak-metod-povysheniya-effektivnosti-deyatelnosti-kompanii/>.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

Ю.В. Хоменко,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Трансформаційні процеси в Україні пов'язані з багатограними та корінними економічними перетвореннями, які суттєво впливають на соціальні відносини у суспільстві. Реформування цих відносин в Україні не завжди відбувалося у тому ж самому напрямку й з тією ж швидкістю, що й економічні реформи, що призвело до значної соціальної диференціації населення, падіння рівня його життя, зниження соціальної захищеності громадян та їхньої невпевненості в майбутньому. Тому одним з актуальних питань сьогодення є удосконалення системи соціального захисту населення, яке повинно базуватись на покращенні фінансування конкретних заходів, передбачених відповідними державними програмами, які, в свою чергу, мають сприяти розвитку економіки та піднесенню рівня життя населення. [4]

Незважаючи на те, що із моменту запровадження нових принципів у веденні бухгалтерського обліку та складання звітності в бюджетній сфері минуло чимало часу, зацікавленість до цього питання не зменшується, а навпаки, з можним днем зростає. Така зацікавленість, в першу чергу, спричинена реформуванням бухгалтерського обліку в бюджетній сфері, наявністю змін у самих принципах ведення бухгалтерського обліку, наближення їх до міжнародних стандартів та нових умов гос подарюза:• і:••:я. які застосовують в бюджетній установі, а виходячи з цього, з необ\;:г::с: ь адаптування бухгалтерсько-економічних служб бюджетних установ до сучасних облікових вимог. Особливістю фінансово-господарської діяльності бюджетних та наукових установ і організацій є те, що процеси надання певного виду послуг та їх споживання тісно пов'язані та співпадають у часі. У зв'язку з цим в якості аналізу виступає сфера обслуговування, а саме територіальні центри основними завданнями яких є виявлення громадян що потребують сто-

ронньої допомоги, визначення їх індивідуальних потреб та подальше якісне забезпечення соціальними послугами.[2]

Запровадження внутрішнього аудиту в бюджетних установах має сприяти покращанню ефективного та раціонального формування й використання бюджетних асигнувань і посиленню результативності системи управління в бюджетній сфері. А також сформований структурний підрозділ внутрішнього аудиту й комплекс розроблених планів організаційних заходів, методичного забезпечення його діяльності дозволять постійно здійснювати контроль цільового й ефективного використання бюджетних коштів, давати зважену оцінку об'єктам внутрішнього аудиту в сучасний момент і, що важливо, дати оцінку майбутнього стану досліджуваних об'єктів.

Список використаних джерел

1. Борецька Н.П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми: монографія / Н.П. Борецька – Донецьк: Янтар, 2001. – С.47–164.
2. Канова, Т.В. Особливості формування спеціального фонду кошторису бюджетних установ [Текст] / Т.В. Канова, В.О. Вовк. // Вісник бюджетної організації. – 2009. – № 3. – С. 14–16.
3. Недошитко, О.В. Проблеми соціального захисту населення та шляхи їх вирішення [Текст] / О. В. Недошитко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 3. – С. 198–202.
4. Папієв М. Соціальний захист населення в умовах фінансово-економічної кризи в Україні / М. Папієв // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 2. – С. 7–13.

*Науковий керівник: С.А. Кузнецова,
доктор економічних наук, професор.*

**Д.А. Шамрай,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Трудові ресурси на підприємстві - це об'єкт постійної турботи з боку керівництва підприємства. Особливо роль трудових ресурсів зросла в період ринкових відносин, а інвестиційний характер виробництва, його висока наукоємність змінили вимоги до працівника - підвищили значимість творчого відношення до праці. Зараз основне завдання підприємця-керівника підприємства - добре підібраний трудовий колектив, що представляє собою команду однодумців і партнерів, здатних розуміти, усвідомлювати й реалізовувати задуми керівництва підприємства.

Один з якісних показників виробничих ресурсів - продуктивність праці - є показником економічної ефективності. Аналіз трудових ресурсів дозволяє розкрити резерви підвищення ефективності виробництва за рахунок продуктивності праці, більш раціонального використання чисельності робітників, їхнього робочого часу. Все сказане визначає досить високий сту-

пінь як суспільної, так і практичної значимості розглянутого напрямку в аналізі економічної діяльності підприємства.

Аналіз показників по праці й заробітній платі є одним з найважливіших етапів загального аналізу діяльності підприємства. Аналіз складу, руху й ефективності використання персоналу підприємства починається з вивчення кількості працівників, їхнього складу по групах і руху усередині підприємства [1, с. 37].

З метою ефективності управління процесами формування й використання персоналу на підприємствах торгівлі застосовується класифікація по наступних основних ознаках:

Рух працівників на підприємстві (оберт) характеризують наступні показники:

- коефіцієнт обороту по прийому - це відношення чисельності всіх прийнятих працівників за даний період до середньоспискової чисельності працівників за той же період;

- коефіцієнт обороту по вибуттю - це відношення всіх вибулих працівників до середньоспискової чисельності працівників;

- коефіцієнт плинності кадрів - це відношення вибулих з підприємства по неповажних причинах (з ініціативи працівника, через прогули й ін.) до середньоспискової чисельності (визначається за певний період).

Основними завданнями аналізу ефективного використання трудових ресурсів є:

- вивчення й оцінка забезпеченості підприємства і його структурних підрозділів трудовими ресурсами в цілому, а також по категоріях і професіям;

- визначення й вивчення показників плинності кадрів;

- виявлення резервів трудових ресурсів, більше повного та ефективного їхнього використання.

Ефективність використання виробничих ресурсів впливає на всі якісні показники діяльності суб'єкта господарювання - собівартість, прибуток і т.д.

Управління персоналом пов'язане з розробкою й реалізацією кадрової політики, основними цілями якої є:

- задоволення потреби підприємства в кадрах;

- забезпечення раціонального розміщення, професійно кваліфікаційно-го й посадового просування кадрів;

- ефективне використання трудового потенціалу підприємства [2, с. 112].

Оцінка використання трудових ресурсів дозволяє виявити недоліки у роботі, їх причини та внутрішні резерви економії трудовитрат і підвищення ефективності використання кадрів завдяки їх раціонального розміщення, повнішого завантаження і використання відповідно з набутою професією, спеціальністю і кваліфікацією

Складовими аналізу використання трудових ресурсів виступають чисельність працівників, рівень забезпеченості ними підприємства, їх склад і структура, показники руху робочої сили, продуктивності праці, викорис-

тання робочого часу тощо. Система трудових показників дає можливість поєднати та пов'язати окремі показники між собою, а їх аналіз дозволяє оцінити вплив кожного окремого й усієї сукупності показників на загальну результативність праці [3, с. 291].

Аналіз повинен ґрунтуватися на існуючих законодавчій та нормативно-правовій, обліковій інформаційних базах, бухгалтерській та статистичній звітності, даних первинної документації. Підприємства повинні бути зацікавлені в якнайшвидшому усуненні усіх недоліків в роботі працівників та використанні виявлених резервів, оскільки це дозволить підвищити ефективність праці, а це, у свою чергу, покращить результати діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Аверина О.И. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: Учебник / О.И. Аверина, В.В. Давыдова, Н.И. Лушенкова. – М.: КноРус, 2012. – 432 с.
2. Линенко А.В. Сутність й аналіз трудового потенціалу підприємства за показниками ефективності його використання [Текст] / А.В. Линенко, О.Л. Шевченко // Держава та регіоні. Серія: Економіка та підприємництво. – 2008. – № 4. – С. 111–116.
3. Мельник Т.Г. Эффективность праці: методи вимірювання продуктивності праці та її оплати / Т.Г. Мельник // Теоретичні та прикладні питання економіки: Збірник наукових праць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». – 2005. – Вип.7. – С. 291–296.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

І.В. Шевела,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ШЛЯХИ ПОКРАЩАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Система побудови бухгалтерського обліку повинна забезпечити застосування принципів П(С)БО – своєчасного відображення всіх операцій, повного розкриття інформації про цей вид поставок як відокремленої економіко-юридичної системи діяльності підприємств. Саме з цих позицій і є важливим питання удосконалення операцій з експортно-імпортних поставок товарів. Незважаючи на значимість даного виду діяльності і наявність проблемних питань, даній ділянці обліково-економічної роботи приділяється недостатня увага.

Найважливішим фактором, що у нинішніх умовах безпосередньо впливає на прийняття рішень з вибору методик і організації бухгалтерського обліку експортно-імпортних операцій є облікова політика, за допомогою якої можна підвищити ефективність управління цими операціями.

Концепція обліку впливу зміни курсів валют повинна передбачати окремий облік курсових різниць із завершених і незавершених експортно-

імпортних операцій, тому що такий підхід відповідає умовам визнання доходів, згідно П(С)БО 15 “Дохід”, значною мірою страхує суб’єктів досліджуваних постачань від багаторазового обчислення доходів і витрат за рахунок курсових різниць і оптимізує економічну сутність фінансових показників у інфляційний період. З цією метою вноситься пропозиція про застосування рахунків 39 “Витрати майбутніх періодів” і 69 “Доходи майбутніх періодів” для обліку курсових різниць із незавершених експортно-імпортних операцій [1].

Введення аналітичної розшифровки інформації рахунків, пов’язаних з розрахунками з іноземними контрагентами окремо за грошовими і негрошовими зобов’язаннями буде сприяти посиленню контролю за станом розрахунків з іноземними контрагентами.

Важливим складовим елементом обліково-економічної політики з експортно-імпортних операцій є момент визнання доходів і витрат, від обґрунтування правильності вибору якого залежить формування фінансових результатів. Облік доходів і витрат повинний бути організований таким чином, щоб не було розбіжностей у часі між відображенням доходу й періодом відображення витрат, а для запису на рахунках бухгалтерського обліку використовувалася інформація, що міститься у відповідних документах. У цьому випадку облік доходів і витрат буде відповідати принципам бухгалтерського обліку [2].

За методичними аспектами удосконалення обліку операцій з експортно-імпортних операцій доведено, що експортовані й імпортовані товари, як один з видів активів, повинні контролюватися підприємством і враховуватися в складі матеріальних активів, поки умови постачання не будуть виконані, тобто поки товар знаходиться в дорозі до пункту доставки. Це буде сприяти посиленню контролю за рухом експортованих і імпортованих товарів [3].

Експортно-імпортні операції, як системна економічна діяльність, повинна відображатися в адекватній інформаційній моделі, що повинна бути підлегла інтересам управління. Для вдосконалення методики обліку експортно-імпортних операцій запропонований спеціальний рахунок 29 “Товари в дорозі” із двома субрахунками до нього: 291 “Товари відвантажені” і 292 “Товари придбані”. На цих субрахунках повинно відбиватися не тільки експортовані й імпортовані товари, але і витрати з експортно-імпортних операцій. Це дозволить акумулювати в аналітичному обліку на рахунку 29 “Товари в дорозі” витрати, що виникають у зв’язку з залученням сторонніх структур для надання послуг за експортом й імпортом товарів, що не завжди піддаються контролю.

Регістри синтетичного й аналітичного обліку не містять достатньої кількості інформації, яка б забезпечувала контроль, і служила б джерелом для проведення економічного аналізу й прийняття управлінських рішень. Розроблені форми регістрів аналітичного та синтетичного обліку до вищевказаних субрахунків, які містять оптимальний обсяг релевантної інформації з конкретного експортного й імпортного постачання, а також аналітичну інформацію з цих операцій, дозволяють виявити і усунути витрати з по-

стачань товарів та посиленні контрольних функцій за рухом і збереженням експортованих та імпортованих товарів [4].

Наукове дослідження бухгалтерського обліку операцій з експортно-імпортних операцій товарів і розроблені напрями їх удосконалення дало змогу теоретично і практично вирішити комплекс організаційно-методичних питань щодо підвищення ефективності бухгалтерського обліку досліджуваних операцій у системі управління, обґрунтувати та розробити рекомендації та пропозиції в методики накопичення обліково-економічної інформації досліджуваних операцій як відокремленої економіко-юридичної системи діяльності підприємств.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець – Ж.: ПП «Рута», 2001. – 544 с.
2. Волошина Н. Й. Облік ЗЕД у підприємця – загальносистемника [Текст] / Н. Й. Волошина // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 105. – С. 33–34
3. Коблянська Г. Ю. Методологія обліку і фінансової звітності експортних операцій [Текст] / Г. Ю. Коблянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 5. – С. 4–14.
4. Науменко В.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні [Текст]: навч. посібник / В.П. Науменко – К.: Знання, 2006. – 394 с.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

*С. Ахмедов,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, Узбекистан*

БЮДЖЕТНЫЙ ДЕФИЦИТ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДОЛГ

В том случае, когда расходы по размеру равны доходам, имеет место баланс бюджета. Превышение доходов над расходами образует бюджетный излишек, который идет на покрытие государственного долга. Такой излишек, как правило, существовал в бюджетах государств в эпоху свободной конкуренции, что создавало устойчивость государственных финансов и денежного обращения. В современных условиях бюджеты большинства западных государств сводятся с дефицитом, т.е. превышением расходов бюджета над его доходами.

Дефицит государственного бюджета - явление неоднозначное. Четкого ответа на вопрос, является ли подобный дефицит злом, нет. Более того, представители кейнсианской школы утверждают, что умеренный бюджетный дефицит - это благо, поскольку он дает возможность увеличивать совокупный спрос путем дефицитного финансирования государственных расходов. В целом же для ответа на вопрос о желательности или нежелательности бюджетного дефицита для общества следует решить по крайней мере две проблемы:

1) определить, порожден ли дефицит спадом или является следствием финансовой политики государства;

2) выяснить, уменьшает дефицит частные инвестиции или поощряет их.

Чтобы ответить на первый вопрос, мы должны ввести новые понятия: циклический и структурный дефициты. Циклический дефицит - это дефицит бюджета, являющийся результатом циклического падения производства, структурный - это дефицит, возникающий в результате сознательно принимаемых правительством мер по увеличению государственных расходов и снижению налогов с целью предотвращения спадов. В первом случае дефицит - это, скорее, зло, поскольку он является продуктом экономических неурядиц и свидетельствует о неиспользовании производственных возможностей общества. Структурный дефицит, если он является продуктом здоровой государственной политики по стабилизации экономики, может оказать существенную помощь в недопущении резких колебаний экономической конъюнктуры.

Вторая проблема связана с так называемым «эффектом вытеснения» частных инвестиций. «Эффект вытеснения» связан с методами покрытия бюджетного дефицита. Основными методами являются эмиссия кредитных денег и выпуск государственных займов. Что касается эмиссии кредитных денег, то она еще больше усиливает инфляцию, ухудшает состояние денежного обращения, вызывает тяжелые последствия в сфере экономики и социальных отношений. Выпуск же государственных займов при определенных условиях вытесняет часть инвестиций из производственного процесса. Каким образом? Выпуск государственных ценных бумаг свяжет часть денежных средств населения, денежный рынок отреагирует на повышение спроса на деньги ростом процентной ставки. Но их рост сократит инвестиционные возможности частных лиц, вытесняя часть потенциальных инвестиций. Однако «эффект вытеснения» становится значительным и разрушительным только при высоком уровне занятости и ограниченности ресурсов. А вот в экономике с недоиспользованными ресурсами подобная политика в сочетании с соответствующей денежной политикой скорее будет стимулировать, а не вытеснять частные инвестиции.

Еще одна проблема, порожаемая бюджетным дефицитом - это проблема государственного долга. Государственный долг - это сумма непогашенных дефицитов госбюджетов, накопленная за все время существования страны.

Экономические последствия государственного долга можно свести к следующим четырем моментам:

- необходимость обслуживать внешний долг, что при крупном его объеме означает существенное сокращение возможностей потребления для населения данной страны;
- долг приводит, в определенной мере, к вытеснению частного капитала, что может ограничить дальнейший рост экономики;
- увеличение налогов для оплаты растущего государственного долга выступает в качестве антистимула экономической активности;
- перераспределение дохода в пользу держателей государственных облигаций.

Непосредственным результатом роста государственного долга является организация системы управления этим долгом. Под управлением государственным долгом понимается совокупность действий государства, связанных с изучением конъюнктуры на рынке ссудных капиталов, выпуском новых займов и выработкой их условий с выплатой процентов по ранее выпущенным займам, проведением конверсий и консолидации займов, проведением мероприятий по определению ставок процента по государственному кредиту, а также погашением ранее выпущенных займов, срок действия которых истек.

Государственные займы размещаются обычно двумя способами: в порядке подписки или при посредничестве банков (наиболее распространенный способ). Основными подписчиками по государственным займам выступают правительственные учреждения, коммерческие бан-

ки, страховые компании, промышленные корпорации, частные инвесторы, местные органы власти.

Погашение государственных займов и выплата процентов производятся либо из бюджетных средств, либо путем рефинансирования, т.е. выпуска новых займов для того, чтобы рассчитаться с держателями облигаций старого займа.

Государство вправе уточнять первоначальные условия займа. Изменение этих условий, касающихся доходности, называется конверсией. Изменения условий займа, касающиеся его сроков, называются консолидацией государственного долга (превращение краткосрочных облигаций в долго- и среднесрочные).

Итак, крупные бюджетные дефициты и порожденный ими государственный долг, хотя и не смертельны для экономики, тем не менее могут породить ряд серьезных проблем. Поэтому правительства большинства западных стран перешли в настоящее время от политики дефицитного финансирования (финансового накачивания экономики за счет бюджетного дефицита) к бюджетной политике, основанной на неоклассической теории. Исходя из того, что государство использует национальный доход менее эффективно, чем частный сектор, масштабы его перераспределения через бюджет должны уменьшаться, значительно сокращаются темпы роста доходов и расходов бюджетов. Новая бюджетная политика нашла выражение прежде всего в изменениях в доходной части государственных бюджетов. Если кейнсианцы уделяли большое внимание стимулированию инвестиций за счет роста расходов как частных, так и государственных, то концепция предложения делает ставку на увеличение накопления, рост производства и расширение инвестиций. Поэтому особый акцент делается на сбережения, поиск стимулов для их роста. Один из путей - снижение прямых налогов, переход от прогрессивного налогообложения к пропорциональному или уменьшение степени прогрессивности налогового обложения. Именно в этом плане были проведены налоговые реформы во многих странах.

Одно из средств, стимулирующих рост сбережений, - переход от подоходного налога к налогам на потребление, которые охватывают лишь часть дохода, идущего на потребление, а доход, используемый для сбережений, остается без обложения.

Новая бюджетная политика основательно затронула и расходную часть бюджета, значительно сократив государственные расходы. Это сокращение почти целиком проводилось за счет экономических, и прежде всего социальных, ассигнований.

Список использованных источников

1. Ковалев В.В. Финансы, М.: 2008 г. – 257 с.
2. <https://www.mf.uz>

НЕНАЛОГОВЫЕ ДОХОДЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА И ИХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Неналоговые доходы, как и налоговые, устанавливаются органами представительной власти Республики Узбекистан для юридических и физических лиц. Неналоговые доходы могут иметь форму как обязательных, так и добровольных платежей.

Неналоговые доходы включают:

Доходы от имущества, находящиеся в государственной и муниципальной собственности или от хозяйственной деятельности, в том числе:

доходы от использования имущества, находящегося в государственной и муниципальной собственности;

дивиденды по акциям, принадлежащим государству;

доходы от сдачи в аренду имущества, находящегося в государственной и муниципальной собственности, в том числе арендная плата за земли сельскохозяйственного и несельскохозяйственного назначения;

проценты, полученные от размещения в банках и кредитных организациях временно свободных средств бюджета;

доходы от оказания услуг и компенсации затрат государства;

платежи от государственных и муниципальных организаций;

прочие поступления от имущества, находящегося в государственной и муниципальной собственности, или от хозяйственной деятельности;

Доходы от продажи имущества, находящегося в государственной и муниципальной собственности, в том числе:

Поступления от приватизации организаций, находящиеся в государственной и муниципальной собственности;

Поступления от продажи государством принадлежащих ему акций организаций;

Доходы от продажи квартир;

Доходы от продажи принадлежащих государству производственных и непроизводственных фондов, транспортных средств, иного оборудования;

Доходы от реализации конфискованного, бесхозного имущества, имущества, переходящего в государственную или муниципальную собственность в порядке наследования или дарения, и кладов;

Доходы от реализации государственных запасов;

Доходы от продажи земли и других нематериальных активов;

Поступления капитальных трансфертов из негосударственных источников, в том числе от резидентов и нерезидентов.

Штрафные санкции, возмещение ущерба, в том числе:

Поступление сумм за выпуск и реализацию продукции, изготовленной с отступлением от стандартов и технических условий;

Санкции за нарушение порядка применения цен;

Административные штрафы и иные санкции, включая штрафы за нарушение правил дорожного движения;

Суммы, взыскиваемые с лиц, виновных в совершении преступлений и недостатке материальных ценностей.

Доходы от внешнеэкономической деятельности, в том числе:

Поступление средств от централизованного экспорта;

Проценты по государственным кредитам;

Доходы от реализации государственных запасов;

Прочие поступления от внешнеэкономической деятельности.

Прочие неналоговые доходы.

Неналоговые поступления являются составной частью доходов бюджета. Неналоговые доходы (как и налоговые) устанавливаются органами представительной власти и ее субъектов для юридических и физических лиц. Значительная часть неналоговых доходов формируется за счет обязательных платежей. Неналоговые доходы могут носить обязательный и необязательный характер, взиматься на добровольной и принудительной основе. У них не определены конкретные ставки, сроки уплаты, льготы и другие чисто налоговые элементы.

Список использованных источников

1. Экономикс: принципы, проблемы и политика: учебник. / К.Р. Макконнел, С.Л. Брю. – 17-изд. - М.: ИНФРА-М, 2009.

2. Воробьев Е.М. Экономическая теория: курс лекций / Е.М. Воробьев. – М.: Эксмо, 2009.

М.Ю. Журавльова,
*Дніпропетровський технікум зварювання
та електроніки імені Є.О. Патона*

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Актуальність даної теми полягає у дослідженні фінансового стану банківської системи України на основі аналізу економічних показників їх діяльності, а також у виявленні та вдосконаленні існуючих методів управління ліквідністю та платоспроможністю банків.

Метою дослідження є аналіз економічних нормативів діяльності банків України та з'ясування шляхів фінансового оздоровлення проблемних банків.

Успіх роботи комерційного банку гарантують три взаємозалежних фактори:

1. Висока прибутковість банківської справи, що створює можливість виплати дивідендів акціонерам банку, збільшення його капіталу, створення необхідних страхових резервів, фонду розвитку та інших.

2. Ліквідність, тобто можливість швидкого перетворення його активів в платіжні засоби для своєчасного повернення своїх боргових обов'язків.

3. Платоспроможність, тобто наявність необхідної маси платіжних засобів та здатність в необхідні строки і в повному обсязі відповідати по своїм зобов'язанням перед кредиторами.

Розрахунок економічних нормативів з 1 січня 2002 року банки здійснюють відповідно до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженій постановою № 368 Правління НБУ від 28.08.2001 р., із змінами і доповненнями від 4 червня 2016 року [1].

Виходячи із значень економічних нормативів за 2013-2017 роки [2]:

- регулятивний капітал (Н1) збільшився (з 178908 млн.грн. у 2013 році до 204975 млн.грн. у 2014р.), на початок 2017 року його значення зменшилося до 109653 млн.грн.;

- значення нормативу достатності регулятивного капіталу за період від 2013 до 2017 року перебували у межах норми (>10%), а саме: у 2013-2014 роках – 18%, у 2015 р. – 15%, у 2016-2017 – 12%, весь період спостерігалася тенденція до зменшення цього нормативу;

- значення нормативу миттєвої ліквідності знаходились у межах норми (<20%), у 2013 році – 69%, найменше значення у 2014 році – 56%, у 2015 році – 57%, найбільше значення у 2016 році – 78%, у 2017 році – 60%;

- значення нормативу поточної ліквідності перебували у межах норми (<40%), у 2013, 2015, 2016 роках – 79%, у 2014 – 80%, у 2017 році – 102%;

- значення нормативу короткострокової ліквідності також знаходились у межах норми (<60%), у 2013 – 90%, у 2014 – 89%, у 2015 – 86%, у 2016-2017 роках – 92%.

Так, станом на 01.01.2016 р. в Україні працювало 123 банки, серед яких 40 банків з іноземним капіталом. Внаслідок погіршення платоспроможності, 55 банків (або 44,7%) знаходилось на стадії ліквідації, в 4 банках введено тимчасову адміністрацію. Упродовж 2015 р. кількість банків, які мають банківську ліцензію зменшилась на 43 одиниці, в т.ч. з іноземним капіталом на 11 банків [2].

За результатами 2015 р. кількість збиткових платоспроможних банків налічувала 38 зі 123 установ. Близько 60% загального обсягу збитків припадає на 3 банки (ВТБ Банк, Укрсоцбанк, Укрексімбанк). Упродовж 2015 р. НБУ надав рефінансування на відновлення платоспроможності банків на суму 61,21 млрд. грн. [2].

В результаті впливу кумулятивної дії цілої низки зовнішніх та внутрішніх факторів станом на 01.01.2016 р. 44,7% банків знаходилось на стадії ліквідації. Незважаючи на очищення НБУ банківського сектору від неплатоспроможних банків загрозливим є подальше зниження основних показників його діяльності. За таких умов, підвищення платоспроможності банків вимагає більш якісного і кваліфікованого нагляду, наявності додаткових буферів капіталу. Крім того, наростання банківської, валютної та боргової кризи в Україні вимагає спеціальних антикризових заходів НБУ, які потребують подальших досліджень та розробок. [2].

Ліквідність та платоспроможність комерційного банку є одними з найважливіших показників, що характеризують фінансову стійкість банківської установи, вони показують достатність власних коштів того чи іншого банку для забезпечення захисту інтересів його вкладників та інших кредиторів, а також характеризують здатність банківської установи забезпечувати своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань.

Список використаних джерел

1. Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затверджена постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 р. № 368 із змінами та доповненнями від 04.06.2016 р.
2. <http://bank.gov.ua>

*Науковий керівник: О.О. Рогульська,
викладач вищої категорії.*

**А.М. Ковальчук,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро**

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Фінансовий контроль держави - одна з найважливіших функцій державного управління, спрямована на виявлення відхилень від прийнятих стандартів законності, доцільності й ефективності управління фінансовими ресурсами та іншою державною власністю, а за наявності таких відхилень - на своєчасне вжиття відповідних запобіжних заходів. Від ефективності державного фінансового контролю залежить економічне, і, значною мірою, політичне благополуччя нації [1].

Останні політичні та економічні події стали тими деструктивними чинниками, що порушили стабільність національної економіки загальною та фінансовою системами держави зокрема. Крім того, показники стану фінансової системи відзначаються великою непередбачуваністю динаміки, що ускладнює їх прогнозування через високий рівень невизначеності та дозволяє охарактеризувати сучасну національну економіку як хаотично структуровану, причому ця тенденція продовжує посилюватись та перешкоджає здійсненню прогресивних зрушень в економіці. Це призводить до необхідності нових підходів до аналізу стану економічної системи та розробки якісно інших важелів контролю.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що державний фінансовий контроль є одним із основних засобів здійснення фінансово-правової політики, найважливішим важелем фінансового механізму. Державний фінансовий контроль є однією з найважливіших функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування і ефективного використання фінансових ресурсів держави для досягнення поставлених цілей у сфері фінансів.

Державний фінансовий контроль набуває важливого значення в умовах функціонування підприємств з різними формами власності і розвивається за двома напрямками:

контроль держави за формуванням та ефективним використанням коштів державного бюджету та загальнодержавних цільових, позабюджетних фондів України.

контроль держави за дотриманням вимог діючого законодавства для забезпечення законності, раціональності та дотримання фінансової дисципліни в процесі формування, розподілу, володіння та використання активів, що належать державі.

Головними напрямками розвитку та вдосконалення системи державного фінансового контролю в Україні, який здійснюється Рахунковою палатою, є [2]:

- оптимізація функцій і повноважень;
- формування системної і доведеної нормативно-правової бази (в тому числі стандартизація державного фінансового контролю);
- розвиток та реформування організаційних структур;

Актуальність цього питання полягає в тому, що державний фінансовий контроль є особливою сферою правового регулювання держави. У цій сфері існує чимало проблем, пов'язаних як зі слабкою нормативно-правовою базою, що регулює здійснення фінансового контролю в Україні, так і пов'язаних з недоліками в організації роботи органів фінансового контролю. При відсутності єдиної системи норм, що регулюють державний контроль фінансів, не буде ефективної діяльності органів, які його здійснюють, що само собою негативно позначається на фінансуванні різних галузей економіки та розвитку економіки держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Атамас П.Й., Атамас О.П. Інтегрована кооперативна звітність: проблеми впровадження./ П.Й. Атамас, О.П. Атамас. – Академічний огляд: економіка та підприємництво. – 2015. – № 1 (42). – С. 78–85.
2. Вареник В.М. Оцінка бюджетної безпеки України. / В.М. Вареник // Європейський вектор економічного розвитку. – 2015. – № 1 (18). – С. 33–43.

*Науковий керівник: З.С. Пестовська,
старший викладач.*

**Є.С. Кузьменко,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка**

ПОСИЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ НКЦПФР В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток фондового ринку є неможливим без наявності ефективно працюючого регулятора. Головним втілювачем державної політики у сфері фондового ринку України є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР).

Відповідно до звіту МВФ за жовтень 2015 року «Розширення повноважень і збільшення незалежності НКЦПФР» комісія у своїй діяльності у якості регулятора стикається зі значними труднощами. Незважаючи на загальне зменшення операцій на фондовому ринку, кількість махінацій залишається значною. Водночас постановою правління НБУ було затверджено

комплексну програму розвитку фінансового ринку до 2020 року. Зокрема ця програма передбачає входження України до 2020 року до 30 світових лідерів за рівнем капіталізації лістингових компаній, а також за обсягом торгів на фондовому ринку. Очевидно, що для досягнення таких амбітних результатів необхідні значні ресурси та реформи у сфері регулювання фондового ринку [1].

Як зазначено у вище згаданому звіті МВФ, наразі рівень операційної незалежності є недостатнім та не відповідає міжнародним стандартам, зокрема стандартам Міжнародної організації комісій по цінним паперам (IOSCO). Основною проблемою є недостатні повноваження НКЦПФР щодо провадження інспекційної діяльності, зокрема щодо проведення виїзних перевірок. Ще одним проблемним моментом залишається рівень дискреційних повноважень, що наразі покладені на Міністерство Юстиції з перевірки нормативних актів НКЦПФР відповідності чинному законодавству. Даний аспект значно знижує інституційні спроможності комісії. Для компенсації більших повноважень НКЦПФР, експерти МВФ пропонують зобов'язати комісію надавати річні звіти Президенту України, а також Верховній Раді. Також пропонується зобов'язати НКЦПФР обґрунтовувати свої рішення у сфері регулювання ринку цінних паперів перед тими кого ці рішення стосуються [2].

Наступним важливим аспектом підвищення інституційних можливостей НКЦПФР є набуття країною статусу повноцінного члена меморандуму IOSCO. Незважаючи на те, що формально Україна підписала меморандуму IOSCO, НКЦПФР ще не є повноцінним його членом. Для набуття статусу сторони меморандуму НКЦПФР повинна отримати наступні права: проводити розслідування правопорушень на фондовому ринку; отримувати інформацію від будь-яких фізичних та юридичних осіб про правопорушення на фондовому ринку; отримувати інформацію з обмеженим доступом та право обміну такою інформацією з регуляторами інших країн. Крім того НКЦПФР повинна виконувати наступні зобов'язання: забезпечувати конфіденційність отриманої інформації; надавати допомогу іноземним органам шляхом проведення розслідувань на їх запит, навіть за умов відсутності порушень законодавства України. У свою чергу набуття статусу підписанта меморандуму дозволить НКЦПФР отримувати доступ до інформації іноземних регуляторів, що значно підвищить можливості комісії щодо боротьби з правопорушеннями на фондовому ринку, особливо у контексті боротьби з офшорною діяльністю. Крім того, набуття статусу сторони меморандуму позитивно вплине на міжнародний імідж України [3].

Не менш важливою залишається і проблема фінансування НКЦПФР, особливо за нинішнього нестабільного макроекономічного та бюджетного стану України.

Наразі НКЦПФР фінансується з загального фонду держбюджету, що фактично виключає будь-яку фінансову незалежність регулятора. Недостатня оплата праці ускладнює залучення та утримання необхідних спеціалістів, а брак інвестицій у технології знижує можливості щодо нагляду на фондовому ринку. Потенційним рішенням проблеми є перехід на режим

самофінансування за рахунок самофінансування та річної плати об'єктів регулювання. Наразі на основі самофінансування працюють регулятори таких країн як США, Німеччина, Великобританія та Польща. Для впровадження системи самофінансування НКЦПФР пропонує створити спеціальний фонд держбюджету який буде поповнюватись за рахунок адміністративних зборів та річної плати об'єктів обслуговування. НКЦПФР повинна отримати повний доступ до даного фонду і самостійно визначати напрямки його використання. За основу даної моделі взята чинна польська модель самофінансування. Водночас, МВФ застерігає від використання адміністративних санкцій у якості джерела фінансування, оскільки це може призвести до конфлікту інтересів [4].

Підводячи підсумок, можна сказати що посилення інституційних можливостей НКЦПФР повинно ґрунтуватись на трьох основних пунктах: збільшення операційної незалежності та повноважень НКЦПФР; набуття статусу повноцінного члена меморандуму IOSCO та посилення співпраці з регуляторами інших країн; перехід НКЦПФР на режим самофінансування з дотримання рекомендацій МВФ.

Список використаних джерел

1. Розширення повноважень і зміцнення незалежності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/lang/ukrainian/pubs/ft/scr/2015/cr15284u.pdf>
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>
3. Офіційний сайт міжнародної організації комісії по цінним паперам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iosco.org/>
4. Посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://reforms.in.ua/sites/default/files/imce/3.1_slaydy_na_nrr.pdf

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів і банківської справи.*

**З. Салиева, Д. Калжанов,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, Узбекистан**

РОЛЬ БЮДЖЕТА В РАСПРЕДЕЛЕНИИ И ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЕНИИ НАЦИОНАЛЬНОГО ДОХОДА

После пяти лет глобального экономического кризиса актуальность финансов в нашей стране (да и во всем мире) не только не снизилась, а наоборот – значительно выросла, ведь теперь от того в каком финансовом состоянии находится бюджет (предприятия, государства) зависит не только его успех, а самое элементарное выживание в условиях текущего кризиса. Именно поэтому бюджету сегодня уделяется очень много внимания.

С первых лет независимости Узбекистан избрал собственный путь развития - «Узбекскую модель» перехода к социально-ориентированной рыночной экономике, основывающуюся на пяти основных принципах, разработанных государством, это: приоритет экономики над политикой; государство – главный реформатор; верховенство закона во всех сферах жизни общества; проведение сильной социальной политики; осуществление поэтапного перехода к рыночным отношениям.

Экономика Узбекистана, благодаря успешному внедрению данной модели оказалась устойчивой к негативным последствиям мирового финансово-экономического кризиса.

Подводя итоги прошедшего года, Узбекистан в 2015 году продолжил устойчивыми темпами развивать экономику страны, обеспечил стабильный рост уровня жизни населения, упрочил наши позиции на мировом рынке.

Валовой внутренний продукт страны возрос на 8 процентов, объем производства промышленной продукции увеличился на 8,8 процента, сельскохозяйственной – на 6,8, объем розничного товарооборота – на 14,8 процента. Уровень инфляции был ниже прогнозного и составил 6,8 процента. Минимальная ставка налога на доходы физических лиц была уменьшена с 9 до 8 процентов.

В структуре расходов Государственного бюджета продолжает сохраняться высокая доля расходов на социальную сферу – 59,3 процента от общих расходов. Рост объема экспорта в 2015 году составил 10,9 процента.

Государственный бюджет является основным финансовым планом страны, обеспечивающим образование, распределение и использование централизованного фонда денежных средств как обязательного условия функционирования любого государства. С помощью бюджета осуществляется перераспределение ВВП, государственное регулирование и стимулирование экономики, финансирование социальной политики с учетом долгосрочных интересов страны.

Именно с помощью бюджета государство имеет возможность сосредоточивать финансовые ресурсы на решающих участках социального и экономического развития, с помощью бюджета происходит перераспределение национального дохода между отраслями, территориями, сферами общественной деятельности.

Таким образом, в бюджете отражаются финансовые взаимоотношения государства с плательщиками налоговых и неналоговых средств в бюджет и получателями бюджетных средств, т.е. взаимоотношения государства с населением и хозяйствующими субъектами по поводу формирования и расходования бюджетных средств. Аккумуляция средств в бюджете позволяет государству осуществлять социальные программы, направленные на развитие культуры, здравоохранения, образования, поддержку семей с низкими доходами, решение жилищной проблемы.

Следовательно, при правильном подходе бюджет объективно может быть не просто средством государственного экономического регулирования, он может реально влиять на рост экономики и социальной сферы, ускорение темпов научно-технического прогресса, обновление и совершенствование материально-технической базы общественного производства.

Список использованных источников

1. Воробьев Е.М. Экономическая теория: курс лекций. Москва.: Эксмо, 2009.
2. Ковалев В.В. «Финансы», Москва, 2008.

А.О. Томіліна,
*Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкові умови господарювання в Україні, активна приватизація суб'єктів господарювання призвели вітчизняні підприємства до самостійності у процесі прийняття управлінських рішень з усіх напрямів фінансово-господарської діяльності, а також у виборі джерел нарощування капіталу та збільшення вартості підприємств.

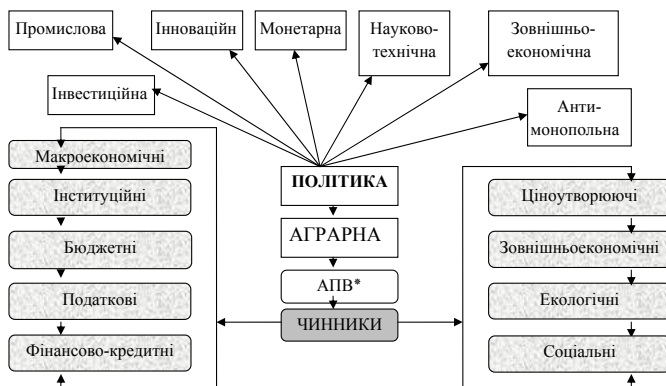
Проблемам дослідження сутності позикового капіталу у сфері фінансів приділили увагу багато науковців. Так, І. А. Бланк визначає позиковий капітал як "...грошові кошти або інші майнові цінності, що залучаються для фінансування розвитку підприємства на поворотній основі. Всі форми позикового капіталу, що використовує підприємство, є його фінансовими зобов'язаннями, що підлягають погашенню в передбачені терміни" [1]. У своїх роботах автор Л. П. Довгань зазначає, що "...під позиковим капіталом розуміють частину коштів, які сформувались за рахунок залучених джерел, вони не є власністю підприємства і тому протягом відповідного періоду мають бути повернені власникам" [2].

Можемо констатувати, що головною метою формування капіталу підприємства є задоволення його потреби у придбанні необхідних активів та оптимізація його структури з позиції забезпечення умов ефективного використання. Залежно від того, кому належать вкладені в господарську діяльність матеріальні засоби і грошові кошти, капітал поділяють на власний і позиковий. Останнім часом з'являються нові інструменти залучення позикового капіталу на фінансовому ринку. В Україні, наприклад, активно розвивається ринок корпоративних облігацій. Проте для раціонального використання залучених позикових ресурсів необхідно розробити політику управління ними, що у кінцевому результаті дозволить підприємству отримати прибуток від їх використання. Розглядаючи підходи науковців до визначення поняття політики управління позиковим капіталом підприємства, зазначимо, що більшість з них розкриває сутність цього поняття, як організаційну і контрольно-регулятивну сферу суспільства, основу в системі інших сфер: економічної, ідеологічної, правової, культурної тощо [3]. На думку О. О. Томіліна, "політика – це сукупність інструментів та методів для реалізації певних інтересів задля досягнення визначеної мети в певному соціальному середовищі" [4].

Метою управління формуванням позикового капіталу підприємства є визначення його найбільш раціонального джерела залучення коштів, що

сприяло б підвищенню вартості капіталізації підприємства. До завдань політики управління позиковим капіталом відносять: встановлення напрямів ефективного використання позикових коштів; визначення оптимального обсягу позикового капіталу; визначення найкращих умов залучення позикових коштів для підприємства; розрахунок найоптимальнішого строку користування позиковими коштами.

Отже, на нашу думку, політика - це система економічних заходів держави, сукупність цілей, засобів, завдань, що впливають на розвиток підприємства зокрема та економіки в цілому. Структура політики за різними елементами функціонування наведена на рис. 1.

* АПВ – агропромислове виробництво

Рис. 1. Структура політики за різними елементами функціонування
Джерело: складено автором на основі [4].

Отже, розробка та впровадження політики управління позикового капіталу може дати поштовх у структурній перебудові сектора економіки, оновленні основних фондів, організації випуску нової продукції, розширенні виробничих об'єктів, реконструкції, технічному оснащенні, формуванні основного капіталу, фінансових активів та поповненні оборотного капіталу.

Список використаних джерел

1. Бланк І. А. Основи фінансового менеджменту: [навч. посіб.] / І. А. Бланк. – К.: Ніка-Центр: Ельга, 2014. – 592 с.
2. Довгань Л. П. Визначення оптимальної вартості структури капіталу та мінімізація ризиків залучення позикових коштів у акціонерних товариствах [навч. посіб.] / Л.П. Довгань. – К.: Видавничий центр «Академія», 2013. – № 12. – С. 26–34.
3. Ловінська Л. Г. Про національну облікову політику в Україні / Економіка України: політико-економічний журнал. – 2011. – № 4. – С. 22–29.

4. Томілін О. О. Формування міжгалузевих зв'язків агропромислового виробництва та їх вплив на структурну політику бурякоцукрового підкомплексу [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 / Томілін Олексій Олександрович ; Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". – Київ, 2015. – 39 с.

*Науковий керівник: Т.М. Болгар,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів і банківської справи.*

**А.А. Туребеков, ассистент,
Нукусский филиал Ташкентского государственного
аграрного университета, Узбекистан**

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТ КАК ИНСТРУМЕНТ ФИНАНСОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ

Государственный бюджет является основной формой планомерного образования и использования централизованного фонда денежных средств, направляемых на обеспечение расширенного воспроизводства, удовлетворение общественных потребностей и социальную защиту населения.

В системе финансов госбюджет занимает ведущее место и является важнейшим орудием распределения и перераспределения национального дохода.

Сущность и роль госбюджета определяются способом производства, функциями государства. В современных условиях перехода к рыночным отношениям государственный бюджет Республики Узбекистан превращается в могучее средство перестройки народного хозяйства, социальной защиты населения и повышения материального и культурного уровня жизни граждан, укрепления обороны и независимости и развития экономических отношений с другими странами.

Сущность госбюджета раскрывается наиболее полно в 3-х направлениях:

1. Бюджет - это основной финансовый план государства.
2. Бюджет - самый крупный централизованный денежный фонд страны.
3. Бюджет является выражением экономических денежных распределительных отношений, т. е. он является частью системы финансов, представляет собой централизованные финансы.

В системе финансовых отношений бюджет играет ведущую роль. При помощи бюджета государство активно воздействует на формирование и использование других финансовых планов, обеспечивается их взаимная увязка. Достигается соответствие и движение материальных и денежных ресурсов в масштабе всей страны, в ходе проверки финансовых планов появляются дополнительные резервы для роста доходов бюджета и экономии расходов, для наиболее эффективного ведения хозяйства.

Госбюджет тесно связан с планом экономического и социального развития страны, финансовыми планами отраслей, государственным стра-

хованием, фондами социального обеспечения и страхования, балансом денежных доходов и расходов населения, кредитным и кассовым планами Центрального банка.

Доходы и расходы бюджета планируются в зависимости от показателей экономического и социального развития как всей республики, так и ее отдельных регионов.

В последние годы в Узбекистане удельный вес бюджета в источниках финансирования капитальных вложений постепенно сокращается, так как возрастают собственные источники финансирования самих отраслей и предприятий. Или возьмем расходы бюджета на социально-культурные мероприятия: по народнохозяйственному плану определяются такие показатели, как сеть социально-культурных учреждений, а также контингенты учащихся, количество коек в больницах, причем определяются среднегодовые контингенты и среднегодовое количество коек. При этом надо знать нормы расходов на эти цели, в том числе бюджетные нормы.

На основе финансов отрасли уточняются данные по налогам с предприятий, объединений, организаций по финансированию отраслей.

Выполнение народнохозяйственных задач невозможно без выполнения бюджета, но и выполнение бюджета также зависит от выполнения народнохозяйственных задач по объему реализуемой продукции, по полученным накоплениям и т. д.

В процессе бюджетного прогнозирования и накопления бюджета ведется систематический финансовый контроль за деятельностью предприятий, учреждений и за соблюдением ими режима экономии, выявляются резервы роста производительности труда, повышения эффективности производства.

Значительная часть доходов населения - зарплата работников непродуцственной сферы, пенсии, пособия, стипендии - выплачивается за счет бюджета наличными деньгами. Отсюда связь с кассовым планом Центрального банка, балансом денежных доходов и расходов населения.

Государственный фонд по выплатам пенсий тесно связан с госбюджетом, а также с фондом социального страхования. Основная масса доходов этих фондов образуется за счет отчислений из госбюджета республики.

Национальная политика тоже проявляется через госбюджет. Это систематическая помощь бюджету Республики Каракалпакстан в развитии ее экономики за счет процентных отчислений от доходов республиканского бюджета, а также другие пути дотации.

По мере развития общества возрастает роль госбюджета в распределении общественного продукта и национального дохода.

Бюджетное финансирование имеет целевой характер. При помощи бюджета обеспечиваются потребности производства и непродуцственных сфер, устанавливаются правильные пропорции в развитии экономики, отдельных экономических районов и регионов, отдельных отраслей хозяйства.

Список использованных источников

1. Ковалев В.В. «Финансовый анализ. Методы и процедуры» / В.В. Ковалев. – М: Финансы и статистика, 2001.
2. <http://www.tfi.uz>

Наукове видання

VII Міжнародна науково-практична конференція
студентів і молодих вчених

**РОЗВИТОК ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ
В УМОВАХ ХАОТИЧНО СТРУКТУРОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Тези доповідей

23 березня 2017 р.

(українською, російською та англійською мовою)

Комп'ютерна верстка *А.Ю. Такій*